

Szombathelyi MOCORGÓ
Óvoda

OM: 036474

„ MOCORGÓ ”

**Pedagógiai
Programja**

Készítette:
Szombathelyi MOCORGÓ Óvoda
Igazgatója a Nevelőtestület bevonásával

1. Bevezető

Köszöntjük mindazokat, akik a Szombathelyi Mocorgó Óvoda Pedagógiai Programját kezükbe veszik, megismerkednek azzal, s úgy gondolják, hogy legféltebb kincsük, gyerekeik nevelését az óvodánkban dolgozó pedagógusainkra bízzák.

Melegsívű, gyermekszerető felnőttekkel együtt igazi otthont adunk kisgyermekneveléséhez. Úgy gondoljuk, minden szónál többet mond, ha az édesanyák-édesapák kézen fogják gyermeknevelésüket, s ugyanazokhoz az óvó nénihez kísérik el őket, akikhez gyermekkorukban jártak.

Közösségünk tagjai valamennyien vállalják a felelősséget az együttesen kitűzött célok és feladatok megvalósításáért. Pedagógiai Programunkat csak akkor tudjuk véghezvinni, ha hittel cselekszünk, benne teljes értékű tagként dolgozunk, illetve azonosulunk kiindulásai pontjaival, alapelveivel, céljaival.

Amíg arra törekszünk, hogy a programunk egésze a gyerekeink számára élmény és játék legyen, addig, nekünk ez egy „szentírás, azaz egy kőbe vésett törvény”.

Úgy formáljuk mindennapjainkat, hogy biztonságérzetet adjon, legyen szeretetteljes, érzelme gazdag, gyermekközpontú, és úgy jelenjen meg programunkban, hogy gyermeknevelésnek boldogságot, önállóságot, tartást adjon, biztosítsa mindenki számára az egyenlő hozzáférést.

Közösségünk valamennyi tagjának tettéből sugározzon a feltétel nélküli szeretet, a ránk bízott gyerekek biztonságban érezzék magukat, azt sugalljuk, hogy „tisztellek Téged, csakis Rád figyelek, fontos vagy nekem, segítek Neked, ha szükség van a segítségemre.”

Arra törekszünk, hogy a Szombathelyi Mocorgó Óvoda olyan képet mutasson, ha vendég érkezik hozzánk, azonnal érezze, tapasztalja, kik és hogyan dolgoznak intézményünkben.

Fontos, hogy tudjunk együtt nevetni, felfedezni, csodálkozni, mert, ha mi képesek vagyunk erre, gyermeknevelésnek is képesek leszünk szikrát adni.

"Az óvodáskor az a periódus, ami a maga csodálatos sokszínűségével, a mozgás legsokoldalúbb lehetőségét rejt magába, egyben a személyiség fejlődésének döntő időszaka, így a későbbi felnőttkori karakter meghatározója is. Tehát e korai időszakban kell kialakítani a mozgás, a tréning igényét, megfelelő edzéssel erejük, állóképességük folyamatos fejlesztését."

/Dr. Kopeczky Ildikó/

Nevelőtestületünk 1999-ben saját, Helyi Nevelési Programot dolgozott ki, melyben figyelembe vettük a környezeti viszonyokat és kollektívánk elképzeléseit.

Munkánkban az óvodás gyermekek természetes mozgásigényére alapoztunk.

Mivel a rendszeres testmozgás, hatással van a tanulási képességek kialakulására, fejlesztésére, ezekre, az értékekre építjük Pedagógiai Programunkat, melynek célja olyan óvodai élet megvalósítása, amely elősegíti a gyermekek harmonikus testi, lelki, értelmi és érzelmi fejlődését. Készségeik, képességeik, ismereteik, jártasságaik, érzelmi, erkölcsi és akarat tulajdonságaik tudatos fejlesztése során, erkölcsös, önálló életvitelre és céljaik elérésére neveljük őket. Programunk, kooperációra és kommunikációra képes gyermekek nevelésére törekszik.

Középpontba állítjuk a gyermekek mozgásfejlesztésre épülő nevelését, amely a teljes nevelési folyamaton keresztül kiemelésre kerül. Fontos számunkra a nevelés-oktatás eszközeivel a társadalmi leszakadás megakadályozása, az esélyegyenlőség megteremtése és a tehetséggondozás, a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartása. Pedagógiai Programunk alapját képezi az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja, (363/2012. (XII. 17.) kormányrendelet, valamint a módosításáról szóló 137/2018.(VII.25.) Korm. rendelet), amely épít a hazai óvodai neveléstörténet hagyományaira, értékeire, nemzeti sajátosságaira, a pedagógiai és pszichológiai kutatások eredményeire, a nevelésügy nemzetközileg elismert gyakorlatára építve – Magyarország Alaptörvényének értékeit és a Magyarország által aláírt nemzetközi szerződésekben vállalt kötelezettségeket figyelembe véve – meghatározza a magyarországi óvodákban folyópedagógiai munka alapelveit.

Az óvodai nevelés pedagógiai alapelveinek abból kell kiindulni, hogy:

- a gyermeket – mint fejlődő személyiséget- szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg,
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége és ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be,
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésre kell irányulnia – az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával- oly módon, hogy minden gyermekegyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben és ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.

Pedagógiai Programunk nevelés- és gyermekközpontú, amely a tevékenységeken keresztül történő nevelést tekinti alapvető feladatának.

Tóth Csabáné
igazgató

2. Jelen módosítás alapja

- A nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. Törvény
- 3363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 20/2012. (VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési -oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról
- 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet a sajátos nevelési igényű gyermekek óvodai nevelésének irányelve és a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- 2003. évi CXCV. törvény az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőség előmozdításáról
- 326/2013. (VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről
- **2023. évi LII. törvény a pedagógusok új életpályájáról**
- 2011. évi CLXXIX. törvény a nemzetiségek jogairól
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- Az 1998. évi XXVI. törvény a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségének biztosításáról
- 48/2012. (XII.12) EMMI rendelet a pedagógiai- szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 277/1997. (XII.22.) kormányrendelete a pedagógus – továbbképzésről, a pedagógus szakvizsgáról, valamint a továbbképzésben részt vevők juttatásairól és kedvezményeiről
- 15/2013. (II.26.) EMMI rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről
- 17/2013. (III.1.) EMMI rendelet a nemzetiség óvodai nevelésnek irányelve és a nemzetiség iskolai oktatásának irányelve kiadásáról
- Az óvoda hatályos Alapító Okirata
- Nevelőtestületi határozatok
 - *Törvények*
- Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.) 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 1997. évi XXXI. tv. a Gyermekek védelméről és gyámügyi igazgatásról
- 2003. évi CXCV. törvény az egyenlő bánásmódról és esélyegyenlőség előmozdításáról
- *Kormányrendeletek*
- 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet az Óvodai nevelés országos alapprogramjáról
- 2016/679. számú rendelet- Európai parlament és a Tanács (EU) általános adatvédelmi rendelete, GDPR – törvény Magyarország Alaptörvénye (2011. április 25.)

- 229/2012. (VIII.28.) kormányrendelet a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXC. törvény végrehajtásáról
- 48/2012. (XII.12) EMMI rendelet a pedagógiai- szakmai szolgáltatásokról, a pedagógiai – szakmai szolgáltatásokat ellátó intézményekről és pedagógiai szakmai szolgáltatásokban való közreműködés feltételeiről
- 326/2013.(VIII.30.) Korm. rendelet a pedagógusok előmeneteli rendszeréről és a közalkalmazottak jogállásáról szóló 1992. évi XXXIII. tv. köznevelési intézményekben történő végrehajtásáról
- **77/2025. (IV.15.) (IV.15) Korm. rendelete az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek módosításáról**
- 15/2013.(II.26). rendelet a pedagógiai szakszolgálati intézmények működéséről 15/1998. (IV.30.) NM rendelete a személyes gondoskodást nyújtó gyermekjóléti, gyermekvédelmi intézmények, valamint személyek szakmai feladatairól és működésük feltételeiről
- 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet a nevelési -oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról Irányelv: A tartós gyógykezelés alatt álló gyermekek, tanulók köznevelési ellátásának irányelve
- A pedagógiai program tartalmát befolyásoló további dokumentumok:
- Az óvoda Alapító okirata

Pedagógiai Programunk módosításánál az alábbi dokumentumokat vettük figyelembe

- Alapító Okirat módosított
- Országos Tanfelügyeleti kézikönyv óvodák számára
- Oktatási Hivatal Útmutató a Pedagógusok minősítési rendszeréhez
- Önértékelési Kézikönyv Óvodák számára
- Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja /137/2018.(VII.25.) Korm. rendelet értelmében módosított/
- 77/2025. (IV.15.) (IV.15) Korm. rendelete az óvodai nevelés országos alapprogramjáról szóló 363/2012. (XII.17.) Korm. rendelet, valamint egyes köznevelési tárgyú kormányrendeletek értelmében módosított

3. Küldetésünk

„Tisztellek Téged, fontos vagy nekem, csakis Rád figyelek és segítek Neked, ha szükség van a segítségemre”

/ Nagy Jenőné/

Biztosítjuk a feltételeit annak, hogy gyermekeink színes, egyéni személyiségükkel aktívan és örömmel éljék meg óvodai mindennapjaikat, ennek nélkülözhetetlen eleme a szülői házzal való hatékony együttműködés, együttnevelés a szülőkkel.

A nevelési feladatok és tevékenységek biztosítják, hogy az óvodáskor végére minden gyermek eljut az iskolakezdéshez szükséges értelmi, lelki, szociális és testi fejlettséghez.

A gyermekek nevelésében, - beleértve a külföldi származású Magyarországon élő gyermekeket - biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, emberi - és alapvető szabadságjogok védelmét.

4. Specialitásaink

A játék mellett a gyermekekhez a mozgás és az őket körülvevő környezet áll a legközelebb. Az óvodánkba járó gyermekek számára lehetőséget teremtünk a külső világ tevékeny megismerésére, a gazdag eszközállományunk segítségével, a sokoldalú mozgásfejlesztésre. Különösen figyelünk a mozgásszervi rendellenességgel, tartáshibával, lábboltozati rendellenességgel küzdő gyermekekre. A prevencióra hangsúlyt fektetünk, speciális, fejlesztő gyakorlatokkal javítunk.

Eredményesen tudjuk alkalmazni a nevelés minden területén, így válik a személyiségfejlesztés egyik leghatékonyabb eszközévé.

Mindezek megvalósításához a partnereink jogos igényeit maximálisan figyelembe vesszük, lehetőség szerint kielégítjük. A mindenkori változásokat ennek tükrében valósítjuk meg.

5. Óvodánk bemutatása

Óvodánk mottója:

„Mese, játék, mozgás, angol, német, úszás, korcsolya...számtalan csoda, ez a Mocorgó Óvoda”

A Szombathelyi Mocorgó Óvoda a város legnagyobb lakótelepén, a Derkovits Gyula lakótelepen lévő intézmény, amely bölcsődével alkot egy épületkomplexumot.

Alapításának éve intézmény történeti szempontból 1980. december.

Gyermekeink többsége a lakótelepről, a Családok Átmeneti Otthonából, Fiatal Családok Otthonából, kisebb hányada családi házas övezetből érkezik naponta. A szabad óvodaválasztás jogával élve a környező falvakból is jönnek hozzánk kisgyermek.

Egyemeletes, tetőszerkezettel ellátott, tágas csoportszobákkal, jól felszerelt tornaszobával, logopédiai teremmel, fejlesztő szobával, nyelvi kuckóval, Európai Unió szabványainak megfelelő udvarral, dombbal, műfüves focipályával, fedett foglalkoztatóval, só-szobával rendelkező intézmény, amely megfelel a településrendészeti egészség-, tűz-, köz-munkavédelmi és más biztonsági, valamint akadálymentességi követelményeknek.

Úgy alakítottuk ki a helyiségeket, az udvart, hogy megfeleljenek az előírt biztonsági szabványnak, szolgálják a gyerekek biztonságát, szabad játékát, igazodjanak testméreteikhez, biztosítsák egészségük megőrzését, folyamatos fejlődésüket.

A hatalmas lombkoronájú árnyas fák biztosítják az ózondús levegőt, az árnyékot a játszó kiscsinyeinknek.

Örökös Zöld óvoda címhez méltóan rendelkezünk veteményeskerttel, gyógy-és fűszernövényes kerttel, faszelet taposóval, raklap virágtartókkal, komposztálóval, kerti tóval, amelyek biztosítják a gyermekek számára a természet közelséget, megalapozzák a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos ismereteiket. Segítséget nyújtanak a környezetvédelem terén is. Minden csoportnak van örökbefogadott fája, amelyről gondoskodik. 2021 óta az új kiscsoportosokkal minden év szeptemberében gyümölcsfát ültetünk.

Eszközjegyzékünk a **tárgyi feltételek** meglétét igazolja, amely alapvetően jónak minősül, biztosítja, céljaink, feladataink megvalósításához, a dolgozók szociális ellátásához szükséges feltételeket. Folyamatos fejlesztéssel, korszerűsítéssel arra törekszünk, hogy a kor követelményeinek megfeleljünk.

Óvodai csoportjainkat, udvarunkat úgy alakítottuk ki, hogy Pedagógia Programunknak, pedagógiai céljainknak, feladatainknak méltó helye legyen.

Rendelkezünk megfelelő minőségű és mennyiségű speciális fejlesztő játékkal, nevelési eszközzel, természetes alapanyagú színes esztétikus játékkal, sportszerekkel melyek megfelelnek az Európai Unió szabványának.

Személyi feltételeink megfelelőek. A büntetőjogi védelem szempontjából valamennyi alkalmazott közfeladatot ellátó személynek minősül. Óvodánk minden dolgozóját hivatásánál fogva harmadik személlyel szemben titoktartási kötelezettség terheli.

Az óvodapedagógusaink és a nevelő-oktató munkát közvetlenül segítő egyéb alkalmazottak rendelkeznek munkakörük betöltéséhez szükséges végzettséggel, a gyermeki igényeket szem előtt tartva alakítják ki csoportjaik sajátos arculatát. Családias légkör megteremtésére törekszünk a kicsik ízlésének, esztétikai érzékének fejlesztése mellett.

Az intézményünk teljes nyitvatartása alatt óvodapedagógusok, illetve pedagógiai/gyógypedagógiai asszisztensek foglalkoznak a gyerekekkel.

Az intézményben folyó napi nevelő-oktató munkát **két szakmai munkaközösség** segíti:

Testi nevelés munkaközösség, Anyanyelvi munkaközösség.

Az óvodapedagógusaink **fejlődését, szakmai megújulását**, aktivitását a Belső Önértékelési Csoport koordinálja.

Az folyamatos információáramlás biztosított óvodánkban. (körözvény füzet, kiírások, megbeszélések, kerekasztal megbeszélés, zárt internetes csoport, e-mail, Messenger csoport).

Az intézményre vonatkozó konkrét adatokat óvodánk **Törzskönyve** tartalmazza.

A gyermekek **étkeztetését** a Hungast Csoport Elamen Zrt. biztosítja.

Szülői igények alapján a gyermekek **hitoktatását** képzett hitoktató végzi. A **logopédiai fejlesztésre** szoruló gyermekekkel az óvodánkban külső szakember foglalkozik az óvodai programjainkhoz igazodva.

Óvodánkban az Alapító Okirat értelmében **Sajátos Nevelési Igényű** gyermekek fejlesztése is biztosított. Külső szakemberek végzik az érintett gyermekek fejlesztését, igazodva az intézményünk mindennapjaihoz.

Évek óta jó kihasználtsággal működünk. Beírt létszámunk folyamatosan változik. Férőhelyünk 150 fő. Az óvodánk Pedagógiai Programja saját kidolgozású, az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjának megfelelően készült. Mindennapi nevelő-oktató munkánkat ennek alapján végezzük. Kiemelt nevelési területünk a testi nevelés.

Intézményünk fantázia nevét is ennek szellemében választottuk.

2006-ban bekapcsolódtunk a „**Zöld Óvoda**” hálózatba. Három alkalommal nyertük el a „Zöld Óvoda” megtisztelő címet. 2014 óta „**Örökös Zöld Óvoda**” vagyunk.

2016 szeptemberétől, Vas megyében Zöld Óvoda Bázis Óvoda vagyunk.

Szülői igények alapján **térítésmentes és térítéses szolgáltatások** vehetők igénybe.

Szombathely város Önkormányzata **ingyenes úszásoktatást** biztosít a tanköteles gyermekeink számára, valamint évente két alkalommal kínál lehetőséget a „**Kalandváros**” térítésmentes látogatására.

Kiemelt szerepet kap nálunk az **ünnepek, hagyományok** tiszteletére nevelés.

Óvodánkban kiemelten kezeljük, a **gyermekvédelmi** feladatokat, amit a közelünkben található Családok Átmeneti Otthona indokol, hiszen nagyon sok kisgyermek érkezik onnan hozzánk naponta évek óta.

Alapvető célunk, hogy biztosítsuk óvodánkban a szegregáció menteséget, érvényesüljön az egyenlő bánásmód.

. 2009-ben a Nyugat-Dunántúli Operatív Program keretében a "**Közoktatási infrastruktúra és szolgáltatások fejlesztése**" című nyertes pályázatnak köszönhetően az intézmény korszerű óvodává vált.

Színvonalas nevelő-oktató munka folyik intézményünkben. A szülői visszajelzésekből, az iskoláktól kapott véleményekből arra kapunk visszaigazolást, hogy munkánkat jól végezzük.

Bizonyosságul szolgálnak a rendszeresen visszajáró gyermekek és szülők, a volt óvodásaink, akik már gyermeküket hozzák óvodánkba.

6. Óvodánk jellemző adatai

Az óvoda hivatalos elnevezése: **SZOMBATHELYI MOCORGÓ ÓVODA**

Az óvoda székhelyének címe, telefonszáma: 9700 Szombathely, Váci Mihály u. 5.

Tel: 94/501-297

94/501-295

Mobil: 20/503-2612

e-mail címe: toth.csabane.mocorgo.szombathely.hu

honlap címe: www.szombathelyi.ovodak.hu

OM azonosító: 036474

Az intézmény működési köre: Szombathely MJV közigazgatási területe

Az intézmény típusa: óvoda

Az intézményalapító szerve, székhelye: Szombathely MJV Önkormányzat Közgyűlése

Óvodánk neve: Szombathelyi MOCORGÓ Óvoda

Fenntartója: Szombathely Megyei Jogú Város Önkormányzata

Címe: 9700 Szombathely, Váci Mihály utca 5.

Csoportjaink száma: 6

Férőhelyünk: 150

Csoportok szervezése: vegyes csoportok

Pedagógiai Program alkotója a Szombathelyi Mocorgó Óvoda Igazgatója a Nevelőtestület bevonásával.

A Pedagógiai Program jóváhagyója: a Fenntartó.

7. Programunk célja

Biztosítsuk a feltételeit annak, hogy gyermekeink biztonságos, egészséges környezetben, aktívan, és örömmel éljék meg óvodai mindennapjaikat, a szülői házzal hatékonyan együttműködve. Pedagógiai munkánk és a tudatosan kialakított óvodai környezetünk segítse elő az iskolai közösségbe történő beilleszkedéshez szükséges sokoldalú gyermeki személyiségvonások fejlődését.

Ennek érdekében

- tiszteljük a gyermekek emberi méltóságát,
- az óvodánk valamennyi dolgozója szeretetteljes magatartást tanúsítson, szeresse a gyermeket, türelmes, elfogadó, érdeklődő legyen velük szemben,
- biztosítsuk a gyermekek komfortérzetét,
- alkotókedvű légkört teremtsünk, kreatívan együttműködjünk,
- törekedjünk a csoportokban a felnőttek állandóságára, a gyermekek biztonságérzete érdekében,
- erősítsük a család és óvoda kapcsolatát,
- a pedagógusaink, a nevelőmunkát közvetlenül segítők és egyéb alkalmazottak titoktartásra kötelezettek,
- a gyermeki és szülői jogokat a mindenkorai törvény előírásainak megfelelően biztosítjuk.

7.1. Gyermeki jogok

- a gyermeket különleges védelem illeti meg,
- egészségesen kell nőnie és fejlődnie,
- személyisége harmonikus kibontakoztatásához a gyermeknek szeretetre és megértésre van szüksége,
- olyan nevelést és oktatást kell kapnia, mely növeli általános műveltségét, és lehetővé teszi, hogy egyenlő eséllyel fejleszthesse képességeit,
- a gyermeknek legyen meg minden lehetősége a szabad játékra,
- a gyermekvédelmet és segítséget kapjon.

7.2. A szülői jogok

- a szülőt megilleti a nevelési-oktatási intézmény szabad megválasztásának joga,
- joga van igényelni, a Pedagógiai Programba, az óvoda mindennapi életébe, tevékenységeibe való betekintést,
- megismerhesse az óvoda Háziarendjét,
- gyermeke fejlődéséről, magaviseletéről tájékoztatást, neveléséhez tanácsot, segítséget kapjon,
- kezdeményezze a SZK létrehozását és közreműködjön annak tevékenységében,
- személyesen, vagy képviselői útján vegyen részt az érdekeit érintő döntések meghozatalában.

8. Gyermekkép, óvodakép

„Hozzon a gyermeknek mindenki, amit tud: játékot, zenét, örömet. De, hogy mit fogad el: azt, bízunk rá. Csak a lelki táplálék válik javára, amit maga is kíván.”

8.1. Gyermekkép

Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja a gyermeki személyiségből indul ki, abból a tényből, hogy a gyermek mással nem helyettesíthető, szellemi, erkölcsi és biológiai értelemben is egyedi személyiség és szociális lény egyszerre, a gyermeknek sajátos, életkoronként, (életkori szakaszonként) és egyénenként változó testi és lelki szükségletei vannak.

Óvodai nevelésünk gyermekközpontú, befogadó. Törekszünk a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatására, a gyermeki jogok és alapvető szabadságjogok tiszteletben tartásának megerősítésére. Genetikai és érési sajátosságaik, a környezeti hatások nagymértékben befolyásolják fejlődésüket. Biztosítjuk minden gyermek számára az egyenlő hozzáférést, nem adunk helyt semmiféle előítélet kibontakozásának.

Gyermekeink joga, hogy képességeiknek, érdeklődésüknek, adottságaiknak megfelelő nevelésben és oktatásban részesüljenek. Intézményünkben, biztonságban és egészséges környezetben neveljük óvodásainkat, ahol a szabad játéknak fontos szerepe van, amely a gyermek alapvető tevékenysége. Ha nem játszhat naponta néhány órát szabadon, akkor testileg-lelkileg nem fejlődik megfelelően. A szabad játék, út számára a világ felfedezéséhez, az emberi kapcsolatok, magatartásformák megismeréséhez.

Elengedhetetlenül fontos számára a mese. A mese által a gyermek játszik, tanul, fejlődik a

képzelete, a gondolkodása.

Nevelőtestületünk hitvallása: a játék a gyermek életszükséglete, a mese pedig az „imádsága”.

(Karácsony Sándor)

Pedagógusaink kötelessége, hogy nevelő-oktató munkájuk során gondoskodjanak a gyermekek személyiségének fejlődéséről, tehetségük kibontakoztatásáról. Ennek érdekében megteszünk tőlünk minden elvárhatót, figyelembe véve a gyerekek egyéni képességeit, adottságait, fejlődési ütemét.

Célunk az óvodáskor végére, hogy minden gyermek számára zökkenőmentes legyen az óvoda-iskola átmenet.

8.2. Óvodakép

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család.

Az óvodánk a köznevelési rendszer olyan szakmailag önálló nevelési intézménye, amely a családi nevelés kiegészítője, a gyermekek 3. életévétől kezdődően, az iskolába lépésig tart. Pedagógiai tevékenységrendszerre és tárgyi környezetre biztosítja az óvodáskorú gyermekek fejlődésének, nevelésének legmegfelelőbb feltételeit.

Funkciói teljesítése közben (óvó-védő, szociális, nevelő-személyiségfejlesztő), megteremtődnek a következő életszakaszba (kisiskolás korba) való átlépés belső pszichikus feltételei.

Óvodai nevelésünk célja, hogy elősegítsük óvodásaink sokoldalú, harmonikus fejlődését, gyermeki személyiségük kibontakozását, a hátrányok csökkentését, az életkori és egyéni sajátosságok, valamint az eltérő fejlődési ütem figyelembevételével (ideértve a kiemelt figyelmet igénylő gyermek ellátását is).

A nemzetiséghez tartozó (migráns) gyermekek önazonosságának erősítése, ápolása, megőrzése, átörökítése szintén fontos feladatunk.

9. Óvodai nevelésünk célja

A gyermekek sokoldalú, harmonikus fejlesztése, a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatása. Az óvoda gyermek érzelmi életének, nyugodt, élmény gazdag, kiegyensúlyozott fejlődésének biztosítása. Az egyéni és életkori sajátosságok, - eltérő fejlődési ütem - figyelembevételével szeretetteljes, családias légkör kialakítása. A testi-lelki tulajdonságaik, szociális és értelmi képességeik természetes érésének elősegítése. Szervezetük edzése, testi képességeik fejlesztése, élmény gazdag mozgásigényük kielégítése, környezettudatos magatartás megalap-

pozása. A családokkal való közvetlen együttműködés. Tevékeny, teljességgel megélt óvodai élet biztosítása. Az óvodáskor végére az iskolai élet megkezdésére való alkalmasság elérése.

Az egész életen át tartó tanulás képességének megalapozása.

A nevelés komplexitásának megvalósítása, a minden mindennel összefügg elvének érvényesítése.

Alapelveink

- a gyermeket – mint fejlődő személyiséget- szeretetteljes gondoskodás és különleges védelem illeti meg
- a gyermek nevelése elsősorban a család joga és kötelessége és ebben az óvodák kiegészítő, esetenként hátránycsökkentő szerepet töltenek be
- az óvodai nevelésnek a gyermeki személyiség teljes kibontakoztatásának elősegítésre kell irányulnia – az emberi jogok és a gyermeket megillető jogok tiszteletben tartásával- oly módon, hogy minden gyermekegyenlő eséllyel részesülhessen színvonalas nevelésben és ezért a gyermeki tevékenységnek a teljes nevelési időben érvényesülnie kell.

Óvodai nevelésünk az alapelvek megvalósítása érdekében gondoskodik: a gyermeki szükségletek kielégítéséről, az érzelmi biztonságot nyújtó derűs, szeretetteljes óvodai légkör megteremtéséről, a testi, szociális és értelmi képességek, egyéni és életkor-specifikus alakításáról, a gyermeki közösségben végezhető sokszínű – az életkornak és fejlettségnek megfelelő – tevékenységekről, különös tekintettel, a mással nem helyettesíthető, egész napot kitöltő szabadjátékról.

Tevékenységeinken keresztül biztosítjuk az életkori és egyéni képességeihez igazodó műveltség-tartalmak, emberi értékek közvetítését. Törekszünk az egészséges fejlődéshez és fejlesztéshez szükséges személyi, tárgyi feltételek megteremtésére.

Szükség esetén, a nemzetiséghez tartozó gyermekek óvodai nevelésében biztosítjuk az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, átörökítését, nyelvi nevelését, a multikulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

A hazájukat elhagyni kényszerülő családok (migráns) gyermekeinek óvodai nevelésben biztosítanunk kell az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, társadalmi integrálását.

Óvodai nevelésünk komplexitásának megvalósítását, a minden-mindennel összefügg elvének érvényesítését szem előtt tartjuk.

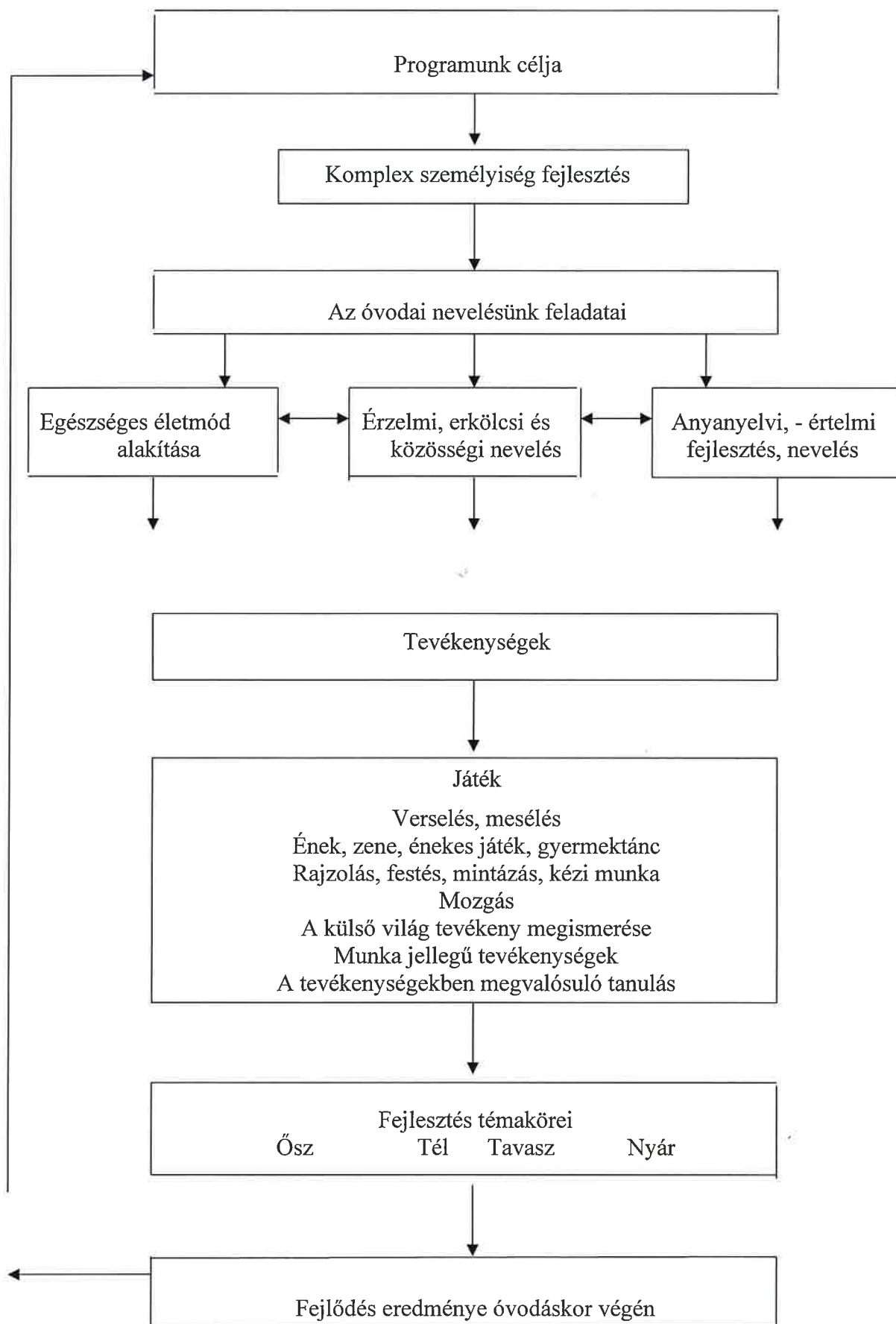
A különleges bánásmódot igénylő gyermekekkel egyénileg foglalkozunk, szükség szerint együttműködünk a nevelést-oktatást segítő más szakemberekkel.

Segítjük a tehetségek felismerését, kiteljesedését, gondozását. Egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezet-tudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre neveljük óvodás gyermekeinket. Hűek vagyunk a „Zöld Óvoda” szellemiségéhez.

A gyermekek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében betartjuk és betartatjuk a balesetvédelmi előírásokat.

10. Az óvodai nevelés feladatai

10.1. Pedagógiai Programunk rendszere

10.2. Az óvodai nevelés általános feladatai

Az óvodai nevelésünk feladata az óvodás korú gyermekeink testi és lelki szükségleteinek ki-elégítése.

Ezen belül

- az egészséges életmód alakítása
- az érzelmi és erkölcsi értékorientált közösségi nevelés biztosítása
- az anyanyelvi-, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.

Óvodánkban

- biztosítjuk a gyerekek részére, hogy rugalmas rendszerben fejlődhessenek, amely igazodnak egyéni szükségleteikhez, fejlődési ütemükhöz,
- olyan légkört teremtünk, amely elősegíti az önként vállalt feladatok megvalósítását, közösségért végzett tevékenységek örömét,
- lehetővé tesszük a tevékenységekbe ágyazott tapasztalatszerzést, a természetes kíváncsiság kielégítését, és az élmények biztosítását,
- arra törekszünk, hogy játékosság és önkéntesség járja át a tanulási helyzeteket,
- megvalósítjuk, a komplex nevelést,
- tehetséggondozásra gondot fordítunk, fejlesztjük a speciális érdeklődésű gyermekeket,
- fokozottan figyelünk a fejlődésben lemaradást mutató gyermekekre,
- a külsővilág megismerését, a tanulás örömeinek átélését a szabad játékon, tevékenységeiken keresztül valósítjuk meg,
- bensőséges kapcsolat kialakítására törekszünk, az egyéni differenciált bánásmód alkalmazásával,
- kölcsönös bizalomra épülő, biztonságot nyújtó óvodai és csoportlégkört teremtünk,
- a szabad játék és a tevékenységek segítségével a társas kapcsolatok alakulását segítjük,
- megfelelő napirendet alakítunk ki, a helyes szokások, szabályok megalapozására, a fokozott mozgásigény kielégítésére törekszünk,
- hiteles és modellértékű viselkedést tanúsítunk a gyerekekkel szemben,
- napi kapcsolatban állunk a szülőkkel.

10.2.1. Az egészséges életmód alakítása

Célunk, az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel igényeinek kialakítása, a gyermekek testi fejlődésének elősegítése óvodáskorban.

Pedagógiai Programunk kiemelt része az óvodai egészségfejlesztés, mert a gyermekkorban megalapozott egészségre nevelésnek a későbbi életszakaszokra is meghatározó szerepe van.

Az egészségnevelés alapvetően egy olyan folyamat, amely módot ad a gyermekeknek egészségük fokozottabb kézben tartására és tökéletesítésére. A teljes fizikai, szellemi és szociális jólét állapotának elérése érdekében, az óvodásaink képesek lesznek arra, hogy megfogalmazzák és megvalósítsák vágyaikat, valamint kielégítsék szükségleteiket és környezetük változásaihoz alkalmazkodni tudjanak.

Az óvodapedagógusok feladatai

- a gyermekek gondozása, testi szükségleteinek, valamint mozgásigényének kielégítése,
- a harmonikus, összerendezett mozgásuk fejlődésének elősegítése,
- a gyermekek testi képességei fejlődésének segítése,
- a gyermekek egészségének védelme, edzése, óvása, megőrzése,
- az 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek speciális ellátásának biztosítása- képzett óvodapedagógus segítségével szükség esetén,
- az egészséges életmód, testápolás, tisztálkodás, táplálkozás, - különösen a magas cukortartalmú ételek és italok, a magas só és telítetlen zsírtartalmú ételek fogyasztásának csökkentése, a zöldségek és gyümölcsök, illetve tejtermékek fogyasztásának ösztönzése, - a fogmosás, öltözködés, pihenés, betegségmegelőzés, egészségmegőrzés szokásainak alakítása,
- a gyermekek fejlődéséhez és fejlesztéséhez szükséges egészséges és biztonságos környezet megteremtése,
- bántalmazás és a bármilyen erőszak megelőzése
- megfelelő szakemberek bevonásával – szülővel, óvodapedagógussal együttműködve – speciális gondozó, prevenciós és korrekciós testi, lelki nevelési feladatok ellátása.
- törekszenek (a lehetőségek figyelembevételével) a tárgyi környezet állandóságára azaz, hogy számba veszik az adott feltételeket, ellenőrizik azok megfelelő állapotát, pótolják a hiányokat

- a felszerelések megóvásában a környezet ápolásában, védelmében a gyerekekkel együtt tevékenyen részt vesznek,
- megalapozzák a környezet tisztaságának, rendjének igényét, a gyermek élettani szükségleteit úgy alakítják, hogy az egészséges testi és szellemi fejlődés alapfeltételei és szokás-szabályrendszere biztosítva legyen,
- biztosítják az életritmust, táplálkozást, testápolást, öltözködést, mozgást és pihenést,
- a gyermekek számára a nap folyamán biztosítanak folyadékot, védik egészségüket,
- alakítják, formálják a gyerekek tisztálkodási szokásait,
- felhívják a szülők figyelmét a réteges öltözködés fontosságára,
- a gyermekeknek, életkoruknak és fejlettségi szintjüknek megfelelően nyújtanak differenciált segítséget,
- a gyermekek edzettsége érdekében mozgásos játékokat szerveznek, gyakoroltatják a változatos mozgásformákat.
- Az óvodapedagógusok a saját csoportjaikra vonatkoztatva fogalmazzák meg a gyermeki tevékenységeket.

10.2.2. Egészségnevelési programok, tevékenységek

Szólópréslés, Egészség délutánok- zöldség/gyümölcszobrászkodás, aszalás, teakóstolás

A fejlődés eredménye az óvodáskor végén

- testápolási és tisztálkodási teendőket önállóan végezzék,
- kulturáltan étkezzenek, egészségesen táplálkozzanak,
- az önkiszolgálás és a naposi tevékenység feladatit önállóan, biztonsággal lássák el,
- ruháik rendezettségére figyeljenek, önállóan öltözködjének,
- ügyeljenek saját személyük gondozottságára, környezetük rendezettségére
- testi képességeik fejlődése, mozgás iránti igényük kialakítása legyen fontos.

Az óvodai nevelésünk az egészség fogalmának értelmezése mellett szociális tényezőket is figyelembe vesz.

Kapcsolata más nevelési területekkel

- az anyanyelvi neveléssel, mivel a gondozási teendők végzése közben fejlődik a gyermek szóincse, új szavak és kifejezések megismerésére nyílik lehetősége
- játékkal, mert a szerepjátékban megjelennek a gondozás során elsajátított tevékenységek
- a testneveléssel való kapcsolatában érvényesül az egészség megóvása, a szervezet biológiai egyensúlyának megtartása.

Óvodás gyermekeink az egészséges életmódra vonatkozó ismereteiket a családokból hozzák magukkal az óvodába.

A hozzánk kerülő gyermekek különböző szociókulturális ismertekkel rendelkeznek, ezért fontos feladatunk a hátrányok felismerése, és ennek érdekében a megfelelő prevenció, illetve korrekció. Erre alapozva próbáljuk magasabb szintre hozni gyermekeink kialakítandó és rögzítendő szokásait, melyek a gyermekek testi szükségleteit veszik figyelembe. Ezek érdekében megismertetjük velük az egészséges testápolás, kulturált étkezés, öltözködés, önállóság, mozgás, pihenés, szabad levegőn tartózkodás és testedzés kultúráját.

Kiemelt feladatként kezeljük az optimális napirend kialakítását, mely elegendő időt biztosít az egyes tevékenységekre, biztonságos, nyugodt, a gyerekek számára kiszámítható légkört teremtet.

A gyerekek befogadásakor tájékozódunk kell a gyermek lehetséges betegségeiről, betegségeire való hajlamáról (pl. allergiák). Az anamnézis felvétele az óvodáskor megkezdésekor elengedhetetlen. A befogadás végére fontos, hogy felszínre kerüljön, gyermekeink képességeinek, tulajdonságainak diagnosztikája.

Az egészséges életmódra nevelés területei az óvodában

- Gondozás – kiemelten kezeljük az egészséges táplálkozást, a testápolást, az öltözködést, az önkiszolgáló tevékenységeket.
- Testi nevelés, mozgás – amely magában foglalja a gyermekek természetes mozgásigényének kielégítését, egészségüknek, testi épségüknek védelmét, megőrzését, edzését, a levegőzést, az egészséges táplálkozást.
- Egészségvédelem, baleset megelőzés, balesetvédelem.
- Pihenés – biztosítjuk a nyugodt légkört (mese, halk zene), figyelembe vesszük a gyerekek egyéni alvásigényét és szokásait

Gyermekeink fejlődésének egyik alapvető feltétele az *egészséges táplálkozás*, amely az elhasznált energiájukat pótolja, és a további testépítésüket biztosítja. A napi háromszori étkezéssel tápanyagszükségletük $\frac{3}{4}$ részét az óvodában kapják meg.

Gyermekeink különböző táplálkozási szokásokkal érkeznek hozzánk. A szülők segítségével lehetőségünk nyílik arra, hogy megismerjük ezeket és kellően toleráljuk. Rövid idő elteltével próbáljuk ösztönözni óvodásainkat - de nem kényszerrel - az ételek megkóstolására, elfogyasztására.

Étkezési szokásaikat úgy alakítjuk ki, hogy minél kevesebb várakozási idő legyen, ezt jól szervezeten a folyamatosság módszerével érjük el. Megkedveltetjük a különböző ízeket, a folyadékpótlásról gondoskodunk, intenzív rágásra ösztönözzük őket.

Az étkezéseket örömtelivé tesszük és jó hangulatot teremtünk az ételek elfogyasztásához.

A természetes táplálkozás lényege, hogy az ételt természetes állapotához minél közelebb álló formájában adjuk (friss gyümölcs, zöldség, természetes levek és rostok, magvak, párolás).

Az egészséges táplálkozásra nevelésünk érdekében, lehetőséget adunk gyermekeinknek a különböző tevékenységekben való részvételre, így teremtünk játékos lehetőségeket arra, hogy a gyermekek maguk is részesei legyenek egyszerűbb ételek elkészítésének (salátakészítés, sütés, tízórai összeállítás...)

Óvodai étkeztetésünk nem tudja minden esetben az egészséges táplálkozás követelményeit teljesíteni, mivel az étlap elkészítésbe beleszólásunk nincs, ezért a reformétkezés alapjait próbáljuk megismertetni gyermekeinkkel. (gyümölcsök, zöldségek, magvak, csíráztatás, magas rosttartalmú élelmiszerek, barnacukor, barna rizs/liszt...)

Tanácsokat adunk a szülőknek az otthoni táplálkozáshoz, amely kiegészítője az óvodai étkezésnek. Szeretnénk tudatosítani bennük, hogy a fogápolás és az egészséges táplálkozás elválaszthatatlan egymástól.

Óvodapedagógusaink a gyerekek táplálkozása mellett, a *testápolásra* is hangsúlyt fektetnek, amely a gyermekek tisztaságigényének kialakítását szolgálja, figyelünk kívánságukra, kérésükre, melynek alapján segíteni tudunk. Ezen a téren is nagy különbségek mutatkoznak a gyermekeink között. Óvodánk és a családok szokásainak összehangolására törekszünk. Optimális feltételeket teremtünk annak érdekében, hogy a gyermekeink fokozatosan és önállóan végezhessek el a tisztálkodási teendőiket: kézmosás, fogmosás, fésülködés, WC használat, zsebkendő használat. Fokozott figyelmet fordítunk a víztakarékosságra, a csoportszobák folyamatos szellőztetésére, a portalanításra és a közvetlen környezetünk tisztántartására, így kapcsolódva a környezetvédelmi szokásaink alakításához.

A száj higiénés szokásaihoz a táplálkozási szokások szorosan kapcsolódnak. A helyes száj- és fogápolásra már kiskorban odafigyelünk, és megalapozzuk, hogy szokásukká, természetes igényükké váljon. Fontos, hogy tisztaságigényük ne csak saját testükre, hanem ruházatukra is vonatkozzon. Személyre szabott segítséget és időt biztosítunk az öltözködésre, melynek során fejlődik testsémájuk, önállóságuk, nagymozgásuk, finommotorikájuk, esztétikai érzékük.

Megismertetjük őket a réteges öltözködés fontosságával.

A szülőknek javaslatot teszünk a gyermekeik óvodai ruházatának megfelelő mennyiségére, minőségére és állapotára. (műszálas anyagok kerülése, lábboltozatot és lábfejet védő cipők biztosítása, kényelmes váltóruhák, hogy merjenek játszani...)

A gyermekek délutáni *pihenésére* tiszta levegőjű csoportszobában kerül sor, amelyet alapos szellőztetéssel biztosítunk. A nyugodt pihenés feltétele a csend, a meghittség, amelyet az elalvás előtti meséléssel, altatók dúdolásával, relaxációval biztosítunk.

Az általunk kialakított biztonságos közeg hatására, átélik a szenderegés állapotát.

Óvodás gyermekeink napjuk túlnyomó részét óvodánkban töltik, ahol testi-szellemi fejlődésük feltételeit teremtyük meg.

A mindennapi szabad *mozgás* nélkülözhetetlen eleme gyermekeink óvodai életének, hiszen ezt a korosztályt a „mozgáséhség” jellemzi.

Az egészségnevelésünk elválaszthatatlan a mozgásfejlesztéstől, amely segíti a gyermekek komplex személyiségfejlődését. A mozgásformák megismertetése és megszerettetése többnyire a mi feladatunk. Az egészséges fizikai fejlődést, rendszeres izomtréninggel biztosítjuk. Sokféle mozgáslehetőséget építünk bele a mindennapokba (kirándulás, séta). Minden tevékenységünk során arra törekszünk, hogy a kicsik biológiai szükségleteiből eredő elvárásoknak megfeleljünk. A gyermekeink testi képességeihez igazítjuk mindennapjainkat. A fizikálisan megfelelően terhelt apróságok nagyobb szellemi kapacitással rendelkeznek. A fokozott terhelést örömmel, a fizikai kielégülés boldogságával élik meg. Alapvető célunk, hogy gyermekeink saját tapasztalataik alapján jussanak új ismeretekhez, szeressék meg a mozgást, próbálják ki erejüket, ügyességüket. Óvodánk sokféle eszközt biztosít a gyermekek rendelkezésére.

A gyerekek edzettsége érdekében mozgásos játékokat szervezünk, gyakoroltatjuk a változatos mozgásformákat

- nagymozgások fejlesztése (pl. futás, mászás)
- finommotorika fejlesztése (pl. gombolás, cipzárázás)
- szem-kéz koordináció fejlesztése (pl. fésülködés, folyadéktöltés)
- testséma fejlesztés (pl. öltözködés, tisztálkodás, udvari játék)
- percepció fejlesztése (pl. mozgásos játék, tisztálkodás, étkezés).

Mindent megteszünk az óvodánkba járó gyermekek egészségének megőrzése és a különböző betegségek megelőzése céljából.

Ennek érdekében hoztuk létre a *só szobát*, melynek használata kiváló lehetőség a felső légúti betegségek, az asztma és a különböző allergiák megelőzésére, leküzdésére.

Az egyes tevékenységek során kiemelt figyelmet fordítunk a *balesetvédelemre*, gyermekeink testi épségének megóvására. A veszélyérzetük nem minden esetben alakult ki, ezért a mi feladatunk a figyelmük felkeltése, ráirányítása a környezeti veszélyekre. Egészségük és testi épségük védelmére vonatkozó előírásokat a lehetséges veszélyforrásokat, a tilos és az elvárható magatartásformákat folyamatosan ismertetjük meg velük. Tudatosítjuk bennük és következetesen elvárjuk tőlük, hogy mit szabad és mit nem.

Ezen szabályokról a szülőket tájékoztatjuk, betartásukat a jelenlétükben is elvárjuk.

Az óvodán kívüli programok esetén gyerekeinknek szóbeli tájékoztatást adunk, a balesetveszélyekről és a helyes magatartási, viselkedési formákról. Óvodán kívüli programjainkhoz megfelelő számú kísérő jelenléte szükséges, az utazás a hatályos jogszabályok figyelembevételével történhet.

Az óvodában előforduló balesetek esetén azonnali intézkedésre van szükség

- a sérült azonnali elsősegélyben való részesítése
- mentők értesítése
- szülők, óvodaigazgató értesítése
- baleseti dokumentáció kitöltése.

Óvodánkban a baleset megelőzés és balesetvédelem részletes szabályait egy dokumentumban foglaltunk össze, amely a Pedagógiai Programunk mellékletében található meg.

A bántalmazás és az erőszak megelőzésével kiemelten kell foglalkoznunk.

Különösen a sérülékeny társadalmi csoportokban a sérülések és az erőszak jelentős terheket jelentenek a gyermekek egészsége számára. A gyermekkori sérüléseknek az a nagy kockázata, hogy hosszútávú fizikai következményeket és pszicho-szociális károsodásokat okozhatnak.

Különösen nagy a családon belüli erőszak társadalmi terhe.

Az óvodapedagógus alapvető feladata a rábízott gyermekek nevelése, kötelessége, hogy közreműködjön a gyermekvédelmi feladatok ellátásában, a fejlődését veszélyeztető körülmények megelőzésében, feltárásában, megelőzésében.

Az óvodapedagógusok feladatai

- Családdal együttműködve egészségmegőrző életre neveljék a gyermekeket.
- A családi szokásokat figyelembe véve optimális, a gyermekek életkorának és igényeinek megfelelő életritmus kialakítására törekedjenek pozitív mintaadás mellett.
- Egyéni szükségletekhez igazodva biztosítsák a megfelelő napirendet, heti rendet, gondoskodunk a gyermekek lelki egészségéről. Elégítsék ki a gyermekek érzelmi szükségleteit, teremtsenek lehetőséget érzelmeik kifejezésére, fejlesszék alkalmazkodó képességüket, énképüket, ön- és társismeretüket, konfliktuskezelésüket, elfogadó képességüket.
- Biztosítsák a gyermekek számára az önkiszolgálás terén a minél nagyobb önállóságot. Ismertessék meg, gyakoroltassák velük a kulturált étkezés szokásait.
- A gyerekek egészségügyi állapotát folyamatosan kísérik figyelemmel, a szülőket tájékoztassák az esetleges változásokról.
- Napi szinten biztosítsák a gyerekek levegőzését, rendszeres mozgáslehetőség adásával az egészséges életvitel kialakítására, harmonikus, összerendezett mozgásfejlesztésre törekjenek.
- Figyeljenek a tárgyi környezet állandóságára, minőségének ellenőrzésére, hiánypótlásra.
- Ügyeljenek a környezet tisztaságára, rendjére.
- Az élettani szükségleteket úgy alakítsák ki, hogy az egészséges testi- és szellemi fejlődés alapfeltételeit és szokás- szabályrendszerét biztosítsák.
- Helyes életritmus kialakítására törekedjenek – táplálkozás, testápolás, öltözködés, mozgás, pihenés.
- Nevelő oktató munkája során gondoskodják a gyermekek személyiségének fejlődéséről, tehetségének kibontakoztatásáról, mindent tegyen meg a gyermekekért az egyéni képességeik, adottságaik, fejlődési ütemük figyelembevételével. Ne hagyja figyelmen kívül a gyermek szociális helyzetét.
- A kiemelt figyelmet igénylő gyermekekkel foglalkozzon egyénileg, szükség esetén működjön együtt gyógypedagógusokkal, konduktorral, nevelést, oktatást segítő más szakemberekkel. Segítse a hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végére

- Képessé váljanak szükségleteik szándékos irányítására.
- Igényükké válják önmaguk és környezetük rendben tartása.
- Ügyeljenek esztétikus megjelenésükre.
- Önállóan végezzék a személyükhöz kapcsolódó testápolási, tisztálkodási, öltözködési teendőiket.
- Vigyázzanak önmaguk és társaik testi épségére.
- Étkezés közben kulturált magatartásra törekedjenek, figyeljenek a tisztaságra.

10.2.3. Az érzelmi, az erkölcsi és az értékorientált közösségi nevelés

Az óvodáskorú gyermekek jellemző sajátossága a magatartásuk érzelmi vezéreltsége.

Célunk, hogy gyermekeinket az óvodánkban érzelmi biztonság, állandó értékrend, derűs, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör vegye körül.

A szocializáció szempontjából meghatározó a közös élményeinken alapuló tevékenységek gyakorlása, gyermekeink erkölcsi tulajdonságaiknak (pl. együttérzés, segítőkészség, önzetlenség, figyelmesség) és akaratuknak (ezen belül: önállóság, önfegyelem, kitartás, feladattudat, szabálytudat), a szokás- és normarendszerüknek megalapozása.

A gyermekek nyitottságára építünk akkor, amikor elősegítjük azt, hogy óvodásaink megismerjék a szűkebb és tágabb környezetüket, amely a nemzeti identitás tudat, a keresztény kulturális értékek, a hazaszeretet, a szülőföldhöz és családhoz való kötődés alapja, hogy rá tudjon csodálkozni a jóra és szépre, mindazok megbecsülésére.

Gyermekeink magatartásának alakulása szempontjából óvodapedagógusaink, és óvodánk valamennyi alkalmazottjának kommunikációja, bánásmódja és viselkedése modell értékű szerepet töltsön be. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek esetében szükség szerint különösen jelentős az óvoda együttműködő szerepe, az ágazati jogszabályokban meghatározott speciális felkészültséggel rendelkező szakemberekkel.

Az óvodánkban az elsődleges szocializációs színtérre, a családra támaszkodunk.

Vállaljuk az óvodáskorú gyermekek szocializációs folyamatának tudatos, szakszerű irányítását intézményes keretek között.

Nevelésünk alapvető átfogó kerete lehetővé teszi a fejlődéshez szükséges tevékenységi formák és társas kapcsolatok alakítását. A ránk bízott apróságokat képessé tesszük önmaguk és képességeik megismerésére, a másság elfogadására.

Fejlesztjük pozitív emberi magatartásukat, társaikhoz való viszonyukat, versenyszellemüket, kudarctűrő képességüket, türelmüket, kitartásukat, egymás iránti figyelmességüket.

Minden csoportunkban lehetőséget biztosítunk gyermekeink pozitív személyiségének széleskörű fejlődéséhez. Ennek megvalósulásának érdekében rendszeresen alkalmazzuk a dicséret és elismerés módszerét. Erre azért van szükség, mert ezek gyermekeink alapvető szükségletei között szerepelnek, melyek kielégítése esetén a megbecsülés, az elfogadás és a biztonság érzését keltik bennük, így járulva hozzá a reális önértékelésükhöz.

Tudatosítjuk bennük, hogy a közösséget az egyének alkotják, meg kell tanulniuk egyéni akaratukat, ambíciójukat, vágyaikat ennek alárendelve megvalósítani.

A közös élmények, játékok, ünnepek megkönnyítik az óvodai élet megszerettetését a befogadás zökkenőmentessé tételét. Fontos, hogy a csoportok szokás- szabály rendszerei egyértelműek legyenek, biztosítjuk a gyerekek részére a gyakorlást. Következetes nevelésre törekszünk ezen a téren, melynek segítségével eljutnak a tudatosságig.

A gyermekcsoportjainkban a demokratizmus azt jelenti, hogy mi, felnőttek ugyanúgy figyelembe vesszük a gyermekek jogos kívánságait, mint ahogy a gyermekektől elvárjuk a saját normáink követését, a szokások betartását.

Fokozott figyelmet szentelünk a nehezen szocializálható, nehezen nevelhető, hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű, illetve kiemelkedő képességű, tehetséges gyermekek segítésére. A közösségi nevelésünk alapja az együttéléshez szükséges erkölcsi és akarati tulajdonságokkal való megismertetés. (segítőkészség, igazmondás, tolerancia, másság elfogadása, szabálytudat...) Kiemelten kezeljük az általános emberi értékek és normák megismertetését és elfogadását.

Amennyiben gyermekeinkben kialakul a közösségi érzés, a közösségi tudat és magatartás, mások megbecsülése, a közös szokások elfogadása, a hagyományok tiszteletben tartása, akkor a társadalom hasznos, értékes tagjává válhatnak.

Az óvodapedagógus feladatai

- az óvodába lépéskor kedvező érzelmi hatások érik a gyermeket,
- a felnőtt - gyermek, gyermek - gyermek közötti kapcsolatokat pozitív attitűd, érzelmi töltés jellemezze,

- segítsék a gyermekeink erkölcsi, szociális érzékenységének fejlődését, én tudatának alakulását, engedjenek teret önkifejező törekvéseiknek, a keresztény kultúrán alapuló értékrendnek,
- neveljék gyermekeinket annak elfogadására és megértésére, hogy az emberek különböznek egymástól,
- a nehezen szocializálható, lassabban fejlődő, alacsonyabb fejlettségi szinten álló hátrányos helyzetű, elhanyagolt, illetve a kiemelkedő képességű gyermekek nevelését tudatosan tervezzék meg.
- óvodánkba kerülő bármilyen nemzetiségű, migráns gyermek sajátos szükségleteinek kielégítésére, saját kultúrájának megismerésére lehetőséget biztosítsanak.
- mozdítsa elő a gyermekek erkölcsi fejlődését, közösségi együttműködését, magatartási szabályok elsajátítását, törekedjen azok betartatására.
- egymás szeretetére és tiszteletére, a családi élet értékeinek megismerésére és megbecsülésére, együttműködésre, környezettudatosságra, egészséges életmódra, hazaszeretetre nevelje a rábízott gyerekeket.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- Ragaszkodnak óvodájukhoz, a kisebb gyermekekhez, felnőttekhez. Ezt érzelmekben, szavakban, tettekben hozzák nyilvánosságra.
- A gyermekeknek igényévé válik a helyes viselkedés szokásszabályainak betartása. Tisztelettel viselkednek a felnőttekkel, az óvoda dolgozóival, az udvariassági formákat használják.
- A felnőtt kérése nélkül is segítenek egymásnak, együtt éreznek a közösség tagjaival.
- A közösségért szívesen dolgoznak, bíznak önmaguk képességeiben.
- Konfliktusos helyzetben társaikkal egyezkednek.
- Érdeklődnek társaik, barátaik iránt.
- A csoportba érkező vendégeket szeretettel fogadják.
- Óvodán kívül, ha találkoznak, szeretettel köszöntik egymást.
- Igényükké vált a tevékenységekben való részvétel és együttműködés.
- A tevékenységeket türelmesen, a megbeszéltek alapján befejezik. Képesek nyugodtan ülni, figyelmesen meghallgatják a felnőttek, gyermekek közléseit.
- Szavak nélkül is értik környezetük jelzéseit, érzéseit.
- Érvényesítik kezdeményezőkézségüket, kinyilvánítják tartósabb érdeklődésüket.
- Értékelik saját tetteiket és az eléjük tárt magatartási formákat.

- Figyelmesen, türelemmel hallgatják meg a felnőttek és társaik közlését, kérdését.
- Vigyáznak a felnőttek és egymás munkájának eredményeire.
- A megkezdett munkát felszólítás nélkül befejezik.
- Ébredszik bennük a közösségi öntudat, örülnek a közösen elért sikereknek.
- Kialakul a csoport élete iránti érdeklődés.
- Elfogadják a tennivalótól függő alá-, fölé-, mellérendelési viszonyokat.
- Képesek egyéni érdekeiket a közösség érdekeinek alárendelni.
- Ha kiemelt figyelmet igénylő társuknál feltűnő, szokatlan megnyilvánulást tapasztalnak, megértéssel fogadják.
- Szükségleteik kielégítését késleltetni tudják.
- Igyekeznek legyőzni a felmerülő akadályokat.
- Önálló véleményalkotásra is vállalkoznak.
- Szociálisan éretté válnak az iskolába lépésre.

Kapcsolatok más nevelési területekkel

- legszorosabb kapcsolata a játékkal van. Az együtt játszás alkalmával alakul e gyermekek kezdeményező készsége, önállósága, együttműködő képessége, segítségnyújtó viselkedése.
- munkára neveléssel: a közösség érdekében végzett munka, erősíti a közösségi kapcsolatokat, fejlődnek együttműködési képességeik.

10.2.4. Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása

Az **anyanyelvi nevelés** valamennyi tevékenységi forma keretében megvalósítandó feladatunk. **Célunk** az anyanyelv fejlesztése és a kommunikáció, különböző formáinak alakítása a beszélő környezettel, helyes mintaadással és szabálykövetéssel az óvodai nevelőtevékenységünk egészében jelen van. Az anyanyelv ismeretére, megbecsülésére, szeretetére nevelés közben, a gyermek természetes beszéd és kommunikációs kedvének fenntartására, ösztönzésére, a gyermek meghallgatására, a gyermeki kérdések támogatására kell figyelmet fordítani.

Óvodánkban a gyermek egyéni érdeklődésére, kíváncsiságára, mint életkori sajátosságra, valamint a meglévő tapasztalataira, élményeire és ismereteire építve biztosítunk változatos tevékenységeket, amelyeken keresztül további élményeket, tapasztalatokat szereznek, az őket körülvevő természeti és társadalmi környezetről.

További feladataink az **értelmi nevelés terén**: a gyermek spontán és tervezetten szerzett tapasztalatainak, ismereteinek rendszerezése, bővítése, különböző tevékenységekben és élet-helyzetekben való gyakorlása, másrészt az értelmi képességek (érzékelés, észlelés, emlékezet, figyelem, képzelet, gondolkodás, alkotóképesség) fejlesztése. Ösztönző környezetet biztosítunk az értelmi képesség, a képzelet, a kreativitás fejlődése érdekében.

Az új feladat az óvodánk számára, a Kárpát-medencei magyarság nemzethez tartozásának erősítése érdekében a szórvány magyarság óvodáival való kapcsolatépítés a hazafias és közösségi nevelés hangsúlyosabbá tétele az egyes konkrét nevelési feladatokban.

Az óvodai nevelőmunkánk minden területét átfogja az anyanyelvi nevelés, amely közvetítő elemként jelen van a nevelési feladatok megvalósításának minden mozzanatában. A beszéd-észlelés és megértés, a beszédkezd kialakulása és fenntartása, a beszéd és kommunikációs képesség fejlesztése kiemelt feladatunk a helyes és érthető beszéd fejlesztése mellett. A helyes és szép beszéd fejleszti a gyerekek esztétikai érzékét, mélyíti érzelmeit, előkészíti őket irodalmi élmények befogadására.

A gyermekeink beszédét, kommunikációját, metakommunikációját meghatározza a család példája, a családi kapcsolatok minősége, a gyermekek otthoni kommunikációs tapasztalatai.

Egyre növekszik a gyermekek között a beszédzavarokkal küzdők aránya. Ezért az anyanyelvet, az anyanyelvi nevelés fontosságát kiemelten kezeljük. Munkánkat, logopédus és az Anyanyelvi munkaközösség segíti. Gyermekeink beszédkapcsolatainak beszűkülése felgyorsult elektronikus világunkban (TV, DVD, videojátékok, számítógép) indokolja az anyanyelvi nevelés kiemelését.

Példamutatással, helyes és szép beszéddel, valamint derűs, nyugodt légkör kialakításával segítjük elő, anyanyelvünk bonyolult, sokrétű, árnyalt jelrendszerének tevékenység közbeni megismertetését és elsajátítását.

Az óvodásaink számára a játék, a beszédfejlődés természetes színtere, ahol különböző élet-helyzetekben kerülnek egymással kapcsolatba. Arra törekszünk, hogy a gyermekek, szabadon mondják el gondolataikat, érzéseiket. Játéktevékenységeik során kreatívan rögtönözhetnek, improvizálhatnak, és különböző nyelvi játékokat játszhatnak.

A gyermekeink kommunikációját aktív figyelemmel kísérjük, melynek során gondolataikhoz, témáikhoz kapcsolódó kérdéseinkkel aktivizáljuk őket.

Helyes mintaadásunkkal és szabálykövetítésünkkel segítjük a gyermekeink beszédfejlődését, így óvodáskor végére képesek lesznek tisztán, érthetően, tagoltan beszélni. Alkalmassá válnak

arra, hogy egymás mondanivalóját meghallgassák, gondolataikat, kérdéseiket, vágyaikat értelmes mondatokban megfogalmazzák, ehhez szükség van a családok együttműködésére, a helyes szülői minta nyújtására.

Az anyanyelvi nevelés megvalósítását segítő eszközeink

- helyes mintaadás
- beszélgető körök
- személyes percek
- mozgásos tevékenységek
- témafeldolgozások
- a felhasznált irodalmi anyagok igényes összeállítása – „Csak tiszta forrásból”
- a gyermekek nyelvi képességeinek fejlesztése az irodalom eszközeivel.

Az óvodapedagógusok feladatai

- biztosítsák a beszélgetésre alkalmas nyugodt, kiegyensúlyozott légkört,
- a beszédkedv fenntartása érdekében neveljék arra a gyerekeket, hogy bátran nyilatkozzanak meg, mondják el élményeiket,
- teremtsenek lehetőséget minden gyermeknek a folyamatos beszéd gyakorlására,
- tegyék képessé a gyerekeket arra, hogy tudjanak másokat is meghallgatni,
- biztosítsák a gyermekek szókincsének bővítését,
- tegyék lehetővé a beszédszínvonal emelését olyan formában, hogy a gyermekek képesek legyenek a nyelvi kifejezés eszközeit variálni,
- fejlesszék a beszédmegértést, a beszédtechnikát, gyakoroltassák a helyes kiejtést,
- tegyék lehetővé a gyermeki kérdések felvetését és azok őszinte megválaszolását,
- ismerjék fel az artikulációs problémákat, kérjük a logopédus segítségét a gyakorlást elősegítő mondókák, versek megbeszélésében,
- ismerjék meg a család anyanyelvi kultúráját, táj-, és rétegnyelvi jellemzőit,
- mintaadással javítsák a légzéstechnikai, artikulációs, beszédtechnikai hibákat spontán beszédnél, vers- és mesemondásnál,
- legyenek elfogadók, kezdeményezők, együttműködők a kapcsolatteremtésben, személyiségük legyen támogató, határozott és következetes,
- eszköztárukban szerepeljen a humor,
- tárják fel a gyerekek interakciós zavarait, keressék meg azok okait, tapintatosan törekedjenek azok megszüntetésére,

- odafordulással és értő figyelemmel hallgassák meg a gyerekeket,
- gyakoroltassák, szoktassák a gyerekekkel a kommunikációval kapcsolatos ismeretek, normák elsajátítását,
- az udvariasság nyelvi formáit – elsősorban példaadással – alakítsák ki és használtassák (kérem, köszönöm, köszönés, stb.)
- minél több alkalmat teremtsenek a nyelvi információkkal kísért mozgásos megtapasztalásra. A preventív mozgásfejlesztés a kognitív mozgásfejlesztés mellett a szociális fejlettség, érettség- és ezáltal a beszéd és kommunikáció intenzív fejlesztéséhez vezet
- biztosítsanak olyan együttes élményeket, amelyekkel a szociokulturális helyzetből adódó tapasztalathiány leküzdhető, a gyermekek nyelvi-kommunikációs hátránya behozható, a nyelvi-kommunikációs készség fejleszthető, kiteljesíthető.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Érthetően, folyamatosan kommunikál, beszél.
- Gondolatait, érzelmeit mások számára érthető formában, életkorának megfelelő tempóban és hangsúllyal tudja kifejezni.
- Minden szófajt használ, különböző mondszerkezeteket, mondatfajtákat alkot.
- Tisztán ejti a magán-és mássalhangzókat.
- Végig tudja hallgatni és megérti mások beszédét.
- A gyerekek aktívan használják a tapasztalatok során bővült szókincsüket.
- Páros és csoportos beszédhelyzetekben megfelelő beszédfordulatokkal és viselkedési formákkal teremtik meg és tartják fenn a kapcsolatot.
- Kialakult a beszédhelyzethez és az anyanyelvi szabályokhoz illeszkedő, jól érthető többnyire megfelelő hangsúlyozású, hanglejtésű, hang erejű és sebességű beszéd.
- Beszédjüket személyiségüknek és az aktuális helyzet által kiváltott érzelmeknek megfelelő természetes gesztusokkal, arcjátékkal kísérik.
- Tevékenységekben aktívan részt vesznek.
- Képességeik alapján alkalmassá válnak az iskolai élet megkezdésére.

Az anyanyelvi, értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása kapcsolata más nevelési területekkel

Az anyanyelvi, kommunikációs nevelés átfogja az óvodai nevelőmunka, az óvodai élet minden területét. A tevékenységek mindegyik fajtája a napi nevelőmunka során folyamatosan jelen van.

11. Az óvodai élet megszervezése

11.1. Személyi feltételek

Óvodánkban, a nevelőmunka középpontjában a gyermek áll.

Nevelőmunkánk kulcsszereplői az óvodapedagógusok, akiknek személyisége meghatározó a gyermek számára. Jelenlétünk a nevelés egész időtartalmában fontos feltétele az óvodai nevelésnek. Elfogadó, segítő, támogató attitűdünk modellt, mintát jelent a gyermekek számára.

Óvodai nevelésünk akkor eredményes, ha az óvodapedagógusok és a nevelő munkát közvetlenül segítő egyéb alkalmazottak munkája összehangolt.

Óvodánkban gyermekcsoportonként két óvodapedagógus, vagy egy óvodapedagógus és pedagógiaiasszisztens látja el a gyermekekkel kapcsolatos feladatokat, a munkájukat csoportonként 1-1 szakképzett dajka, három csoportonként 1-1 pedagógiaiasszisztens segíti.

Szakmai munkánk tökéletesítéséhez két szakmai munkaközösség nyújt segítséget a **Testi nevelés és az Anyanyelvi munkaközösség**.

A munkaközösségeknek valamennyi óvodapedagógus aktív tagja.

A sajátos nevelési igényű gyermekeink fejlesztéséhez speciálisan képzett szakember közreműködésére van szükség.

SZMSZ-szel és a Házi renddel összhangban óvodánk működési rendje

- óvodánkban a nevelési év szeptember 1-jétől a következő év augusztus 31-éig tart, nyitvatartási idő: hétfőtől péntekig reggel 06.⁰⁰ - 16.³⁰
- az óvoda nyitvatartása alatt a gyermekekkel óvodapedagógus, vagy óvodapedagógust helyettesítő pedagógiaiasszisztens foglalkozik
- az óvodapedagógusok és technikai dolgozók munkarendjét az éves Munkaterv melléklete tartalmazza.

Óvónőink felsőfokú óvodapedagógusi végzettséggel rendelkeznek, vannak szakvizsgázott óvodapedagógusok és mesterpedagógus is. A pedagógiai munkát segítő dajkák, pedagógiaiasszisztensek, gyógypedagógiaiasszisztens szakirányú végzettséggel rendelkeznek. Elengedhetetlen, hogy a csoportban dolgozók összehangoltan, az óvónő útmutatása alapján végezzék mindennapi tevékenységeiket. Óvodapedagógusaink feladata a Pedagógiai Programban az

intézmény Szervezeti és Működési Szabályzatában előírt pedagógiai és adminisztratív feladatok teljesítése.

A mai kor társadalmi és szakmai követelményeinek, a fenntartó elvárásainak nevelőtestületünk szakmai tapasztalattal, kiváló szaktudással, folyamatos önképzéssel igyekszik megfelelni. Pedagógiai hitvallásunka a jövő iránti elkötelezettség, felelősség jellemzi. A csoportban dolgozó pedagógusok, összhangra törekedve végzik napi munkájukat, a Pedagógiai Programunkban megfogalmazott alapelvek alapján.

A sajátos nevelési igényű (SNI) gyermekek fejlesztését speciálisan képzett szakemberekkel együtt végezzük. Beszédfigyelmet igénylő gyermek esetében, a Pedagógiai Szakszolgálat logopédusa működik közre a fejlesztésben. Viselkedési vagy organikus okra visszavezethető tartós és súlyos rendellenességével küzdő SNI gyermek fejlesztésének segítségét a Pedagógiai Szakszolgálat gyógypedagógusa végzi.

11.2. Tárgyi feltételek

Intézményünk rendelkezik a Pedagógiai Program megvalósításához szükséges tárgyi feltételekkel. Az óvoda épületét, udvarát, kertjét, berendezéseit úgy alakítottuk ki, hogy az szolgálja a gyermekek biztonságát, kényelmét, megfelelően változó testméreteiknek, biztosítsa egészségük megőrzését, fejlődését.

Lehetővé tesszük a mozgás- és játékgéni igényük kielégítését, a gyermekeket meleg színekkel, formákkal, anyagokkal, vesszük körül.

A tárgyi felszereléseket, amelyeket a gyermekek használnak, számukra hozzáférhető módon, a gyermekek biztonságára ügyelve helyezzük el. Óvodánk megfelelő munkakörnyezetet biztosít az óvodai munkatársaknak, lehetőséget teremt a szülők fogadására.

Óvodánk tárgyi feltételrendszerét jónak minősítjük, amely a kor követelményeinek és elvárásainak megfelel. 2007-ben a „**Szemünk Fénye Program**” megvalósult, segítségével valóra vált a világításkorszerűsítés, 2013 nyarán létesült **só-szoba** lehetőséget kínál a felső légúti megbetegedések elkerülésében. A folyamatos fejlődésre, korszerűsítésre napjainkban is figyelmet fordítunk. 2015-ben **ovi-foci pályával** gazdagodtunk. 2017 szeptemberétől **fűtéskorszerűsítésre** került sor óvodánkban. Folyamatosan szépül, bővül intézményünk.

A csoportszobákhoz csatlakozó öltöző, mosdó, WC helyiségek megfelelő komfortfokozatot biztosítanak a csoportoknak. Óvodánk rendelkezik a mozgásfejlesztéshez szükséges színes eszközökkel.

Nagy alapterületű a játszó és sportudvarunk, a fedett udvari foglalkoztatónk, dombunk, a gyermekek szabadban történő tevékenységéhez tág teret biztosít.

Az udvarunk tárgyi felszereltsége lehetőséget teremt az óvodások sokféle tevékenységéhez évszakonként és napszakonként egyaránt. A füves, kavicsos, aszfaltos, térköves, sík és dombos helyeket folyamatosan rendben tartjuk. A tusoló, ivó-kút, kerti asztalok, beépített és mobilizálható udvari eszközök esztétikusak, balesetmentesek, célszerűek, megfelelnek az Európai Unió elvárásainak, a gyermekek életkori igényének, illeszkednek az óvoda környezetébe.

Biztosítottak a nevelőmunkánk egyéb tárgyi feltételei is, de számítanunk kell folyamatos átlagromlásra, elhasználódásra, melynek következtében cserére, felújításra, illetve új eszközök beszerzésére lesz szükség.

Óvodánkban lévő helyiségeket a nevelési célok érdekében célszerűen használjuk, a munkavédelmi és balesetvédelmi szabályok betartása mellett. A gyermekek öltözőjében és mosdójában kerüljük a zsúfoltságot, biztosítjuk számukra az önállóságot.

A szülők leterheltsége, közönyössége még inkább arra ösztönöz bennünket, hogy ideális tárgyi környezetet alakítsunk ki óvodánkban.

A csoportszobákat úgy rendezzük be, hogy a gyermekeknek elegendő mozgásterük legyen. A berendezési tárgyakat, játékokat úgy válogatjuk össze, hogy kiküszöböljük, megelőzzük a balesetveszélyt.

Csoportszobák

- barátságossá, otthonossá, esztétikussá tétele biztosítja a gyermekek jó közérzetét, s egyben jó mintát ad a szülőknek is.
- színben, formában, méretarányban, a díszítés anyagának tudatos összeválogatásával vannak megkomponálva.
- többfunkciósak, alkalmasak a szabad játékra, a tevékenységek végzésére, az étkezésre, az alvásra és a pihenésre.
- természetes világításának biztosításához az ablakot szabadon hagyjuk, csak olyan esztétikus kisméretű függönyt használunk, ami nem veszi el a természetes fényt.
- tűző nap esetén az árnyékolást biztosítjuk.
- esztétikai tevékenységekhez átlátható, nyugodt teret biztosítunk.
- a személyes perceknek, napi mesélésnek, drámajátékoknak, bábozásnak nyugalmas helyet alakítottunk ki. Ennek részei a puha párnák, meleg szőnyegek, meseszék,

kincsesláda, bábok, könyvek, gyertyák, magnó, albumok a tanult mondókákról, versekről és a mesékről stb.

- az ábrázoláshoz kialakított sarokban a gyermekek nyugodtan rajzolhatnak, barkácsolhatnak, mintázhatnak, festhetnek, és mindent megtalálnak, ami a vizuális, téri alkotáshoz szükséges: különböző méretű rajzlapok, színes papírok, festékek, színes ceruzák, zsírkréták, pasztellkréták, filctollak, viaszkréták, ragasztó, olló, fonalak, anyagok, madzag, agyag, gyurma, fadarabok, termések, magok, kavicsok, szövőkeretek, fonalak, stb.
- zenei készségfejlesztéshez kialakított részen minden eszköz megtalálható. Hangszerek: furulya, xilofon, dob, ritmusbot, csörgő, triangulum, cintányér (kicsi-nagy), csengő, népi hangszerek, gyermekek - óvodapedagógus által barkácsolt ritmushangszerek, hangsíp vagy hangvilla, szimbólumok a tanult dalokról stb.
- a séták alkalmával talált „kincseket” élősarokban gyűjtjük.
- a nagymozgásos játékok eszközeit használjuk a csoportszobákban is.
- a szülők részére a csoportszoba ajtaján tájékoztató tábla van elhelyezve.
- számos szakkönyv és módszertani kiadvány segíti nevelőmunkánkat, amit folyamatosan gazdagítunk.

Az **öltözők** ízléses berendezése, világítása, fűtése, minden feltételt biztosít a nyugodt öltöztetéshez.

A **mosdó**ban megfelelő méretű eszközök segítik a szükségletek kielégítését. Az egyes WC-eket függönnyel szereltük fel, az intimitás biztosítása érdekében.

A gyermekek speciális fejlesztéséhez a tárgyi feltételek adottak.

Minden alkalmazottunk feladata, hogy az óvoda épületét, udvarát, berendezését óvja, ügyeljen arra, hogy környezete legyen tiszta, gondozott, esztétikus és mindig törekszünk a balesetvédelmi szabályok betartására és a balesetek megelőzésére.

11.3. Az óvodai élet megszervezése

A gyermek egészséges, tevékenységekben megnyilvánuló fejlődéséhez, fejlesztéséhez a napi-
rendünk és a heti rendünk biztosítja a feltételeket, melyek megfelelő időtartamú párhuzamo-
san végezhető, differenciált tevékenységek. Gyermekeink együttműködő képességét, feladat-
tudatát úgy fejlesztjük, hogy növekvő időtartamú (5-35perces) csoportos tevékenységeket
tervezünk, szervezünk. Napirendünk igazodik a különböző tevékenységekhez és a gyermek
egyéni szükségleteihez, valamint tekintettel van a helyi szokásokra, igényekre. A rendszeres-
ség és az ismétlődések, érzelmi biztonságot adnak a gyermekeknek.

Napirendünket a folyamatosság és rugalmasság jellemzi, a tevékenységek közötti harmonikus arányok kialakítására törekszünk, szem előtt tartva a szabad játék kiemelt szerepét. Óvodapedagógusaink alakítják ki a csoportok napi- és heti rendjét a gyermeki igényeknek megfelelően.

Óvodai életünk szervezésében a gondozás kiemelt helyen szerepel. Óvodapedagógusaink a gondozás folyamatában is nevelnek, építik kapcsolataikat a gyermekkel, egyúttal, segítik önállóságuk fejlődését, együttműködve a gondozást végző munkatársakkal.

Az óvodai élet megszervezése során törekedni kell a személyes interakciókra, élő szavas mese és közösségi játék élmény biztosításával.

Az óvodai nevelés tervezését, valamint a gyermekek megismerését és fejlesztését, fejlődésük nyomon követését különböző dokumentumok szolgálják.

A gyermekek a tanköteles korukat megelőző nevelési évben a későbbi eredményes iskolai előrehaladásához fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, egyéni terhelhetőségéhez igazodó – amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett – iskolai- előkészítő fejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt.

Óvodai nevelésünk jóváhagyott Pedagógiai Program alapján válik valóra. Óvodapedagógusaink jelenlétében és közreműködésével valósulhatnak meg a teljes óvodai életet magában foglaló tevékenységek.

11.4. 1. Ajánlott napirendi keret

szeptembertől - májusig

06.00 – 10.00

A gyermekek fogadása.

Szabad játék.

- 8:00 -8:30 tanköteles korba lépő gyermekek iskola-előkészítő fejlesztése.

Teremrendezés, tisztálkodás. Előkészület a tízóraihoz.

Folyamatos tízóraizás, tisztálkodás.

Szabad játék. - Játékos tevékenységek.

-9:45 -10:00 tanköteles korba lépő gyermekek iskola-

előkészítő fejlesztése.

10.00 – 11.30	Játék a szabadban. Levegőzés, séta, kirándulás. Mindennapos mozgás. Tisztálkodás, előkészület az ebédhez.
11.30 – 12.20	Ebéd Tisztálkodás, előkészület a pihenéshez
12.20 – 14.30	Pihenés. Felkelés, teremrendezés, tisztálkodás.
14.30 – 15.00	Uzsonna
15.00 – 16.30	Szabad játék, testedzés. A délelőtti tevékenységek folytatása. Egyéni bánásmód, differenciált egyéni fejlesztés. Hazabocsátás.

11.4.2. Ajánlott napirendi keret

júniustól - augusztusig

06.00 – 11.30	A gyermekek fogadása. Szabad játék. Tisztálkodás, terítés Tízóraizás. Tisztálkodás.
---------------	---

Mindennapos mozgás, játékos testedzés. Séta, kirándulás, zuhanyzás, napfürdőzés, szabad játék, egyéb tevékenységek.

11.30 – 14.15	Tisztálkodás, előkészület az ebédhez. Ebéd Tisztálkodás, készülődés a pihenéshez Pihenés
14.15 – 16.30	Felkelés, teremrendezés, tisztálkodás Uzsonna Frissítő mozgás, játékos testedzés. Szabad játék, a délelőtti játék folytatása. Hazabocsátás.

11.5.1. Ajánlott heti rend

szeptember 1-től - május 31-ig

Tevékenységek	Ideje
- Játék - Verselés, mesélés - Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka - Ének, zene, népi játék, tánc - Külső világ tevékeny megismerése - Munka jellegű tevékenységek - Tevékenységekben megvalósuló tanulás	rendszeres, folyamatos és rugalmas alkalmazás
Mozgás (torna termi)	heti 2 alkalommal

• Mindennapos mozgás	Naponta

11.5.2. Ajánlott heti rend

június 1-től - augusztus 31-ig

Tevékenységek	Ideje
➤ Játék ➤ Verselés, mesélés ➤ Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka ➤ Ének, zene, népi játék, tánc ➤ Külső világ tevékeny megismerése ➤ Munka jellegű tevékenységek ➤ Mozgás ➤ Mindennapos mozgás	rendszeres folyamatos, rugalmas alkalmazás

A heti- és napirend jó megszervezése teszi kiszámíthatóvá a gyerekek számára az óvoda életrendjét, időbeosztását. A tevékenységek ismétlődő sorrendje erősíti a gyermekek biztonságérzetét, segíti az időben való tájékozódásukat és az egészséges életritmusuk kialakítását. Napirendünk kialakításánál a különböző tevékenységek összehangolására törekszünk intézményünk 6 csoportjában.

11.5.3. Nyári élet

Nyaranta a lecsökkent gyermeklétszám következtében összevont csoportokkal dolgozunk. Igyekszünk olyan nyári életet szervezni, hogy azok a gyermekek is szívesen járjanak óvodába,

akiknek, az óvónője a szabadságát tölti. A gyermekek az étkezések és az alvás kivételével lehetőség szerint az egész napot az udvaron töltik, ahol a szabad, kötetlen mozgáson, játékon kívül biztosítjuk a párapuzás, napfürdőzés, a hűsölés lehetőségét. A szabad levegőn való tartózkodás természetesen az egészségvédelmi szempontok maximális figyelembevételével történik

(folyadékpótlás, fényvédő krém használata, fejbűz használata a kritikus időszakokban a gyermekek nem tartózkodnak a szabadban stb.)

11.5.4. Hagyományaink, ünnepeink

Fontosnak tartjuk a hagyományok ápolását, ünnepek szervezését. A közös készülődés, tervezés örömteli élményt ad a gyermekeknek. Érzelmileg azonosulunk a hagyományokkal, ünnepekkel.

- Mese Világnapja
- Nemzeti ünnepünk: október 23.
- Márton-hét,
- Mikulásvárás,
- Karácsonyi készülődés,
- Farsang,
- Nemzeti ünnepünk: március 15.
- Húsvét,
- „Óvodakóstoló”
- Anyák napja,
- Néptánc találkozó,
- Gyermeknap,
- Ballagás,
- Születésnapok,
- Jeles Zöld napok.

Óvodapedagógusaink tervező munkájának elvei

- úgy tervezzék meg a csoportok mindennapi életét, hogy érzelmi biztonságot nyújtsanak gyermekeiknek, közvetlen, szeretetteljes, nyugodt, családi légkört teremtsenek meg. Tudatosan tervezzék meg a tevékenységeket a gyermekek egyéni és életkori sajátosságait, képességeit, eltérő fejlődési ütemét figyelembe véve.
- a természetes mozgásokra alapozzanak, juttassák el a gyermekeket az együttes, harmonikus mozgás élményéhez.
- kiemelten figyeljenek az eltérő fejlettségű, és a különleges bánásmódot igénylő gyermekekre.
- törekedjenek a differenciálásra és az egyéni bánásmódra.
- tervezés során arra figyeljenek, hogy a különböző fejlettségű gyerekek megtalálják a nekik megfelelő feladatot, és a saját tempójukban megfelelően oldják meg.
- olyan óvodai életet tervezzenek, amely sok közös élményre, felfedezésre, tevékenységre épül.
- tervezési alapelvünk; hogy a követelményt és a feladatot önmagunknak fogalmazzuk meg, lehetőséget adva a gyermekeknek a szabadon választott tevékenységekre.
- teret biztosítsunk ahhoz, hogy minden gyermek megismerje a testi, lelki, szellemi értékeit.

Az óvodai nevelésünk tervezését, valamint a gyermekek megismerését, fejlesztését, a fejlődésük nyomon követését a kötelező dokumentumok tartalmazzák.

11.5.5. Óvodánk szakmai dokumentumai

- Az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramja
- Pedagógiai Program
- Munkaterv
- Csoportnapló
- A gyermek egyéni fejlődésének nyomon követési dokumentuma 3-7 éves korig

Az óvodai nevelésünk céljainak és feladatainak ismeretében a pedagógiai ráhatások rendszerét gyermekeink egyéni adottságához igazodva tervezzük meg. A nevelés és a tanulás tervezését egymással kölcsönhatásban valósítjuk meg, amely tervszerű, előre gondolt tervezést jelent. A nevelési terveket a csoport óvodapedagógusai közösen készítik el. Tervezésünkönél nem az ismeretanyag növelésére, hanem a sokoldalú, különböző nézőpontból való megközelítésre tevődik a hangsúly.

Óvodapedagógusaink szakmai szabadsága érvényesül azzal, hogy ők dönthetik el a nevelési év kezdetén, mennyi időt hagynak az új gyerekek befogadására, a spontán tevékenységekre, játékokra, és azt, hogy mikor kezdik el a gyerekek nevelésében a komplex tevékenységek rendszerét alkalmazni.

A megtervezett tevékenységeket a nevelőtestületünk által elfogadott Csoportnaplóban rögzítjük. A tényleges feladatokat a gyermekek élményanyaga, tapasztalatai, igényei, és az aktualitás alakítja. Fontos szempontunk, hogy a tervezett feladatainkat esetenként módosítva, de egységes koncepcióba foglaljuk, amely bővíthető, átformálható és elhalasztható.

Óvodánk dokumentumaiban a nevelőtestületünk olyan gyermekközpontú feladatokat fogalmaz meg, amelyek a gyermeki személyiség maximális kibontakozása mellett óvodapedagógusaink önmegvalósítását, önérvényesítését is lehetővé teszik.

Intézményünk szabályzatai és az értékelési alapelvei nagymértékben befolyásolják az óvodai légkört.

Az óvodapedagógusaink személyisége, az alkalmazotti közösség aktivitása és a vezető közreműködése dönti el a program megvalósításának színvonalát, minőségét és eredményességét. Szem előtt tartjuk az alábbi elvárásokat: érzékenység, tolerancia, nyitottság, kreativitás és a jelenségek komplex attitűddel való megközelítése.

Intézményünk vezetője arra törekszik, hogy elősegítse a kollektívánk fejlődését.

Kedvező légkört teremt az ötletek felvetéséhez, serkenti és értékeli a fejlesztő javaslatokat, irányítja a megoldás közös keresését. Alkotószellemű munkájával a legcélszerűbb, újfajta óvodai életet teremt meg, alakítva óvodánk egyedi arculatát.

11.6. Az óvoda kapcsolatai

Az óvodai nevelésünk a családi neveléssel együtt szolgálja a gyermek fejlődését. Ezért nagyon fontos a családokkal való szoros együttműködés. Ennek formái változatosak, a személyes kapcsolattól a különböző rendezvényekig magukban foglalják azokat a lehetőségeket, amelyeket óvodánk, illetve a családok lehetővé tesznek. Az óvodapedagógusaink figyelembe veszi a családok sajátosságait, szokásait, az együttműködés során érvényesítik az intervenciós gyakorlatot, azaz a segítségnyújtás családhoz illesztett megoldásait.

Az óvodánk kapcsolatot tart azon intézményekkel, amelyek az óvodába lépés előtt (bölcsődék és egyéb szociális intézmények), az óvodai élet során (a Vas Vármegyei Pedagógiai Szak-

szolgálattal, gyermekjóléti szolgálattal, gyermekotthonok, egészségügyi, illetve közművelődési intézményekkel), és az óvodai élet után (iskolák) meghatározó szerepet töltenek be a gyermek életében. A kárpát – medence magyar nyelvű intézményei közötti oktatási tér kialakítása érdekében az óvoda nyitott a külföldi magyar óvodákkal való együttműködésre – és – lehetőség szerint – szakmai kapcsolat tart fenn. A kapcsolattartás formáink, módszereink alkalmazkodnak a feladatokhoz és a szükségletekhez. A kapcsolatok kialakításában és fenntartásában az óvodánk nyitott és kezdeményező.

11.6.1.Családdal való kapcsolat

A gyermekek fejlődését az óvodai nevelés a családi neveléssel együtt szolgálja.

A szülő kötelessége, hogy gondoskodik gyermeke értelmi, testi, érzelmi és erkölcsi fejlődéséhez szükséges feltételekről, és arról, hogy teljesítse kötelezettségeit, továbbá megadja ehhez minden tőle elvárható segítséget, együttműködve óvodánkkal, kísérelje figyelemmel gyermeke fejlődését. Tartsa tiszteletben az óvoda minden dolgozójának emberi méltóságát és jogait. Nagyon fontos feladatunk, a partneri viszony kialakítása a családokkal.

Az együttműködést segítik a Szülők Közösségének vezetőségi tagjai.

Alapelvünk

- A nevelésben az óvoda ismerje el a család elsőségét.
- A kapcsolattartást az őszinte odafordulás, a tisztelet, az empátia, a segítő szándék jellemezze.
- A kapcsolat épüljön a tapintatra, az előítéletektől mentességre, a titoktartási kötelezettség betartására.
- Az együttműködésben a gyermekek mindenek felett álló érdeke érvényesüljön.
- Fontos, hogy minden egyes családdal az együttműködés, a segítség legmegfelelőbb módját megtaláljuk, különös tekintettel a hátrányos helyzetű, veszélyeztetett gyermekek esetében.
- A kapcsolattartásban is érvényesüljenek a szülők jogai és kötelességei.

Az óvodapedagógusok feladatai

- Ismerjék meg és tartsák tiszteletben a család elsődleges szerepét.
- Előítéletektől mentesen közeledjenek a családhoz.

- Ismertessék meg a szülőket Pedagógiai Programunk, Házirendünk és az SZMSZ tartalmával.
- Igény szerint fogadóórán, illetve napi szintű kapcsolattartással tájékoztassák a szülőket gyermekük fejlődéséről.
- Hallgassák meg a szülők véleményét, kéréseit, gondjait, hogy a megoldást közösen kereshessék meg.
- Nyújtsanak segítséget a neveléshez.
- Igény szerint tartsanak nyílt napot.
- Szülői értekezleten a csoporttal kapcsolatos témák megvitatására kerüljön sor a szülők aktív bevonásával.
- Látogassanak el a család otthonába szükség esetén.
- Vonják be a szülőket egyes programok szervezésébe, lebonyolításába (kirándulás, közös rendezvények).
- Adjanak lehetőséget arra, hogy a szülők kinyilváníthassák elégedettségüket, igényeiket.

A szülő, a gyermek, a pedagógus együttműködésének formái

- Szülői értekezlet: augusztusban (tájékoztató a leendő óvodások szülei részére), illetve az adott nevelési év munkatervében meghatározottak szerint.
- Nyílt napok: szülői igény, óvodapedagógus kezdeményezésére, egyeztetés alapján.
- Családlátogatás: szükség esetén akár többször is.
- Közös programok, rendezvények, kirándulások, munkadélutánok, jeles napok alkalmával.
- A napi kapcsolattartás, (elengedhetetlenül szükséges, hogy a szülő a gyermekével történt fontos eseményről még azon a napon értesüljön)
- Fél évi beszélgetések a gyermekek fejlődéséről (a gyermekek egyéni dokumentuma alapján végzett korrekt tájékoztatás megszervezése)
- Fogadó óra (szülői vagy óvodapedagógus kezdeményezésre)
- Az óvoda megszervezi a szülők érdekegyeztető, érdekérvényesítő fórumait (SZM értekezlet)
- A Szülők Közössége koordináló és kezdeményező a folyamatos együttműködésben.

A szülő az alábbi módon segítheti nevelőmunkánkat

- betartja az óvoda házirendjében megfogalmazottakat,
- alkalmazkodik gyermeke csoportjának szokás- és szabályrendszeréhez,

- a gyermekével kapcsolatos gondjait őszintén megbeszéli az óvodapedagógussal, törekszik az együttnevelésre,
- javaslataival, véleménye elmondásával hozzájárul nevelő-oktató munkánk hatékonyságának növeléséhez,
- aktívan részt vesz a szülő értekezleteken, a közös programokon, a tárgyi feltételek javítását szolgáló közös munkákban,
- megfontolja az óvodapedagógus szakmai tanácsait.

Kapcsolattartás elvei

- a szülők tisztelete, előítéletektől mentes kapcsolat, kölcsönös bizalom,
- a családban és az óvodában kialakított szokás és szabályrendszerek kölcsönös megismerése, elfogadása, betartása,
- a gyermekek óvodába érkezésének, távozásának rugalmas kezelése.

Kapcsolattartásból adódó feladatok

- óvodánk lehetőséget ad a szülőknek a Pedagógiai Program megismerésére, véleményalkotásra,
- a családlátogatás során a gyermek megismerése és fejlesztése érdekében a kölcsönös bizalom kialakítása törekszünk,
- biztosítjuk a részletes tájékozódás lehetőségét a gyermekekről igény szerint,
- a nevelési gondokkal küzdő családoknak felajánljuk az óvodapedagógus, a pszichológus, logopédus, Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat igénybevételének lehetőségét,
- a SZK munkáját a mindenkori Köznevelési Törvény értelmében, jogaik és kötelességeik figyelembevételével támogatjuk.

A család és az óvoda együttműködésének további lehetőségei

A közös programjaink, ünnepeink lehetőséget teremtenek a család és óvoda kapcsolatának elmélyítésére, egymás szokásainak, értékrendjének még jobb megismerésére, nevelési elveink közvetítésére.

A közös tevékenységeink nem csak az ünnepeket tartalmazzák, hanem a szülőkkel együtt szervezett kirándulásokat, sportprogramokat, kulturális eseményeket, nyílt napokat, s az ezekre való felkészülést is. Az óvodánk nyitottságából adódóan a szülőket folyamatosan tájékoztatjuk gyermekeikkel történt eseményekről, fejlődési ütemükről.

A családban történt fontosabb eseményekről a szülők, az óvónőket is kölcsönösen tájékoztatják. A gyermek elsősorban a családban nevelődik. A szülő elemi joga és kötelessége a gyermek nevelése, társadalmi lénné formálása. A szocializáció folyamatában a család a domináns, ennek kiegészítője az óvodai nevelés, mely a személyiségfejlődés szempontjából meghatározó. Az óvoda a kitáguló társadalmi környezetet jelenti a gyermeknek. Meghatározó szerepe van a szülőről való leválás, önállóság és az ismeretszerzés folyamatában. Az óvodában kialakított normák, szokások csak akkor lesznek maradandóak, ha a családi háznál megerősítést nyernek. Ez megfordítva is igaz. A gyermek fejlődéséhez tehát elengedhetetlen a két nevelési szintér összhangja, együttműködése.

11.6.2. Kapcsolattartás a Fenntartóval

Kapcsolattartás elve

- segítse elő és támogassa a tárgyi és személyi feltételek biztosítását, legyen nyitott az óvoda egésze iránt.

Kapcsolattartásból adódó feladatok

- az óvoda igazgatója tájékoztassa a fenntartót az óvoda aktuális eseményeiről, gondjairól,
- a fenntartó felelősséggel adjon tájékoztatást az aktuális változásokról, eseményekről,
- biztosítsa az óvoda mindenkori alapellátását.

11.6.3. Társintézményekkel való kapcsolat

Kapcsolattartás elvei

- kölcsönös nyitottság, közös felelősség az érzelmi biztonság megteremtése, a gyermekek érdekében,
- a gyermekek folyamatos, kiegyensúlyozott, optimális fejlődésének biztosítása,
- kölcsönös érdeklődés, bizalom és tisztelet egymás nevelőmunkája iránt,
- korrekt, segítő szándékú, a gyermekek érdekét képviselő tájékoztatás.

Kapcsolattartásból adódó feladataink

Az óvoda és a bölcsőde

Intézményünk egy intézményegységet alkot a szomszédos bölcsődével.

A kapcsolattartás formái: látogatások, tapasztalatcserék, továbbképzések, közös rendezvények.

Az óvoda és az iskola

A gyermek az óvodáskor végre az iskolásba lépéshez szükséges fejlettségi szintet eléri, alkalmassá válik az iskolai tanulmányok megkezdésére.

Az iskolával igyekszünk olyan tartalmas kapcsolatot kialakítani, melyben ezt az átmeneti időszakot, a gyermekek zavartalan iskolakezdését megsegítjük.

A kölcsönös érdeklődés hozzájárulhat egymás nevelési céljainak, elképzeléseinek megismeréséhez, megértéséhez.

A kapcsolattartás formái

Látogatások, tapasztalatcserék, tájékoztatások a gyermekek egyéni fejlődési üteméről, várható alkalmazkodási nehézségekről, értekezletek, továbbképzések, egymás rendezvényein, ünnepein való részvétel, közreműködés és a közvetlen partneri kapcsolatok megbeszélése, tervezése, értékelése.

11.6.4. Kapcsolattartás egyéb intézményekkel

GAMESZ, MÁK, Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szombathelyi Tagintézménye
Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága, POK Zalaegerszeg,
TEGYESZ, CSÁO, Gyermekjóléti Szolgálat, Védőnői hálózat, AGORA Kulturális Központ
intézményei, Mesebolt Bábszínház, Lurkó sportegyesület.

Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szombathelyi Tagintézménye

Kapcsolatunk speciális, szakemberek segítenek a gyermekek vizsgálatában, a szülők tájékoztatásában, a fejlesztésben.

A kapcsolattartás formái

- logopédiai ellátás
- iskolaérettségi vizsgálatok
- segítségnyújtás a gyermekek fejlesztésében
- nevelési tanácsadás
- kiemelt figyelmet igénylő gyermekek fejlesztése.

Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Megyei Szakértői Bizottsága

A gyermekek SNI státuszának megállapítása, a további teendők kijelölése.

A kapcsolattartás formái

- Felülvizsgálati kérelmek jelzése
- Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat Szombathelyi Tagintézménye által továbbküldött gyermekek vizsgálatát elvégzik, a szakértői véleményeket kiállítják, melyek alapján a szükséges intézkedéseket megtesszük.

Kapcsolattartás elvei

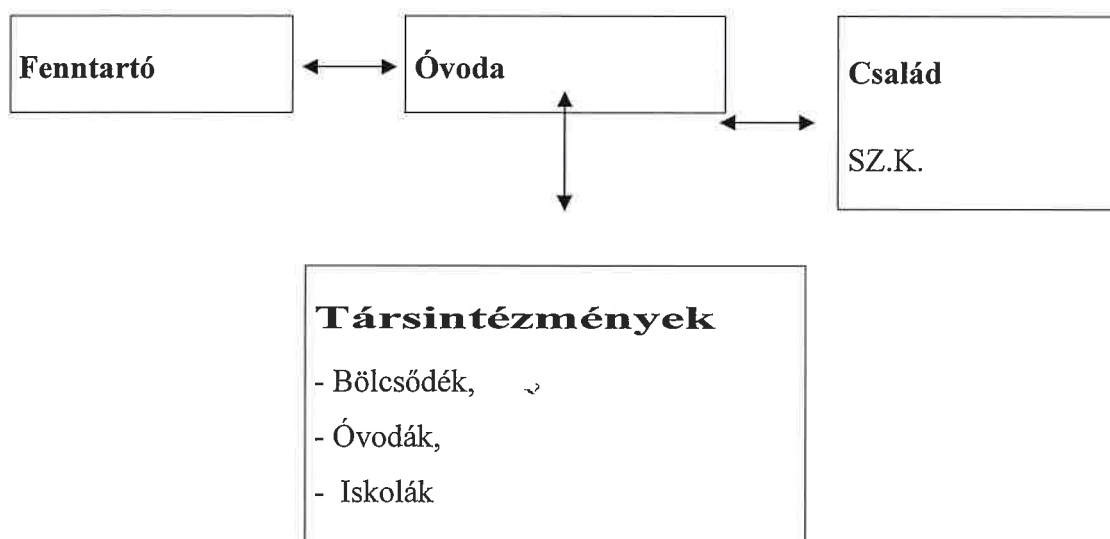
- segítse elő a fejlesztő feladatok sokoldalú megvalósítását,

- alakítson ki gyógypedagógus és az óvodapedagógus kölcsönös együttműködésen alapuló kapcsolatot.

Kapcsolattartásból adódó feladatok

- az egyéb intézmények feladata a programok előkészítése, intézményünk tájékoztatása, gyermekvédelemmel kapcsolatos tájékoztatások, konferenciák, továbbképzések szervezése stb.
- segítségnyújtás az intézmény zökkenőmentes gazdasági működésében.

11.7. Kapcsolatok modellje

Egyéb intézmények

Gazdálkodási szervek:	GAMESZ , MÁK
Közművelődési intézmények:	Múzeumok, Könyvtárak, Színházak, Mesebolt Bábszínház, AGORA Kulturális Központ intézményei Oladi KIKI rendezvényháza
Segítők:	NYME Regionális Pedagógiai Szolg. és Kut. Közp. - Vas Vármegyei Pedagógiai Szakszolgálat
Aranyhíd Nevelési Oktatási Integrációs Központ	Szombathelyi Tagintézménye - Szakértői és Rehabilitációs Bizottság - Logopédusok, gyógypedagógusok
TEGYESZ	

Gyermekjóléti Szolgálatok	- Domonkos utcai - Oladi lakótelepi - CSÁO
Védőnői hálózat	
Civil szervezetek:	- Tűzoltóság - Rendőrség - Mentők - Üzemek

12. Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus

feladatai

12.1. Játék

*„...az különös. Gömbölyű és gyönyörű, csodaszép és csoda jó, nyitható és csukható,
gomb és gömb és gyöngy, gyűrű...”*

/Kosztolányi Dezső: A játék/

A szabad játék a kisgyermekkor legfontosabb és legfejlesztőbb tevékenysége, óvodai nevelésünk leghatékonyabb eszköze. A játék – szabad – képzettársításokat követő szabad játékfolyamat - a gyermekeink elemi pszichikus szükséglete, melynek mindennap visszatérő módon, hosszantartóan és lehetőleg zavartalanul ki kell elégülnie. A gyermekeink a külvilágból és saját belső világukból származó benyomásaikat szabad játékukban fejezik ki. Így válik a szabad játék kiemelt jelentőségű tájékozódó, pszichikumot, a mozgást, az egész személyiségüket fejlesztő és erősítő, élményt adó tevékenységgé.

A gyermekeink első valódi játszótársa a családban a szülő, majd az óvodában az óvónő és a társak. Mi, felnőttek utánozható mintát adunk a játéktevékenységekre, és amikor a szabad játékfolyamat már kialakult, bevonható társak maradunk számukra, illetve segítők, kezdeményezők, ha a játékfolyamat elakad. Jelenlétünkkel tesszük lehetővé a gyermekek közötti játékkapcsolatok kialakulását.

A jó szabad játékhoz megfelelő helyet, és egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő anyagokat, eszközöket, játékszereket biztosítunk. Az óvodánkban feladatunk, hogy megfelelő csoportléggkört, helyet, időt, eszközöket és élményszerzési lehetőségeket biztosítsunk a különböző játékformákhoz. (gyakorló játékokhoz, a szimbolikus játékokhoz, a konstruáló játékokhoz és a szabály játékokhoz)

A szabad játék folyamatában az óvodapedagógusaink tudatos jelenléte biztosítja az élményszerű, elmélyült gyermeki játék kibontakozását. Óvodánkban fontos a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. Mindezt óvodapedagógusaink feltételteremtő tevékenysége mellett a szükség és igény szerinti együtt játszással, támogató, serkentő ösztönző magatartásukkal, indirekt reakciókkal érik el. Óvodánkban előtérbe kerül a szabad játék túlsúlyának érvényesülése. A játéknak kiemelt jelentősége van napirendünkben, időbeosztásunkban, továbbá a játékos tevékenységszervezésben.

A gyermek a játék nyelvén mondja, el milyennek látja, milyennek szeretné látni a világot.

A játék nemcsak azért kitűnő talaja a fejlesztésnek, mert általa szinte észrevétlenül tanul a gyermek, hanem azért is, mert a játékban kiélheti a külvilág pozitív és negatív ingereit, valamint saját belső problémáit feloldhatja. Ezek a hatások a játékban átértékelődnek, beépülnek a személyiségükbe. A felgyülemlett feszültség levezetése elemi szükséglet és örömforrás is egyben. A szabad játékot erős érzelmi dominancia kíséri. Segítségével a kisgyermek képessé válik magatartási formák elsajátítására, siker és kudarcélmény elviselésére. Az élmény növeli az aktivitást és kitartást, így a játék kreativitásukat fejlesztő, és erősítő tevékenységgé válik. Rendkívül fontos a szerepe az alkalmazkodási képesség kialakulásában. Fejlődik a gyermek érzékelése, térképzete, mozgása, gondolkodása, beszéde és kapcsolatteremtő képessége. Fejlődik társas viszonya, mert az együttes játékszabályok, normák betartására készíti. A gyermek a játék minden helyzetében önállóan dönthet, ez a szabadság érzését biztosítja számára.

A játéktevékenység célja

- a gyermekek szabad képzettársításának elősegítése,
- az intellektuális, mozgásos, szociális tapasztalatok, élmények többszöri átélésével a gyermekek egyéni vágyainak és ötleteinek kibontakoztatása,
- minél sokrétűbb tájékozódó tevékenységgé váljon a játék, s a játékos, cselekvésen keresztül megvalósuló tanulás.

Az óvodapedagógusok feladatai

- teremtsék meg az elmélyült játék feltételeit: megfelelő csoportléghőz, helyet, időt; egyszerű, alakítható, a gyermeki fantázia kibontakoztatását segítő anyagokat, eszközöket, játékszereket,
- biztosítsanak minél több élményszerzési lehetőséget a különböző játékformákhoz,
- tegyék lehetővé, hogy a gyermekek saját elgondolásaikat valósítsák meg a játékban,
- tudatos jelenlétükkel biztosítsák az elmélyült játék kibontakozását,
- a folyamatos napirenddel biztosítsák a szabad játék túlsúlyának érvényesülését,

- a játék megfigyelésénél alkalmazzák az „értő figyelmet”,
- ismerjék meg a gyermek otthoni játékfeltételeit,
- segítsék a gyerekeket, hogy a különböző élethelyzetekben és tevékenységekben növekedjék önállóságuk,
- törekedjenek arra, hogy a gyerekek az óvodába érkezéstől a hazamenetelig sokféle játékot indíthassanak el és szervezhessenek önállóan,
- a magányosan játszó gyerekeket segítsék abban, hogy a közös játékba is bekapcsolódhassanak,
- alakítsák ki a legmegfelelőbb helyet a gyerekek szabad mozgása, a játék térbeni kibontakozása, az egymás mellett játszó csoportok és az egyedül játszó gyermekek számára,
- biztosítsák az elmélyült, nyugodt játékot és az ehhez szükséges helyet az udvaron, játszótereken és kirándulások alkalmával is,
- szoktassák a gyerekeket ahhoz, hogy önállóan alakítsák ki maguknak a játékhoz szükséges helyet,
- biztosítsanak esztétikus, veszélytelen, jó minőségű, lehetőleg természetes alapanyagú eszközöket,
- a játékszereket könnyen elérhető helyen helyezték el,
- igyekezzenek megismerni a gyermekek óvodán kívüli tapasztalatait,
- ügyeljenek arra, hogy a különböző játékok során a gyerekek tekintettel legyenek társukra, ne zavarják egymást,
- hívják fel a figyelmet a jelentéktelennek látszó szerepek vonzó, érdekes tartalmára,
- a félénk, bátortalan, passzív vagy csoportba újonnan érkező gyerekeket bekapcsolódását segítsék a játékba, szerepvállalásukat kísérik figyelemmel, segítsenek nekik a tapasztalatszerzésben, buzdítsák őket, játsszanak velük együtt,
- alakítsák ki a gyerekekben azt az igényt, hogy maguk készítsék el a játékukhoz szükséges eszközöket,
- teremtsék meg a feltételeket, hogy a gyerekek játékidőben bármikor barkácsolhassanak, annyi segítséget nyújtson, amennyit a gyerekek igényelnek és amennyi feltétlenül szükséges,
- adjanak lehetőséget a gyerekeknek arra, hogy mese-, vers-, filmélményeik alapján elképzeléseik, szándékaik szerint formálják át vagy tovább a történetet, válasszák ki a szereplőket,

- tegyék lehetővé, hogy a mesék hőseinek tetteit, a cselekmény menetét, a szereplők mondanivalóját, hangját stb. a gyerekek saját elgondolásaik alapján játsszák el,
- igyekezzenek elérni, hogy minden gyerek megtalálja a neki legmegfelelőbb építő és konstrukciós elemeket, tanítsa meg az eszközök használatára, az anyagok kezelésére,
- a gyermekek, ha nyugodtan játszanak, vagy érezhető, hogy képesek megoldani a felmerülő problémákat, az óvodapedagógusok irányítása legyen játékot követő, szemlélő, hagyja a gyermekeket cselekedni,
- a kiscsoportosok esetében - ha szükség van rá - legyenek játékot kezdeményező, modellnyújtó játszótársak. Ebben a játékhelyzetben is legyenek támogatóak, és elfogadóak,
- segítsenek azok játékában, akik kevésbé kreatívak, ötletszegények,
- avatkozzanak be a játékba, ha a gyermekek durvák egymáshoz, vagy ha veszélyeztetik egymás épségét, nyugodt játékát.

A játék formái az óvodában

- gyakorló vagy funkció játék
- szimbolikus szerepjáték
- konstruáló játék
- szabályjáték.

Gyakorlójátékok

- megismerik az ismétléses cselekvések közben az anyagokat, eszközöket
- ismerkednek a tárgyak egymáshoz való viszonyával, működésével
- a szerepjáték és konstruáló játék elemeiként játsszák a gyakorló játékot
- hangokat, szavakat, mondatokat dallamokat ismételnék, „halandzsáznak”
- ritmikus mozgást végeznek.

Szimbolikus játék

- jellegzetes cselekvéseket, műveleteket utánoznak
- élethelyzeteket alkotnak újra
- szabályokat követnek (egyénenként és csoportokban)
- elfogadják és betartják a játékszabályokat
- beépítik a környezet jelenségeit, eseményeit önálló vagy csoportos játékba
- utánozzák - különösen a hozzájuk érzelmileg közel álló - felnőtteket és társaikat
- megjelenítik a felnőttek és a gyerekek közti kapcsolatokat
- cselekvéseket hangolnak össze

- közös játékokat szerveznek a szerepjáték témájának megfelelően

Konstruáló játék

- összerakosgató, összeszerelhető játékszerekkel játszanak egyéni elképzelések alapján
- homokból különböző formákat alakítanak ki
- az építést, konstruálást szerepjátékhoz kapcsolják
- a valóság tárgyaihoz hasonlót készítenek
- bonyolultabb alkotásokat hoznak létre
- különböző anyagokat, eszközöket kombinálnak egyéni ötletek alapján

Szabályjáték

- mozgásos játékokat játszanak,
- dalos-és mondókás népi játékokat játszanak: fogócskák, bújócskák, körjátékok, szembekötösdik, labdajátékok, mozgásos versenyjátékok,
- értelmi képességeket fejlesztő játékokat játszanak: társasjátékok, kirakók, dominó, kártyajátékok, stb.
- nyelvi játékokat és drámajátékokat játszanak.

Az óvodapedagógus feladatai

- napirendünkben biztosítsák a feltételeket (hely, idő, eszköz, élmény), melyek kedvezően befolyásolják a játékot,
- nyugodt légkört teremtsenek meg az elmélyült játék feltételeinek,
- helyzeteket, lehetőségeket, ötleteket teremtsenek a sokszínű játék kialakulásához,
- szükség esetén kapcsolódjanak be a játékba, és együtt játsszanak a gyermekekkel,
- a gyermeki játék önállóságát tartásuk tiszteltben,
- a játék fejlesztésének érdekében, közös élményszerzési lehetőségeket biztosítsanak.

A játékon belül a motoros, a szociális, a verbális tanulás komplex formában jelenik meg. A több érzékszervet igénybe vevő tapasztalás és a sokoldalú cselekedtetés a legfontosabb a különböző játéktevékenységek során.

Az óvodapedagógus feladata megfigyelni a gyermek játékát, felhasználni azt saját nevelési céljai elérése érdekében és szükség esetén, indirekt módon befolyásolni.

Gyermei tevékenységek

- tapasztalatot szereznek a tárgyak jellemzőiről, felfedeznek különböző összefüggéseket, ismerkednek a világgal,
- a játékban nyitottak egymás gondolatai, tevékenységei iránt,
- megoldanak konfliktusokat, amelyek hozzájárulnak problémamegoldó gondolkodásuk fejlődéséhez,
- a játék folyamán derűsek, vidámak, pozitív élményeik beépülnek személyiségükbe,
- gyakorolják a helyes viselkedési szabályok szerinti magatartást,
- nyelvi gyakorló játékot játszanak, melynek segítségével fokozódik beszédkedvük,
- kialakulnak társas kapcsolataik (felnőtt-gyermek, gyermek-gyermek),
- megkeresik a játékhoz megfelelő eszközöket,
- szerepeket osztanak és vállalnak.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek képesek kitartóan, több napon keresztül egy azon játéktémában együttesen részt venni.
- Játékukban dominánsan jelentkezik a szerepjáték. Ehhez a gyermekek önállóan kialakítják a teret, és eszközöket biztosítanak.
- Egymás ötleteit, javaslatait meghallgatják, elfogadják, a közösen alkotott szabályokat betartják és betartatják,
- Bonyolult építményeket képesek létrehozni.
- Élvezik a szabályjátékokat, és képesek a normák betartására.
- Társas viselkedésükben megjelennek az óvoda által kialakított viselkedési szabályok.
- Interakciójuk gazdag, kulturált és érthető.
- Alkalmazkodnak a játék szabályaihoz.
- Figyelmeztetik egymást a szabályok betartására.
- Versengenek egymással.
- Játékhelyzetben újra alkotják élményeiket.
- A társak a játék során cselekvéseiket összehangolják.
- Kiegészítő játékszereket készítenek.
- A játékhoz készített eszközöket felhasználják további játékuk során.
- Megértik és elfogadják játszótársaik elgondolásait, tevékenységük logikáját.
- Le tudnak mondani egy-egy kedves játékszerről.
- Képesek szerepvállalásra.

- Képesek szerepjátékok megszervezésére, az ahhoz szükséges játékeszközök kiválasztására.
- A játéktémát napokon keresztül folytatják.
- Az építés, konstruálás gyakran a szerepjátékhoz kapcsolódik.
- Bonyolultabb alkotásokat hoznak létre, az eredményességre törekcsenek.
- Az elképzelt modell egyre pontosabb a valósághoz viszonyítva.
- Különböző anyagokat, eszközöket kombinálnak.

A játék kapcsolatai más nevelési területekkel, tevékenységi formákkal

- a külső világ tevékeny megismerésével, mert a játék útján ismerkednek a gyermekek a világgal, a tárgyakkal, a tárgyak tulajdonságaival, a valóság jelenségeivel, eseményeivel; a játékban megjelenítik a szerzett tapasztalatokat
- az érzelmi, erkölcsi, és közösségi neveléssel, mert a játékban közelivé és elfogadhatóvá válnak a viselkedési szabályok; megnyilvánulnak és fejlődnek a társas kapcsolatok, együttműködés szabályai; önérdékek alárendelődnek a közösségének
- a mozgással, mert segíti az új mozgásformák kialakulását, gyakorlását;
- az anyanyelvi neveléssel, kommunikációval, mert a játékot kísérő érzelmek közlési vágyat ébresztenek, fokozódik a gyerekek beszédkedve, a beszédkedv ösztönzi a nyelvi kommunikációs készség fejlődését
- verseléssel, meséléssel, mert a játék ösztönzi őket az ismert mondókák, versek, mesék ismételtetésére, mondására
- ének, zene, énekes játék, gyermektáncsal, mert a közös játék során feleleveníthetők a hagyományok, népi játékok; éneklésre, mondókázásra készíti a gyerekeket a sok játéksituáció
- rajzolás, mintázás, kézimunkával, mert a saját játékukhoz készített eszközök kreatívabb megoldásokra ösztönzik őket.

Nevelőtestületünk nagyon fontosnak tartja, hogy a játék elsődleges szerepét.

12.2. Verselés, mesélés

„A jó mese olyan, mint a jó vers, kicsit elemelkedik a földtől.”

/Csukás István/

A többnyire, játékos mozgásokkal is összekapcsolt mondókák, dúdoló, versek, hozzájárulnak a gyermek érzelmi biztonságához, anyanyelvi neveléséhez. Ezek, ritmusukkal, a mozdulatok és a szavak egységével, a gyermeknek élményeket nyújtanak.

Lehetőséget teremtünk, hogy a magyar gyermekköltészet, a népi, dajkai hagyományok, gazdag és jó alkalmat, erős alapot kínáljanak a mindennapos mondókázásra, verselésre. Mesélés során a gyermekek érzelmi, értelmi, erkölcsi, fejlődését és fejlesztését segítjük elő. A mese – képi és konkrét formában, esetlegesen a bábozás és dramatizálás eszközeivel – feltárja a gyermekeink előtt a külvilág, és az emberi belső világ legfőbb érzelmi viszonyait, a lehetséges, megfelelő viselkedésformákat.

A mese különösen alkalmas az óvodás gyermekeink szemléletmódjának és világképének kialakítására. Általa visszaigazolást kapunk a kisgyermek szorongásairól, s egyben a feloldást, és a megoldást is megkapjuk tőle. A tárgyi világot is megelevenítő, átléltető szemléletmódja és az ehhez társuló, a szigorú ok-okozati kapcsolatokat feloldó mágikus világképe, csodákkal és átváltozásokkal ráébreszt bennünket a mélyebb értelemben vett pszichikus realitásra és a külvilágra irányított megismerési törekvésekre.

Mesélés közben a gyermek személyes kapcsolatban van velünk, érzelmi biztonságban érzi magát, s a játéktevékenységekhez hasonlóan a mesehallgatás elengedett intim állapotában eleven, belső képvilágot jelenít meg. A belső képalkotásnak ez a folyamata a gyermeki élményfeldolgozás egyik legfontosabb formája.

Segítjük a gyermekeket abban, hogy a saját vers- és mesealkotásaik, azok mozgással, illetve ábrázolással történő kombinálása az önkifejezés egyik módja legyen.

Mindennapos mesélésünk, mondókázásunk, verselésünk a kisgyermekeink mentális higiéniájának elmaradhatatlan elemei.

Óvodánkban a 3-7 éves gyermekek életkori sajátosságaihoz igazodóan a népi, - népmese és mondavilág elemei, meséi - a klasszikus és a kortárs irodalmi műveknek egyaránt helye van.

A vers és mese segítségével a ránk bízott gyermekeket emberi kapcsolatokra tanítjuk, mélyítjük az önismeretüket, segítjük a világ megismerését. Élményekhez juttatjuk, őket, felkeltjük az érdeklődésüket a könyvek iránt.

Az irodalom közege a nyelv. A mese oldja a szorongást, segíti az indulatok feldolgozását, a belső képteremtést a nyelvi kifejezőképesség kifejlődését. A verselés, mesélés a szóbeliség kitűntetett alkalma, az anyanyelvi neveléssel szorosan összefonódik.

A biztonságos önkifejezést a mondókák, versek alapozzák meg.

A dramatizálás és a bábozás lehetővé teszi azt a fajta komplexitást, amely biztosítja az egyes irodalmi anyagok gyakori ismétléssel történő feldolgozását. Intenzíven használjuk ki a dramatikus nevelést.

Irodalmi érdeklődést ébresztünk a gyerekekben. Alapvető feladatunk, hogy a megfelelő, nyugodt légkört teremtve biztosítsuk az érzelmi motiváltságot.

Az óvodapedagógus feladatai

- teremtsék meg a legoptimálisabb feltételeket az irodalmi élmények befogadásához,
- minél több lehetőséget adjanak a vidám rigmusok korai megkedveltetésére,
- figyeljenek a gyermekekkel való szoros érzelmi kapcsolat és meghitt légkör kialakítására a mindennapi mesélés, verselés, mondókázás közben,
- lehetőséget biztosítsanak a mesék, esetleg kitalált történetek bábozására, dramatizálására,
- segítsék az önálló szöveg és mesemondást,
- biztosítsák, hogy a gyerekek számára a könyvek és a bábok egész nap elérhetők legyenek,
- igényes irodalmi anyagot állítsanak össze (népi, klasszikus és kortárs irodalomból egyaránt),
- teremtsék meg a mesehallgatás, mondókás-verses együtt játszás örömét,
- törekedjenek az irodalmi fogékonyság megalapozására, anyanyelvünk és szülőföldünk szeretetére.

Gyermeki tevékenységek

- sokszor ismételjék az állathívogatókat, altatókat, kiolvasókat,
- várják, kérjék a mesemondást, maguk is segédkezzenek az előkészületekben,
- ismert meséket bábozzanak el, dramatizáljanak,
- igazodjanak el a könyvek között, melyekre vigyáznak, tartsanak rendet a könyvespolcon,
- legyen kedvenc meséjük és mesehősük,
- szívesen és önként hallgassanak mesét, verset, mondókát vagy elbeszélést,
- maguk is kezdeményezzenek mesélést, verselést, mondókázást,
- a mese nyelvi fordulatait, kifejezéseit használják.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek szívesen ismételgessék a verseket, rigmusokat.
- Egyénenként vállalkozzanak a mesék, versek és a mondókák elmondására.
- Várják, igényeljük a mesehallgatást.
- Szívesen meséljenek, bábozzanak, dramatizáljanak
- A gyerekek játék közben odaillő szövegeket, rigmusokat mondogassanak
- Több mesét, verset, mondókát legyenek képesek emlékezetből felidézni.
- Tudjanak történeteket, verseket kitalálni, azt elmondani, megjeleníteni.
- Várják, kérjék a mesét, maguk is segítsenek a feltételek kialakításában.
- A folytatásos mesék, verses mesék, meseregények szálait tudják kötni összekötni
- Legyen néhány kedvelt mesehősük, a vele megtörtént dolgokat vigyék be játékukba, bábozzák és dramatizálják el.
- Jellemző képek alapján ismerjék fel az egyes meséket.
- A meséskönyvek képeit önállóan is szívesen nézegessék, a képekről meséljenek.
- Vigyázzanak a könyvekre.

A verselés, mesélés kapcsolata más nevelési területekkel, tevékenységi formákkal

- az anyanyelvi neveléssel, mert az irodalmi élmények, azok befogadása során gyarapodik a gyermekek szókincse, fejlődik kifejezőképességük, kommunikatív viselkedésük. A felidézés dramatikus és bábjátékkal biztosíthatja az újra átélést, mely egyúttal fejleszti a nyelvi emlékezetet, lehetőséget ad az összefüggő beszéd és a párbeszéd gyakorlására.
- a játékkal, mert a versek, mondókák, mesék játéktémákat kínálnak számukra szerepjátékukhoz, illetve minden játéktevékenységüket színesítik, gazdagítják,
- külső világ tevékeny megismerésével, mert a népi és irodalmi művek témái sok lehetőséget kínálnak közvetlen környezetünk megismerésére, a hagyományaink felelevenítésére,
- az ének, zene, énekes játék gyermektáncsal mert mondókázás, mesélés közben fejlődik beszédritmusuk, hangok tiszta képzése, beszédhangok pontos észlelése,
- a mozgásfejlesztéssel, mert többnyire a játékos mozgásokkal összekapcsolt mondókák, dúdolók, versek érzéki-érzelmi élményeket adnak,
- rajzolás, festés, mintázás, kézi munkával, mert a vers, mese élmények fantáziadús alkotásokra ihletik a gyermekeket,

- érzelmi, erkölcsi és közösségi neveléssel, mert a mese és a vers az anyanyelv közegén át emberi kapcsolatokra tanít, olyan kapcsolatokat, helyzeteket mutat fel a gyermekek számára, amelyek megértésére más eszközökkel ebben az életkorban nincs mód.

Csoportjainkban nem teszünk különbséget a kezdeményezés vagy az elalvás előtti mese között. Mindkettő nagyon fontos a maga helyén és idején. A lényeg csupán az, hogy minden nap meséljünk vagy verseljünk gyermekeinkkel közösen.

Arra törekszünk, hogy az élő, szóbeli mesélés újra kapja vissza megérdemelt, méltó rangját. A mesélés szerepének fontosságát megismertetjük a szülőkkel, szemléletüket formáljuk.

Óvodánkban a mese és vershallgatás közvetve kötelező.

A gyermekek naponta hallanak mesét változatos formában.

A mese és vershallgatás intim állapotát hangulati elemekkel, megfelelő szokások kialakításával is erősítjük. Az érdeklődés felkeltésére a szöveg, mozgásos játék, ill. a szép és kifejező előadásmód szolgál (kevés képi megjelenítés).

A mesehallgatás időtartama alatt különösen figyelünk arra, hogy a gyermekek egymást ne zavarják, alakuljon ki mese hallgató magatartásuk.

A délutáni elalvás nyugodt hangvétellű mesét választunk.

12.3.Ének, zene, népi játék, tánc

„A zene az életnek olyan szükséglete, mint a levegő.”

/ Kodály Zoltán!

Óvodánkban a környezet hangjainak megfigyelése, az ölbeli játékok, a népi gyermekdalok az éneklés, az énekes játékok a zenélés, örömet nyújtanak a gyermekeknek, egyben felkeltik zenei érdeklődésüket, formálják zenei ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Az élményt nyújtó közös ének-zenei tevékenységeink során a gyermekek felfedezik a dallam, a ritmus, a mozgás szépségét, a közös éneklés örömet. A népdalok éneklésével, hallgatásával, a gyermek és néptáncok, népi játékok, a hagyományok megismerésével, azok tovább élését segítjük. Megalapozzuk a zenei anyanyelv kialakulását, melynek során az óvodai ének-zenei nevelés feladatainak eredményes megvalósítása lehetővé válik.

Az énekes népi játékok és az igényesen válogatott kortárs művészeti alkotások fontos eszközzel szolgálnak gyermekeink zenei képességeinek (egyenletes lüktetés, a ritmus, éneklés, hallás, mozgás) és zenei kreativitásának alakításában.

Igényesek vagyunk zenehallgatási anyag kiválasztására. Az ének, zene, a népi játék, a néptánc, a néphagyomány, az ünnep meghatározó szerepet tölt be a nemzeti nevelésben, az élményalapú értékközvetítés eszközével, korosztályi sajátosságokra építve.

A felnőtt minta spontán utánzásával az éneklés, a zenélés a gyermekeink mindennapi tevékenységének részévé válik.

E tevékenységforma felkelti a gyermekeink zenei érdeklődését, élményekhez juttatja őket, formálja ízlésüket, esztétikai fogékonyságukat. Fejleszti a zenei hallásukat, ritmusérzéküket, emlékezetüket, a játékos zenei alkotókedvüket. Megszeretteti a gyermekekkel az éneklést, az énekes játékokat, tiszta, szép éneklésre szoktatja őket. Segíti a harmonikus mozgás, a mozgáskultúra fejlődését, a zenei anyanyelv megalapozását, alapot ad a zenei műveltség továbbfejlesztéséhez.

A játék közbeni zenei élményszerzés lehetőségeit maximálisan kihasználjuk.

Az óvodapedagógus feladatai

- fejlesszék a gyermekek zenei hallását, ritmusérzékét, zenei emlékezetét, játékos zenei alkotókedvét,
- segítsék elő a gyermekek mozgáskultúrájának harmonikus fejlődését,
- igényesen válogassák a zenei anyagot, építsenek a néphagyományokra, művészi értékű zeneműveket válasszanak,
- minél több alkalmat biztosítsanak a gyermekek ösztönös alkotó hajlamának kibontakoztatására,
- a gyermekek ötleteit, elképzeléseit szívesen fogadják,
- énekes beszélgetéssel, változatos dallamfordulatokkal kínáljanak lehetőséget és mintát a gyermekeknek,
- rendszerezzék a gyermekek környezetében lévő zörejeket, hangokat,
- ismertessék meg a gyermekekkel néhány hangszer használatát,
- a zenei nevelés sokszínűségét a népdalok éneklésével, gyermekjátékok és néptáncok megismertetésével segítsék elő.

Gyermeki tevékenységek

- a nap bármely szakában bátran énekeljenek, mondókázzanak ismert, vagy kitalált dallamokat, szövegeket,
- ritmusmotívumokat kísérik tapssal, mozgással, esetleg hangszerrel,
- elhangzott motívumokat ismételjének meg,

- gyakorolják a néptánc elemeit, legyen a táncban is egy „alapszókinsük”,
- szívesen kapcsolódjanak be dalos játékokba, maguk is kezdeményezzenek népi gyermekjátékokat,
- ismerjenek ünnepi és alkalmi dalokat, tisztán énekeljék azokat,
- a mondókákat - egyenletes lüktetést kiemelve, a magyar beszéd ritmusa szerint mondják,
- ismert dalt dúdolva, zümmögve vagy más szótaggal is tudjanak énekelni,
- ismerjék fel a magas-mély közötti különbségeket,
- tudjanak halkan-hangosan énekelni,
- ismerjék fel a dallamokat hangszerrel, dúdolásról, belső vagy záró motívumról,
- ismerjék és alkalmazzák a dallambújtatást,
- ismerjék fel a környezet zajait, hangjait,
- különböztessék meg az egyenletes lüktetést, a dal ritmusát,
- dalok, mondókák ritmusát belső hallás alapján éneklés nélkül is kapcsolják össze,
- ritmus alapján ismerjék fel a dalokat,
- mondókákat, szöveges ritmusmotívumot tapsolják vissza,
- érzékeljék a gyorsabb, lassúbb tempót, a tempókülönbségeket,
- kapcsolják más fogalom-párokkal, pl. magas-gyors, mély-lassú,
- egységesen járjanak körbe, egyszerű táncmozgásokkal megformálva pl. dobantás, kopantás, átbújás, párválasztás, forgás, kilépés,
- használják a ritmushangszereket: dob, zenei háromszög, cintányér saját készítésű hangszerek.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Élvezettel vegyenek részt ének-zenei tevékenységekben.
- A gyerekek tudják a mondókákat, 6 hang terjedelmű dalokat, alkalmi dalokat tisztán, énekelni az egyvonalas C és a kétvonalas C abszolút magasságok között.
- Tudjanak dallam vagy ritmusmotívumokat egyénileg visszaénekelni, visszatapsolni.
- Ismerjék a halk és hangos közti különbséget, tudjanak halkan, hangosan énekelni,
- Ismerjék fel a magas és mély éneklés közötti különbségeket, maguk is tudjanak magasabban és mélyebben énekelni, dalt kezdeni.
- Különböztessék meg az egyenletes lüktetést a dal ritmusától, külön-külön is tudják érzékeltetni.
- A dalok, mondókák ritmusát belső hallás alapján is kapcsolják össze.

- Hasonlítsák össze és énekléssel, mozgással mutassák be a normál tempónál gyorsabb és lassúbb tempót.
- Felelgetős dalosjátékokat az óvodapedagógus segítségével nélkül is tudjanak énekelni.
- Ismerjék fel a dallamot dúdolásról, hangszerről, a hasonló fordulatokból, sajátos kezdő, erősen eltérő belső vagy záró motívumokról.
- Figyeljenek az óvodapedagógus és társaik énekére, beszédhangjára, a környezetük különböző hangszíneire, zajaira.
- Az óvodapedagógus segítségével bővítsék a kitalált szövegeket, változatos, ritmizáló szavakkal.
- Találjanak ki a dalokhoz, vagy a negyed szünet érzékeltetésére játékos mozdulatokat.
- Járjanak körbe egyenes testtartással, kézfogással.
- A gyerekek mozgásában jelenjenek meg a járás és lépés változatos formái is.
- Zenéhez kapcsolódó mozgásuk ritmusos legyen, maguk is találjanak ki mozgásokat.
- Egyszerű, játékos táncmozgásokat esztétikusan, kedvvel végezzenek.
- Térformákat alakítsanak ki.
- Ismerkedjenek néhány hangszerrel, azok hangjával, megszólaltatásuk módjával.
- A bemutatott élőzenét a hangulatban egymástól eltérő népdalokat, műzenei szemelvényeket, más népek dalait figyelmesen hallgassák.

Az ének, zene, énekes játék kapcsolata más nevelési területekkel, tevékenységi formákkal

- a verselés, meséléssel, mert a népi mondókák, dúdolók sajátos ritmusát, dallamát, hangzó világát megfelelő formában közvetíti,
- rajzolás, festés, mintázás, kézi munkával, mert a zenei élmény serkenti a gyerekek képi, irodalmi alkotások iránti kíváncsiságát, esztétikai fogékonyságát, elősegíti a szép mozgás kialakulását,
- a külső világ tevékeny megismerésével, mert a gyermek megismeri a népi kultúrát, népszokásokat, zenei hagyományokat, környezetünket,
- játékkal, mert az énekes játékok kialakítják az együtt játszás örömét, lehetőséget teremtenek a különböző fiús és lányos szerepek gyakorlására,
- mozgással, mert az énekes játékok fejlesztik a mozgáskoordinációt, a gyerekeket hozzásegítik a megfelelő testtartás és a mozgásformák kialakításához és gyakorlásához.

- érzelmi nevelés, az erkölcsi és a közösségi neveléssel, mert a közös énekes játékok során alakulnak a társas kapcsolatok, udvariassági formák.
- anyanyelvi neveléssel, mert a mondókák és dalok gazdagítják a gyermekek szókincsét, kifejezőképességét.

Ének-zenei nevelésünk a néphagyományokra épülő zenei anyanyelv kialakulásának megalapozását segíti elő. A néphagyomány ápolását azért is tartjuk fontosnak, mert a gyermekek mondókázás és éneklés közben észrevétlenül sajátíthatják el anyanyelvüket. Ezáltal a szöveg, a zene, és a dallam tökéletes egységben tárul a beszélni tanuló gyermekek elé.

A zene és a mozgás összekapcsolása gyermekeink fejlesztésének egyik legfontosabb eszköze.

A zene löktetése hat a koordinált mozgásukra, az énekléstől nő légzőkapacitásuk.

A művészeti nevelésnek ezt a szervezeti formáját kötött és kötetlen formában valósítjuk meg.

Óvodánkban biztosítjuk a gyermekeink ének-zenei kultúrájának megalapozását, átörökítését a néphagyományörzés és az ének-zenei nevelés színvonalának megőrzését.

12.4. Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka

*„...az alkotóképesség nem különleges egyéniségek
művész, vagy tudós- zseni-privilegiuma,
hanem az emberi személyiség általános jellemzője.”*

/Kalmár Magda/

A rajzolás, festés, mintázás, kézi munka, az ábrázolás különböző fajtái, a műalkotásokkal, a népművészeti elemekkel, szokásokkal, hagyományokkal, nemzeti szimbólumokkal, az esztétikus tárgyi környezettel való ismerkedés is fontos eszközei óvodánkban a gyermeki személyiség fejlesztésének. A gyermekeink alkotásai a belső képek gazdagítására épülnek. Törekszünk a gyermeki alkotások közösségi rendezvényen való bemutatására és a tehetségek bátorítására.

Óvodapedagógusaink az ábrázoló tevékenységekre az egész nap folyamán teret, változatos eszközöket biztosítanak. Maga a tevékenység, és ennek öröme a fontos, valamint az igény kialakítása az alkotásra, a kreatív önkifejezésre, a környezet esztétikai alakítására, és az esztétikai élmények befogadására.

A gyermekeket egyéni fejlődésüknek megfelelően, a képességeikhez igazodva képi-plasztikai kifejezőképesség birtokába juttatjuk, kialakítjuk bennük az elemi komponáló, térbeli tájéko-

zódó és rendezőképeséget. A gyermeki élmény- és fantáziavilág gazdagodását és annak képi kifejezését segítjük. A gyermekeink tér-forma és szín képzeinek gazdagodását, képi gondolkodásuk fejlődését, esztétikai érzékenységüket, szép iránti nyitottságukat, igényességüket alakítjuk.

Megismertetjük a gyermekeket az eszközök használatával, a különböző anyagokkal, a rajzolás, festés, mintázás és kézimunka különböző technikai alapelemeivel és eljárásaival.

A vizuális nevelés a gyermekek egész napos tevékenységét áthatja, hiszen számukra a művészeti megnyilvánulás e formája az egyik legjelentősebb önkifejezési mód. A világról alkotott képüket ábrázolásban el tudják mesélni, amit nem tudnak ábrázolni, ahhoz történetet találnak ki.

Olyan légkör megteremtésére törekszünk, amelyben gyermekeink egyéni élményeiket, közös megfigyeléseiket, elképzeléseiket, önálló elképzeléseik szerint újra alkothatják, így munkájukban megjelenik szűkebb és tágabb környezetük megismerésén belül a szülőföldhöz való kötődés. Gyermekeinknek alkotó kedvük kibontakoztatásához teljes önállóságra van szükségük. Kerüljük az uniformizáló nevelési módszereket, mert ezekkel elveszünk óvodásaink bátorságát az egyéni kifejezőmódoktól.

Az óvodapedagógusok feladatai

- igényes, esztétikus környezetet alakítsanak ki, ahol a gyermekek kényelmesen tevékenykedhetnek, és az alkotó, alakító tevékenységhez nyugalmat biztosítsanak,
- teremtsék meg a feltételeket a képi, plasztikai, ábrázoló és konstruáló képességük fejlődéséhez,
- keltsék fel a gyermekek tevékenységi vágyát, biztosítsák élményeik, fantáziájuk, megfigyeléseik képi és térbeli megjelenítésének sokféle lehetőségét, a gyermekeket az alkotás öröméhez juttassák el.
- állandó és biztonságos helyet alakítsanak ki a változatos anyagoknak és eszközöknek, melyet mindenkor elérhetővé tegyenek a gyerekek számára,
- támogassák az egyéni próbálkozásokat,
- ismertessék meg őket a ceruzafogás, ecsetkezelés, vágás stb. technikájával,
- vezessék be a gyermekeket a népművészet világába, lehetővé téve a népi kismesterségekkel való megismerkedést,
- technikai ismereteiket bővítsék,
- alkalmat teremtsenek mikro csoportos munkára.

Gyermeki tevékenységek

- firkáljanak, rajzoljanak kezdetben nagyobb, majd egyre kisebb felületeken (papíron, táblán, homokban ...) fessenek ujjal, majd ecsettel,
- használják az alapszíneket, később a színárnyalatokat,
- képeket készítsenek festéssel, rajzolással papírra és textilre, ragasztással, karcolással, nyomattal,
- papírt tépjenek, különböző anyagokat vágjanak, ragasszanak,
- gyurmázzanak, agyagozzanak, elkészült munkáikkal környezetüket díszítsék, barkácsoljanak játékokban felhasználható eszközöket,
- természetes anyagokból bábokat készítsenek, ajándékokat alkossanak,
- gyakorolják a népi kismesterségeket.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Örömmel, önmaguktól ábrázoljanak.
- Képesé válnak a tárgyak térbeli kiterjedésének tapasztalati felismerésére, a főbb formai jellemzők megnevezésére.
- Téralakításban közösen, aktívan vegyenek részt, valósítsák meg ötleteiket.
- Tudjanak egyszerű formákat mintázni, papírból kivágni, hajtogatni, ragasztani.
- Ábrázolásuk változatos színhasználatot és tagoltságot mutasson.
- Váljanak képesé a különböző geometriai formák ábrázolására.
- Emberábrázolásukban jelenjenek meg a részformák, egyszerű mozgások.
- Képalakításukban fejezzék ki gondolataikat, élményeiket, elképzeléseiket.
- Képi emlékezetük, megfigyelésük (részletek ábrázolása) pontos legyen.
- Önállóan és csoportosan is szívesen készítsenek játékokat, ajándékokat, kellékeket.
- Díszítő, tervező feladatot változatos színekkel, rajzolással, festéssel, ragasztással, karcolással stb. önállóan végezzenek.
- Tudjanak különféle technikákkal képet alkotni, a technikát önállóan, a rendelkezésre álló anyagokból megválasztani.
- Plasztikai munkáik egyéniek, minden részletre kiterjedőek legyenek.
- Ötleteket fogadjanak el.
- Csodálkozzanak rá a látványra, tudjanak gyönyörködni benne.
- Fogalmazzák meg értékítéletüket, képesek legyenek beszélgetni az alkotásokról.

A rajzolás, mintázás, kézimunka kapcsolata más nevelési területekkel, tevékenységi formákkal

- a külső világ tevékeny megismerésével, mert a környezetükből szerzett tapasztalatszerzések során megfigyelik a színeket, formákat, ismerkednek az anyagok tulajdonságaival, formálhatóságával, téri viszonyokkal, sík formákkal,
- az anyanyelvi neveléssel, mert hozzájárul a szavak tartalmának megformálásához, megjelenítéséhez,
- a verselés, meséléssel, mert a mesék, versek képi megjelenítésével a gyerekek gondolkodása, nyelvi kifejezőkészsége sokoldalúan fejleszthető,
- a játékkal, mert a konstruáló játékok során fejlődik komponáló képességük,
- a mozgással, mert a tevékenységek során fejlődnek a nagy-és finommozgások, azok összekapcsolása.

Törekszünk gyermekeink esztétikai érzékenységének, intellektuális látásának kialakítására. A vizuális művészet ismerete és szeretete és e művészeti ág művelése az egyetemes emberi kultúra megismertetése már óvodás korban elkezdődik. Ezért mindennapi feladataink közé tartozik megismertetni gyerekeinket a világ szépségeivel, amely esztétikai élményt jelent számukra.

A művészeti tevékenység nem mást, mint a világ megismerése sajátos nézőpontból, egyéni szűrőn keresztül. Óvodapedagógusként észrevétlenül is sokat tehetünk saját példánkkal a művészeti nevelés érdekében.

12.5. Mozgás

„A mozgás sok mindenre orvosság, de nincs olyan gyógyszer, ami a mozgást helyettesítené”

/görög mondás/

Óvodánkban a rendszeres egészségfejlesztő testmozgás, a gyermekeink egyéni fejlettségi szintjéhez igazodó mozgásos játékok és feladatok, a pszichomotoros készségek és képességek kialakításának, formálásának és fejlesztésének eszközei. Az óvodáskor a természetes hely-, helyzetváltoztató- és finommotoros mozgáskészségek tanulásának, valamint a mozgáskoordináció intenzív fejlődésének szakasza, amelyeket sokszínű, változatos és örömteli, érzelmi

biztonságban zajló gyakorlási formákkal, játékokkal szükséges elősegítenünk. Ezzel biztosítjuk a mozgás és az értelmi fejlődés kedvező egymásra hatását.

A mozgásos játékok, tevékenységek, feladatok rendszeres alkalmazása kedvezően hatnak a gyermekeinkre, kondicionális képességeik közül különösen az erő és az állóképesség fejlődésére, amelyek befolyásolják a szervezetük teherbíró képességét, egészséges fejlődésüket. Fontos szerepük van az óvodásaink helyes testtartásához szükséges izomegyensúly kialakulásában, amelyek felerősítik, az egészséges életmódra nevelés hatásait.

A gyerekek által végzett spontán, szabad játék keretei között lévő mozgásos tevékenységeket kiegészítik az irányított mozgásos tevékenységek. A komplex testmozgások beépülnek az óvodai életünk egyéb tevékenységeibe is, miközben együtt hatnak a gyermekeink személyiségének – a pozitív énkép, önkontroll, érzelmszabályozás, szabálykövető társas viselkedés, együttműködés, kommunikáció, problémamegoldó gondolkodás – fejlődésére.

A spontán – a játékban, azon belül a szabad játékban – megjelenő mozgásos tevékenységeknek, az egészségfejlesztő testmozgásnak, az óvodai nevelésünk minden napja során, az egyéni szükségleteket és képességeket figyelembe véve, minden gyermekünk számára lehetőséget kell biztosítani. Törekszünk arra, hogy a gyermekeket legjobban fejlesztő, kooperatív mozgásos játékok széleskörű alkalmazása a szabad levegőn valósuljon meg.

A mozgás éppen olyan életeleme a gyermekeinknek, mint a víz és a levegő, ezt elvenni tőlük nem szabad. A mozgás fejleszti személyiségüket, bármilyen mozgásos tevékenységük lezajlásában fontos szerepet játszik az értelmi, technikai, képességbeli összetevők hármas egysége.

Azt tapasztaljuk, hogy óvodás gyermekeink olyan környezetből érkeznek, ahol kevés lehetőségük van az optimális mozgásszükségletük kielégítésére, ezért még hangsúlyozottabb feladatunknak tekintjük, a mozgásra készítő biztonságos környezetünk továbbfejlesztését.

A szülők gyermekük mozgásfejlődésére a járás megtanulása után a szükségesnél kevesebb figyelmet fordítanak, pedig ezt követően kiszélesednek a gyermekek mozgáslehetőségei, ezáltal gazdagodnak tapasztalataik is.

Ezért törekszünk arra, hogy a testi nevelés és a mindennapos testnevelés mellett a csoportszobáink, a tornaszobánk, műfüves foci pályánk és az udvarunk adta lehetőségeinket kihasználva, korszerű eszközök biztosításával, a különböző mozgásformákat megismertetve, zavartalan gyakorlási lehetőségeket biztosítsunk az egész nap folyamán. A mozgásos tevékenységek célja gyermekeink mozgáskészségének kialakítása, mozgásfejlődésük elősegítése, mozgásműveltségük megalapozása, kiemelkedő szerepük van az egészségük megőrzésében, megóvásában.

A mozgás kiegészíti és felerősíti a gondozás és egészséges életmódra nevelés hatásait. Gyermkeink egész személyiségére a testi nevelés, hatást gyakorol. A természetes gyakorlatokkal fejlesztjük óvodásaink nagymozgásait (járás, futás, csúszás...), motoros képességeit, finom-motorikájukat, téri tájékozódásukat, testsémájukat.

Tervezésünk során nagy hangsúlyt fektetünk arra, hogy minden gyermek megtalálja a képességeinek megfelelő mozgásos feladatokat, ügyelünk arra, hogy a kötelezőség ne jelentsen senkinek kényszert. A mozgásfejlesztő feladatok tervezésénél arra ügyelünk, hogy a feladatok térpercepciót, egyensúlyérzékletet, testsémát, mozgás koordinációt fejlesszenek.

Óvodai nevelésünk lényeges eleme a testi fejlesztés, amely az értelmi és szociális képességek alakulását kedvezően befolyásolja.

Tevékenységeink során kiemelt szerepet kapnak a mozgásos játékok, tervezésünkben lényeges szempont, hogy kapcsolódjon az adott fejlesztési terület anyagához, és kellően előkészítse a gyakorlatsort, fejlessze gyermekeink szabálytudatát.

A mozgásos tevékenységek által alkalmazkodó képességük nő, akaratuk, kitartásuk fejlődik, jellemük erősödik. Ezáltal a gyermekeink iskolára való testi felkészítése hatékonyabbá válik.

Arra törekszünk, hogy gyerekeink elsajátítsák azokat a mozgásokat, amelyek megalapozzák mozgáskészségük fejlődését, mozgásműveltségüket, képessé teszik őket a szabályok betartására, a társaikra figyelésre. Meg kell teremtenünk a lehetőséget arra, hogy valóban önmagukat adhassák, kipróbálhassák, a tevékenységet, a mozgást gyakorolhassák. Így azt a fejlődés szempontjából igen lényeges mozzanatot biztosítjuk, amelyben szinte önmagát fejleszti a gyerek, saját fejlődésének ő a kezdeményezője és megvalósítója belső indíttatása révén.

Fontos elvünk, hogy mindig a meglévő ismereteket, képességeket vegyük figyelembe, ne a hiányokat! Megtanítjuk gyerekeinket a manipulációs- és sporteszközök biztonságos használatára, testi épségük megóvására. Biztonságos eszközöket és balesetmentes helyszínt választunk a mozgáshoz.

12.5.1. Mindennapos mozgás

Az óvoda gyermekeinknek az egészséges testi fejlődésük biztosításához a rendszeres, játékban gazdag az egyéni képességeket messzemenően figyelembe vevő, kellő aktivitást és terhelést biztosító mindennapi testmozgásra van szükségük. A mozgásfejlesztéshez hozzátartozik, hogy maximálisan biztosítsa a spontán mozgáslehetőségeket, ezek döntő mértékben a szabadban valósuljanak meg, az óvónők ötletessége alapján.

Az óvoda udvarán, illetve az épületében található eszközeink hatékonyan felhasználhatók feladataink megvalósításához.

Óvodapedagógusaink pozitív hozzáállásukkal segítik a mindennapos testnevelés eredményességét. A testgyakorlatok mintaszerű bemutatásával motiváljuk a gyermekeket, építünk utánpótlási hajlamukra, időtartamát mindenkor a gyerekek igényeihez igazítjuk.

Munkánk során érvényesül az óvodapedagógusaink pedagógiai szabadsága, a programunk rugalmas kezelése. A gyermekek napirendjét úgy célszerű összeállítani, hogy azzal elkerüljük az egyoldalú terhelést és lehetőleg felváltva biztosítsuk a mozgásos és az ülésel együttjáró tevékenységeket.

A mindennapos testnevelés objektív feltételei

- megfelelő hely, idő és eszközök biztosítása a mozgáshoz,
- a tevékenységek megszervezése:
 - a szabadban (fedett foglalkoztató, kavicsos és füves rész, sík és dombos terület, alacsony és magas területek kihasználása)
 - az óvoda épületén belül: csoportszobában, tornaszobában történik,
- séták, túrák, kirándulások szervezése.

A mindennapos testnevelés szubjektív feltételei

- az óvodapedagógus személyisége, testi neveléshez való viszonya,
- a testgyakorlatok mintaszerű végzése,
- a mozgásos játékok kedvező motivációs hatása,
- örömteli, derűs légkör biztosítása,
- egészséges életmód szokásainak megalapozása,
- az együttmozgás örömének pozitív, személyiségformáló hatása,
- a természetes mozgásokra alapozás az életkori sajátosságok figyelembevételével,
- a testnevelési játékok örömteli, felszabadító érzésének erősítése.

Az óvodapedagógusok feladatai

- biztosítsák a gyermekek testi neveléséhez a megfelelő helyet, időt, eszközöket,
- törekedjenek a kézi szerek változatos kihasználására foglalkozásokon és szabad játék során is,
- vegyék figyelembe az udvaron is használható mozgásfejlesztő eszközök mobilitását,

- ismertessék meg a gyerekekkel a testrészeit, fejlesszék testsémájukat, a térirányokat, erősítsék az oldaliságot,
- a testi nevelés két nagy területének (testi képességek fejlesztése, játékos testedzés) időtartamát, elosztását a heti rendben ajánlottak alapján tervezzék meg,
- törekedjenek arra, hogy minden gyermek megtalálja a fejlettségének, érdeklődésének, temperamentumának legmegfelelőbb mozgásformákat,
- alapozzák meg a gyermekek egészséges életvitelét,
- gyermeki szervezetüket arányosan és sokoldalúan fejlesszék, erősítsék vázizomzatukat is, és ezek mellett tartsák fontosnak, hogy helyesen alakuljon testtartásuk,
- fejlesszék a gyermekek motoros képességeit,
- törekedjenek arra, hogy a mozgás minél több esetben a szabadban történjen,
- segítsék a mozgásfejlesztésen keresztül a közösségi és versenyszellem kialakulását,
- ismertessék meg őket a mozgáslehetőségek sokaságával, sporttevékenységekkel.

Gyermei tevékenységek

- legyen lehetőségük a gyermekeinknek a mozgáson keresztül saját testélményük megtapasztalására,
- a gyermekeink harmónikus, összerendezett mozgása alakuljon ki,
- óvodásaink mozgása és egyensúlyérzéke folyamatosan fejlődjön,
- változatos lehetőségek nyújtásával a kéz finommozgásának fejlődése (szalag, kendő, szalvéta, bot stb.),
- szerezzenek a gyermekek az alapvető mozgásformák gyakorlása által sokoldalú mozgástapasztalatot,
- nevezzék meg a térirányokat, gyakorlataikban is helyesen alkalmazzák,
- egyénre szabott optimális terhelésű mozgásos tevékenységeken vegyenek részt,
- sétáljanak, kiránduljanak, mozgásos játékokban vegyenek részt, ezáltal fejlődjön nagy-mozgásuk, szem-kéz, szem-láb koordinációjuk.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- A gyermekek szeressenek mozogni, kitartóak legyenek a mozgásos játékokban.
- Egyéni, csoportos, sor és váltóversenyt játszanak az óvodapedagógus segítségével és a szabályok betartásával.

- Teljesítő képességük növekedjen, mozgásuk összerendezettebbé, megfelelő ritmusúvá váljon.
- Cselekvőképességük gyors legyen.
- Téri tájékozódó képességük életkoruknak megfelelővé váljon.
- Alakuljon ki önfegyelmük, szándékos figyelmük, kitartásuk, feladattudatuk, beszédfigyelmük.
- Tudjanak ütemtartással járni, gimnasztikai gyakorlatokat esztétikusan végezni.
- Szeressenek futni, legalább 50-100 métert kocogni.
- Egyensúlyozó feladatokban eredményesek legyenek.
- Különböző típusú futógyakorlatokat végezzenek (pl. sorverseny, váltóverseny, gyors-lassú futás stb.).
- Talajgyakorlatokat végezzenek.
- Természetes hely-helyzetváltoztató mozgásokat végezzenek.
- Különböző labdagyakorlatokat hajtsanak végre (dobás, elkapás, pattintás, kislabda hajítás, labda vezetés stb. egyénileg, párokban és kisebb csoportokban).
- Ugrásgyakorlatokat végezzenek (szökdelnek, sorozatugrások, tárgyakon át, magas és távolugrás stb.).
- Értsék meg az egyszerű vezényszavakat.

A mozgás kapcsolata más nevelési területekkel, tevékenységi formákkal

- a külső világ tevékeny megismerésével, mert a mozgás segíti a térben és időben való tájékozódást,
- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel, mert erkölcsi és akarati tulajdonságokat fejleszt (egymás segítése, együttműködés, kitartás, segítőkészség, alkalmazkodás, stb.)
- az anyanyelvi, az értelmi neveléssel, mert a gyermekek gyakorlatot szereznek abban, hogy szóbeli közlés alapján hajtsanak végre bizonyos gyakorlatokat,
- rajzolás, festés, mintázás, kézi munkával, mert segítségével fejlődik finommotorikájuk, szem-kéz koordinációjuk,
- az ének, zene, énekes játék, gyermektánc, mert egyszerű mozgásokat szépen megformálnak (lépések, változatos irányok, átbújasok, dobbantás stb.), ritmusérzékük fejlődik.

Óvodánkban felvállaljuk az urbanizációs ártalmak és a gyermekek körében is mindinkább terjedő mozgásszegény életmód, csökkenő mozgástapasztalatok ellensúlyozását, úgy a gyermekek mozgáslehetőségének szélesítésével, mint a szülők meggyőzésével, szemléletformálásával.

Pedagógiai Programunk alapgondolatának megfelelően célunk az, hogy a mozgás által elérhető fejlesztés maradjon meg a gyermekek kedvelt, vágyott, szabad tevékenységének. Megismertetjük és elsajátíttatjuk azokat a mozgásformákat, amelyek megalapozzák a mozgásműveltségüket, mozgáskészségüket, és pszichomotoros fejlesztéssel a mozgásos cselekvésen keresztül fejlesztjük az egész gyermeki személyiséget.

Mozgásos programunk komplexen áthatja, felerősíti és kiegészíti a gondozást és egészséges életmódra nevelés hatását.

12.6.A külső világ tevékeny megismerése

*„A gyermek még nem felejtette el a közös nyelvet,
még vidáman és könnyedén tud beszélgetni fűvel,
fával, felhővel, állatokkal.”*

/Csukás István/

A gyermekeink aktivitásuk és érdeklődésük során tapasztalatokat szereznek, pozitív érzelmi viszonyt alakítanak ki a szűkebb és tágabb természeti- emberi-tárgyi környezet formái, mennyiségi, téri viszonyairól. A valóság felfedezése során pozitív érzelmi viszonyuk alakul ki a természethez, az emberi alkotásokhoz, megtanulják azok védelmét, az értékek megőrzését.

A gyermekeink miközben felfedezik környezetüket, olyan tapasztalatok birtokába jutnak, melyek a környezetben való, életkoruknak megfelelő biztos eligazodáshoz, tájékozódáshoz szükségesek. Megismerik a szülőföld, az ott élő emberek, a hazai táj, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a közösséghez való tartozás élményét, a nemzeti, a családi a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek szeretetét, védelmét is.

A környezet megismerése során matematikai tartalmú tapasztalatoknak, ismereteknek is birtokába jutnak a gyermekek, és azokat a tevékenységeikben alkalmazzák. Felismerik a mennyiségi, alaki, nagyságbeli és téri viszonyokat: alakul ítélőképességük, fejlődik tér-, sík –és mennyiségsszemléletük.

A mi feladatunk, hogy a gyerekek számára lehetővé tegyük a környezet tevékeny megismerését. Elegendő alkalmat, időt, helyet, eszközöket biztosítsunk a spontán és szervezett tapasztalat- és ismeretszerzésre, a környezetkultúrára és a biztonságos életvitel szokásainak alakításá-

ra. Elősegítsük a gyermekek önálló véleményalkotását, döntési képességeiknek fejlődését, a kortárs kapcsolatokban és a környezet alakításában, továbbá a fenntartható fejlődés érdekében hangsúlyt helyezünk a környezettudatos magatartás formálás alapozására és alakítására.

Intézményünk:” **Örökös Zöld Óvoda**” minősítéssel, Bázis Óvodai megbízással rendelkezik, ezért a természet szeretetét és védelmét kiemelt feladatunknak tekintjük. A jövő környezetét jelen óvodásaink fogják alapvetően meghatározni, átrendezni, reményeink szerint védeni is.

*„A természet nevelő eszköz, gyors sikereket kínál, tartást, szelídséget,
alázatot tanít, rendre szoktat.”*

A külső világ tevékeny megismerésére nevelés egy komplex tevékenység, ami a valóságban is teljes egységben érzékeltethető, a nap bármely időszakában megvalósítható.

Az óvodai életet úgy igyekszünk szervezni, hogy természetbarát, környezetbarát szemlélet sugározzon belőle, segítse a gyermekek erkölcsi tulajdonságainak, akaratának fejlődését.

Megteremtjük valamennyi érzékszervre ható, és cselekvés közben felfedezett környezeti tapasztalatszerzés feltételeit. A spontán szerzett ismereteket rendszerezzük, bővítjük és különböző tevékenységekben, élethelyzetekben gyakoroljuk.

Lehetőséget adunk a gyermekeknek arra, hogy a bennük lévő pszichikus feszültségek feloldódjanak, elősegítve számukra a társadalomba való későbbi bekapcsolódást, szocializálódást.

Törekszünk a természetes beszéd és a kommunikációs kedv fenntartására, a gyermeki kérdések támogatására, ösztönzésére, a beszélő környezet megteremtésére.

Programunk célja az, hogy a gyermekeinknek segítséget nyújtsunk ahhoz, hogy a világot megismerjék, és megértsék a maga egészében. Ebben a megismerésben a közvetlen megfigyelésre és tapasztalatszerzésre építünk, önmagukkal, és az őket körülvevő szűkebb, tágabb környezettel kapcsolatban.

Gyermekeink miközben felfedezik környezetüket, olyan tapasztalatok birtokába jutnak, amelyek életkoruknak megfelelő biztos eligazodáshoz vezetnek a környezetükben, tájékozódásukhoz szükségesek. Lényeges, hogy megismerik a szülőföld, a hazai táj, az ott élő emberek, a helyi hagyományok, néphagyományok, szokások, a családi, a tárgyi kultúra értékeit, megtanulják ezek védelmét.

A jeles napokhoz kapcsolódóan követjük az évszázadok során kialakult népi hagyományokat. A gyermekekkel együtt a szülőket is segítjük a hagyományok megismerésében. A természet-

tel kapcsolatos jeles napokat valamilyen közös tevékenységgel, játékkal ünnepeljük, kiemelten kezeljük: Állatok, Víz világ napja: október 4. A Föld Napja: április 22.

A Víz Világ napja: március 22. Madarak és fák napja: május 10.

A készülődés közepette, ill. ezeken a napokon többet beszélgetünk a természetről; képeket gyűjtünk, tablókat készítünk, kirándulunk, vagy más hasznos tevékenységet végzünk.

A természet szeretetére kívánjuk nevelni gyermekeinket, a természet közeli élettel, a természet és környezet szeretetének bizonyításával. Erősítjük bennük, hogy összefügg mindez egymással, ezért nagy az ember felelőssége a természeti és társadalmi környezet megóvása szempontjából. Az ezzel kapcsolatos ismeretek a gyermekek életkorának előrehaladtával folyamatosan bővülnek, koncentrikusan mélyülnek az egyes témakörök több ponton kapcsolódnak egymáshoz.

A környezetvédelem, a környezeti problémák erőszakmentes megoldását az óvodás korú gyermekekkel is megismertetjük, megértetjük.

A nevelő munka hatékonysága érdekében a nevelési eljárások során a mit, mivel, mikor, hogyan és kivel kérdésekre épített fejlődést elősegítő tevékenységek kerülnek megvalósításra.

(képességek fejlesztése, eszközhasználat megtanulása, ismeretszerzés és alkalmazás modern módszereinek használata, kirándulások)

Környezeti nevelési programok és tevékenységek: fa ültetés szeptemberben az új kiscsoportosokkal, örökbefogadott fa gondozása, kerti tó vizének tisztítása, betelepítése halakkal, békákkal, madárvédelem, szelektív hulladék gyűjtés, barkácsolás a „hulladék nem szemét elv” alapján, Jeles napok megünneplése. Kiskert, gyógynövényes/fűszernövényes kert gondozása.

A gyermekeink már az óvodába kerülés előtt felfigyelnek a dolgok mennyiségi és minőségi összetevőire. Érdeklődéssel fordulnak a *matematikai* tartalmú információk felé. Óvodai nevelésünk során építünk ezekre a korai tapasztalatokra.

A környezettel való ismerkedésen belül a mennyiségi világ tevékeny megismerése, óvodai nevelésünk egészében érvényesülő folyamat, amely szoros kapcsolatban van az életre neveléssel.

Fontosnak tartjuk, hogy a kisgyermekkorban a család által nyújtott matematikai ösztönzéseket kövesse a tudatosabb óvodai nevelés, a gyermekeink egyenletes fejlődését biztosító módszerekkel.

A szabad játék a spontán matematikai megismerés általános színtere, a tapasztalatgyűjtés természetes környezetben folyik. Olyan szituációk jönnek létre, amelyek alkalmasak matematikai tartalmak közvetítésére, ok-okozati összefüggések felismertetésére, így az őket körülvevő valóság mennyiségi és térbeli viszonyainak és formáinak megismerésére. Egyéni, páros és

mikro csoportos tevékenykedés közben a megismerő képességeik fejlesztése szinte észrevétlenül valósul meg, emelkedik magasabb szintre. (érzékelés, észlelés, megfigyelés, emlékezet, tapasztalás, megértés, problématalálás, problémamegoldás)

A folyamatos cselekedtetés kapcsán a gyermekeink sokoldalú tapasztalatokat szereznek az őket körülvevő tárgyak, jelenségek formai és mennyiségi jellemzőiről a környező valósággal való ismerkedés során. Valamennyi tevékenységükben jelen van a matematikai tapasztalatszerzés.

Megváltozott értékrendű társadalmunkban a gyermekek szemléletformálása mellett, a szülők környezettudatos magatartásának befolyásolására is nagy hangsúlyt fektetünk. Abban segítjük őket, hogy felismerjék gyermekeik szűkebb és tágabb környezet iránti érdeklődésének fontosságát. Bevonjuk őket az otthoni megfigyelésekbe, gyűjtőmunkákba, tapasztalatszerzésekbe, barkácsolásba. Együtt élhetik újra az óvodában mindazt, amit a családban, vagy tágabb környezetükben tapasztalnak, látnak, hallanak. Alkalmanként meghívjuk őket kirándulásainkra, illetve lehetőséget adunk a családok tárgyi, kulturális értékeinek bemutatására.

Az óvodapedagógusok feladatai

- keltsék fel, és tartsák ébren a gyermekek érdeklődését, kíváncsiságát, elégítsék ki megismerési vágyukat, és segítsék elő az öntevékeny felfedezést foglalkozáson kívül is
- adjanak lehetőséget a sokoldalú érzékszervi tapasztalásra, a természeti környezet folyamatos megfigyelésére, és a gyermekek meglévő ismereteire, tapasztalataira építsenek,
- teremtsenek alkalmat közvetlen módon a természetvédelemmel való találkozásra,
- segítsék a szülőket, hogy felismerjék a gyermekek környezet iránti érdeklődésének fontosságát, ismertessék meg a szűkebb és tágabb környezettel,
- teremtsenek lehetőséget komplex tevékenységek keretében a természeti és társadalmi környezetük megismerésére: család, testünk, felnőttek munkája, közlekedés, évszakok napszakok, színek megismerése, népszokások, néphagyományok, élő-élettelen foglalkozások megismerése, növény- és állatvilág, mennyiségi világ (több-kevesebb-ugyanannyi, tö- és sorszámnevek, azonosság, különbség, becslés-mérés, térbeli tájékozódás...stb.
- pontosan fogalmazzák meg a mennyiségi világgal kapcsolatos tapasztalatokat, tevékenységhez kötötten, szemléletes módon magyarázzák,
- olyan matematikai eszközöket és tevékenységeket biztosítsanak, ami felkelti a gyermekeink érdeklődését és természetes élethelyzetekben teszi lehetővé számukra tapasztalatszerzést játékoskeretek között,

- kedvező helyzeteket teremtsenek, optimális feltételeket biztosítsanak a tapasztalat-szerzéshez, élmények gyűjtéséhez,
- a gyerekek természetes kíváncsiságára, érdeklődésére, önálló problémamegoldás iránti igényére építsenek,
- komplex formában próbáljanak hatni a gyermekek érzékelésére, észlelésére, megismerési vágyára,
- emlékezetüket fejlesszék, képi, mozgásos, verbális síkon,
- törekedjenek arra, hogy az igaz és hamis állítások összefüggéseinek felismertetésével, ítélőképességüket fejlesszék,
- figyeljenek arra, hogy a problémahelyzet és a probléma megoldására irányuló tevékenység önmagában is motiváljon,
- az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettség elérését tűzzük ki célul,
- ismertessék meg a gyerekeket a szűkebb és tágabb környezetükkel, annak növény- és állatvilágával, így alakítsák ki bennük a pozitív érzelmi viszonyt, megalapozva ezzel a természetet védő és megbecsülő környezettudatos életre nevelést.

Gyermeki tevékenységek

- komplex tevékenységek keretében ismerkedjenek a természeti és társadalmi környezetükkel: család, testünk, felnőttek munkája, közlekedés, évszakok, napszakok, színek megismerése, népszokások, néphagyományok, élő-élettelen fogalmának megismerése, növény- és állatvilág, mennyiségi világ (több-kevesebb-ugyanannyi, tö- és sorszámnevek, azonosság, különbség, becslés-mérés, térbeli tájékozódás...stb.)
- ismerjék meg a jeles napokat,
- hasonlítsanak össze szabadon személyeket, tárgyakat, egy-egy kiemelt tulajdonság alapján,
- rendezzenek sorba tárgyakat, személyeket, halmazokat mennyiségi tulajdonságaik és szubjektív szempontok szerint,
- mérjenek össze mennyiségeket, tárgyakat hosszúságuk, tömegük, irtartalmuk, nagyságuk szerint,
- számláljanak, párosítsanak, halmazokat képezzenek,
- tájékozódjanak síkban, térben, válogassanak szét, hasonlítsanak össze,
- ismerjék a mértani formákat, építményeikben alkalmazzák, szóban pedig nevezzék meg (háromszög, kúp, négyzet),

- a térirányokat értsék és különböztessék meg,
- vegyenek részt matematikai jellegű tevékenységekben, önálló tapasztalatszerzésben,
- mozogjanak sokat tükör előtt, ami fontos feltétele a téri tájékozódás alakításának,
- alakuljon ki bennük gyűjtögető szenvedély,
- csodálkozzanak rá környezetük szépségeire, vegyék észre annak változásait,
- vegyenek részt az óvoda udvarának, és környezetüknek szépítésében, gondozásában,
- árnyaltan fejezzék ki érzéseiket, gondolataikat a környezettel kapcsolatban,
- váljon igényükké a környezete megóvása, védelme.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Elemi ismeretekkel rendelkezzenek önmagukról és környezetükről (tudják a nevüket, lakcímüket, szüleik foglalkozását, ismerjék a napszakokat).
- Ismerjék szűkebb lakóhelyüket.
- A gyalogos közlekedés alapvető szabályait tartsák be.
- A környezetükben élő növények, állatok gondozásában, védelmében vegyenek részt.
- A tárgyak, jelenségek között néhány összefüggést ismerjenek fel.
- Fedezzék fel az öltözködés és az időjárás összefüggéseit.
- Az ok-okozati összefüggéseket ismerjék fel.
- A viselkedés alapvető szabályait alkalmazzák.
- A természeti és társadalmi környezet megbecsüléséhez, megóvásához szükséges magatartás formáik, szokásaik alakuljanak ki.
- Elemi mennyiségi ismeretekkel rendelkezzenek.
- Játékukban a matematikai ismereteket jelenítsék meg.
- A tárgyakat tudják össze hasonlítani mennyiség, nagyság, forma, szín és egyéb megadott szempont szerint.
- Értsék és helyesen használják tevékenységek során előforduló mennyiségekkel, halmazokkal kapcsolatban az összehasonlítást kifejező szavakat.
- Legyenek képesek jól ismert tulajdonságok szerinti válogatás folytatására, sorba rendezés kiegészítésére; saját szempontú válogatás, sorba rendezés végzésére.
- Tudjanak azonosítani eltérő helyzetű egyező alakú tárgyakat, síkbeli alakzatokat.
- A tükörrel való játék során tapasztalatokat és élményeket szerezzenek.
- Tő-és sorszámneveket helyesen használják.
- Biztonsággal tájékozódjanak a térben, ismerjék az irányokat.
- Helyesen használják a térbeli viszonyokat jelentő névutókat.

- Az alapszínek és kevert színek sötét és világos változatait ismerjék fel és nevezzék meg.

A külső világ tevékeny megismerésének kapcsolata más nevelési területekkel

- az érzelmi, az erkölcsi és a közösségi neveléssel, mert lehetővé teszi a csoporthoz való érzelmi kötődést, kapcsolatépítést, a szülőföld szeretetének megalapozását,
- az anyanyelvi neveléssel, mert a társadalmi szokások, az együttélés normái biztosítják a kommunikáció képességének tudatos és a személyiség fejlődésének szempontjából nélkülözhetetlen érzelmi színezetű kialakítását, fejlesztését,
- a játékkal, mert a gyermek a környezetéből szerzett tapasztalatait, ismereteit játékában felhasználja, átéli, folyamatosan gyakorolja,
- a rajzolás, festés, mintázás, kézi munkával, mert a megismert környezet esztétikai hatást vált ki; az élmények, tapasztalatok megjelennek az ábrázolásban,
- az ének, zene, énekes játék, gyermektánc, mert tapasztalatokat szereznek a népi hagyományokról, népszokásokról, folklórrol,
- a mozgással, mert lehetőséget nyújt a térben való tájékozódásra, az irányok gyakorlati alkalmazására.

A környezet megismerése közben fontos szerepe van a környezetvédelemnek. A természet óvása, szépítése folytonos feladat. A természetvédelem, a fenntartható fejlődés a gyermekek számára érthető megközelítéssel törekszünk arra, hogy a gyermekek már korai életkorukban megtapasztalják, hogy ez milyen fontos feladat.

Szeretnénk elérni azt, hogy gyermekeink képessé váljanak önálló véleményalkotásra a környezet átalakításával kapcsolatosan, alakuljon ki környezettudatos magatartásuk, környezet-szeretetük. Ismerjék meg a matematika nyelvezetét, a mennyiségi fogalmakat és ezek összefüggéseit az őket körülvevő világban.

Gyermekeinket a demokratikus társadalmi rendben való életre készítjük fel, amelyben különböző vélemények, értékítéletek lehetnek egymás mellett. Éreztetjük a gyerekekkel, hogy mindenkinek lehetősége van a saját lelkiismeretének megfelelően dönteni.

12.7. Munka jellegű tevékenységek

„Dolgozni csak pontosan, szépen, ahogy a csillag megy az égen, úgy érdemes.”

/József Attila/

A személyiségfejlesztésünk fontos eszköze a játékkal és a cselekvő tapasztalással, sok vonatkozásban azonosságot mutató munka és munka jellegű játékos tevékenység – az önkiszolgálás, a segítség az óvodapedagógusnak és más felnőtteknek, a csoporttársakkal együtt, értük, később önálló tevékenységként végzett alkalmi megbízások teljesítése, az elvállalt naposi, vagy egyéb munka, a környezet- a növény- és állat gondozás az azzal egybeeső munka és a munka jellegű játékos tevékenységgel.

Gyermekeink a munka jellegű tevékenységeket

- aktívan és örömmel végzik,
- óvodásaink tapasztalatszerzésének és a környezet megismerésének, a munkavégzéshez szükséges attitűdök és képességek, készségek, tulajdonságok, mint pl. kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság alakításának fontos lehetőségei a munka jellegű tevékenységek,
- a gyermekek közösségi kapcsolatainak, a köteleességteljesítés alakításának eszközei, a saját és mások elismerésére nevelési formái

A gyermeki munka az óvodapedagógustól tudatos pedagógiai szervezést, gyermekekkel való együttműködést és folyamatos, konkrét, reális, vagyis a gyermeknek saját magához mérten fejlesztő értékelést igényel.

Fontos, hogy óvoda gyermekeink már ebben a korai időszakban érezzék a munka társadalmi hasznát, értékteremtő szerepét. Ez személyiségfejlesztésük fontos eszköze, mely a játékkal és a cselekvő tanulással komplexitást mutat.

A gyermekek munkakedvét ne szegjük a túl könnyű vagy a túl nehéz feladattal, ez mindig fontos pedagógiai alapelvünk. A gyermekre a munkát soha nem kényszeríthetjük rá, mert így a munka nem nyújt számára sikerélményt.

Mindig a felnőtt irányításával vagy vele együtt végezze ezt a tevékenységet, amely számára örömteli, és szívesen vállalja.

Gyermekeink értékteremtő együttműködése fejlődik a csoportosan végzett munka során (pl. saját környezetük tisztántartása, díszítése, játékok javítása, készítése, növényápolás, kerti munka, naposi munka, önkiszolgálás, megbízások teljesítése.)

A tényleges munkavégzés tevékenykedést jelent számukra. A következetesen betartott szabá-

lyaink segítik az akarati élet fejlődését, a szokásrendszer kialakulását.

Az óvodai napirendünkhöz kapcsolódó munkatevékenységek jól bővíthetők a családok otthoni munkáival (pl. gyümölcsszüret, őszi betakarítási munkák, befőzés, állatgondozás, népi hagyományokhoz kapcsolódó munka stb.)

A munka jellegű tevékenységek segítik gyermekeink tapasztalatszerzését, a környezet megismerését, a munkavégzéshez szükséges attitűdök, képességek készségek, tulajdonságok alakulását (kitartás, önállóság, felelősség, céltudatosság).

Területei

- önkiszolgáló munka
- naposi munka
- kerti munka
- alkalmoszerű munka

Önkiszolgáló munka

A gyermekek mindennapi szükségleteinek kielégítésére törekszünk.

Óvodába lépéskor a gyermekek az önkiszolgálásban különböző fejlettségi fokon vannak és eltérő ütemben fejlődnek, ezért a gyermekeket egyéni képességeiknek, egyéni sajátosságaiknak megfelelően juttatjuk el az optimális szintre.

Kialakítjuk az önálló testápolás, öltözködés, étkezés szokásait.

Naposi munkával kapcsolatos feladatok

A naposságot a gyermekek fejlettségi szintjének megfelelően vezetjük be, de lehetőséget adunk a gyermekek önkéntességére, ügyelve arra, hogy mindenki sorra kerüljön.

Arra törekszünk, hogy önállóan terítsenek, esztétikusan rendezzék el az őket körülvevő környezetüket. Ösztönözzük a gyerekeinket, hogy a közös tevékenységekhez önállóan készítsék el, osszák ki, majd rakják el a szükséges eszközöket, a napi tevékenységeknek megfelelően rendezzék át a csoportszobát.

Kerti munka

Folyamatosan gondozzuk az óvoda udvarának élővilágát. Csak azokat a terméseket gyűjtjük össze, melyeket a természet elengedett.

A kerti munka során nagy hangsúlyt fektetünk a szelektív hulladékgyűjtésre.

Mint „Örökös Zöld Óvoda” nevelésünk ezen területén is kiemelten törekszünk arra, hogy gyermekeinkben környezettudatos szemléletet alakítsunk ki.

Alkalomszerű munkákkal kapcsolatos feladatok

Kihasználjuk a napirendünk kínálta spontán lehetőségeket, és a gyermekek egyéni fejlettségi szintjének megfelelően adunk megbízásokat.

Az alkalomszerű munkák az ünnepek előtti készülődést, takarítást, teremrendezést és a csoportszoba együttes díszítését is magában foglalhatja.

Óvodapedagógus feladatai

- a gyermeki munkát tudatos pedagógiai szervezéssel végeztessék,
- a gyerekekkel együttműködésük folyamatos, konkrét, reális legyen,
- az óvodásokat önmagukhoz mérten, fejlődésüknek megfelelően értékeljék,
- biztosítsák a munkához szükséges optimális helyet, eszközt,
- lehetőséget teremtsenek a differenciált önálló és csoportos munkavégzésre,
- mutassák be a munka folyamatát, egyszerű kivitelezését, a célszerű eszközhasználatot,
- szoktassák a gyermekeket az eszközök rendben tartására,
- tartsák szem előtt a munkafajták bemutatásánál a fokozatosságot, törekedjenek az állandóságra, folyamatosságra, befejezésre,
- támaszkodjanak a munka játékkal megegyező sajátosságaira,
- olyan munkát bízzanak a gyermekekre, amelyet elvégezni megerőltetés nélkül is képesek,
- tegyék örömforrássá számukra a munkát, amely ne veszélyeztesse testi-lelki egészségüket,
- igyekezzenek elérni, hogy a gátlásos, visszahúzódó gyermekek is szívesen vegyenek részt közös tevékenységekben,
- kísérik figyelemmel a gyermekekre bízott feladatok elvégzését,
- hívják fel figyelmüket a környezet tudatos védelmére, a baleset megelőzésére, saját és mások testi épségének megóvására és mindig biztonságos eszközöket biztosítsanak számukra,
- tartsák fontosnak, hogy a családok is szoktassák gyermeküket a saját személyükkel kapcsolatos teendők elvégzésére, törekedjenek minél többféle munkalehetőség és megfigyelés biztosítására.

Gyermeki tevékenységek

- étkezésekhez terítsék meg az asztalokat, szalvétát hajtogassanak,

- söprögessenek, töröljék fel a kiömlött vizet,
- segítsenek a foglalkozásokhoz szükséges eszközök kiosztásában,
- a meghibásodást jelezzék,
- segítsenek a csoportszoba átrendezésében, díszítésében,
- teljesítsék az óvónő megbízatásait,
- üzenetet közvetítsenek a csoportok, munkatársak között, szülők felé,
- segítsék a kisebb társaikat,
- a szerszámokat biztonsággal használják,
- gondoskodjanak télen a madarokról. (madáretető-eleség)
- segítsenek a kiskert gondozásban,
- örökbe fogadott fájuk környékét tartsák tisztán.

A fejlődés jellemzői az óvodáskor végén

- Önkiszolgálásban teljesen önállóak legyenek.
- A gyermekek szívesen dolgozzanak együtt.
- Az eszközöket rendeltetésszerűen használják.
- A kötelességük teljesítése örömmel töltse el őket.
- Önállóan, igényesen végezzék a naposi munkát.
- Szívesen vállalkozzanak egyéni megbízatások elvégzésére.
- Segítsenek a növények és állatok gondozásában.
- Szívesen készítsenek meglepetést a kisebbeknek, szüleiknek, az óvoda dolgozóinak, a felnőtteknek.
- Vegyenek részt a csoportszoba elrendezésében, saját ötleteiket valósítsák meg az átrendezésben.
- Vigyázzanak a terem rendjére.
- Folyamatosan segítsenek az udvar és a kert rendezésében.
- Segítsenek az udvari játékok elrakásában.
- Folyamatosan gondozzák a növényeket, állatokat.
- A gyűjtött terméseket, magvakat, stb. meghatározott szempontok szerint csoportosítsák és önállóan helyezték el az élősarokban.
- A munkavégzéshez szükséges eszközöket önállóan használják.
- A kapott és vállalt feladatokat fejezzék be.
- Az elvégzendő munkát legyenek képesek megtervezni és megszervezni.
- Az óvodapedagógus és a dajka segítségével kisebb javításokban vegyenek részt.
- Közvetítsenek üzeneteket.

A munka kapcsolata más nevelési területekkel

Legszorosabb a kapcsolata a közösségi neveléssel, mert hozzájárul a gyermekek közti társas kapcsolatok alakuláshoz, közösségért végzett tevékenység értelmének, szükségességének és örömének felfogásához, átéléséhez.

Elősegíti a kapcsolatok színesebbé, belsősegessebbé válását.

Szociális nevelés során új magatartási tulajdonságokat sajátítanak el, mint a felelősség, felelősségérzet, munka iránti tisztelet, dolgozó ember szeretete.

Valamennyi nevelés szintérrel szoros a kapcsolata, hisz tetten érhető minden egyes tevékenységben.

A munka az életre való felkészítést épp úgy szolgálja, mint a személyiségfejlesztést. Óvodás gyermekeink számára a munka játékos jellegű, gyakran nem is választható szét a játék és a munka tevékenysége.

Fontos, hogy óvodáskor végéig megőrizzük ezt a jellegét. Arra törekszünk, hogy pontossá váljanak gyermekeink képességei, készségei, ismerjék az eszközök, szerszámok használatát. Gyermekeink számára örömtelivé tesszük a célért vállalt erőfeszítéseket. A munkavégzéshez szükséges pozitív viszony kialakítására törekszünk, amelyet akkor érünk el, ha óvodásainkat buzdítjuk és dicsérjük.

Szeretnénk, ha otthon is gyakorolhatnák az önkiszolgálást és a családjukért végezhető munka jellegű tevékenységeket, erre ösztönözzük a szülőket. Megismertetjük velük azon multikulturális elemeket, tevékenységeket, munkaformákat, amivel otthon is találkozhatnak.

12.8 A tevékenységekben megvalósuló tanulás

„Tanulj meg mindent, amit lehet, amikor csak lehet, akitől csak lehet! Egyszer eljön az az idő, amikor hálás leszel ezért magadnak.”

/Sarah Caldwell/

Óvodánkban a tanulás folyamatos, jelentős részben utánzásos, spontán és szervezett tevékenység, amely a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja. Az óvodai tanulás elsődleges célja, az óvodás gyermek képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése, rendezése. Nem szűkül le az ismeretszerzésre, az egész óvodai nap folyamán adódó helyzetekben, természetes és szimulált környezetben, kirándulásokon, az általunk kezdeményezett tevékenységi formákban szervezeti és időkeretekben valósul meg.

Intézményünkben a tanulás elsődleges célja az óvodás gyermekeink képességeinek fejlesztése, tapasztalatainak bővítése és rendezése. Óvodapedagógusaink a tanulást támogató környezet megteremtése során építenek a gyermekek előzetes élményeire, tapasztalataira, ismereteire. A tanulás feltétele a gyermekeink cselekvő aktivitása, a közvetlen, sok érzékszervet foglalkoztató tapasztalása, a felfedezés lehetőségének biztosítása, kreativitásuk erősítése.

A tanulás lehetséges formái óvodánkban:

- az utánzásos, minta- és modellkövetéses magatartás- és viselkedéstanulás (szokások alakítása),
- spontán játékos tapasztalatszerzés,
- játékos, cselekvéses tanulás,
- a gyermeki kérdésekre, válaszokra épülő ismeretszerzés,
- az óvónőink által irányított megfigyelés, tapasztalatszerzés, felfedezés,
- a gyakorlati problémamegoldás.

Óvodapedagógusaink a tanulás irányítása során személyre szabott, pozitív értékeléssel segítik a gyermekeink személyiségének kibontakozását.

Gyermekeink a világot komplex módon érzékelik, észlelik, ezért a tanulás során is ebből kívánunk kiindulni. A tanulás tevékenységekben valósul meg, a teljes személyiség fejlődését, fejlesztését támogatja.

A tanulás, mint folyamat – az egyén fejlődési ütemének megfelelően – jelen van az óvodai életük minden területén.

Ezek az ismeretek nem kész dolgok, amelyeket óvodásaink átvesznek, hanem egy folyamat eredményei. A világban minden, ami megismerhető befogadható ismeretet, tapasztalatot jelent, komplex foglalkozásaink rendszerén keresztül juttatjuk el a gyermekekhez.

A játék és a tanulás összekapcsolódik az óvodánkban, mivel a gyermekeink játék közben észrevétlenül tanulnak.

Játékukban a motoros, szociális és verbális tanulás komplex formában jelenik meg, a teljes személyiség fejlődését és fejlesztését támogatja. Tevékenység közben rengeteg tapasztalatot szereznek a kicsik a tárgyi világról és az emberi viszonyokról.

Az önfeledt játékuk kommunikációra ösztönzi őket. Ezáltal gyarapodik szókincsük, tökéletesedik beszédtechnikájuk.

Játék közben egyszerre több érzékszervvel vesznek részt a tapasztalatszerzésben. Ezért a szabad játékot a tanulás „legfontosabb”, de nem kizárólagos színterének tekintjük. A nevelési folyamat egésze alkalmas arra, hogy spontán vagy irányított módon tanuljanak a gyerme-

keink. Munkánk hatékonyságát mindig meghatározza a gyermek motiváltsága, a belső késztetése. Óvodás gyermekeink iskolához való pozitív viszonyának kialakulásában nagy jelentőséggel bír a társaktól, nevelőktől megtanult tanulási technikák elsajátítása.

Ezáltal tökéletesedik a gyermekeink megfigyelőképessége, munkaalkalmassága, önállósága, kitartása, problémamegoldó gondolkodása, együttműködési készsége.

A sikerélmény erősíti önbizalmukat és bátorságukat. Intézményünkben csak interakcióban képzelhető el a gyermekeink egyéni szükségleteihez igazított tanulás.

Az óvodapedagógusok feladatai

- tevékenységbe ágyazottan fejlesszék a megfigyelést, emlékezetbe vésést, felidézést, képszerű szemléletes gondolkodást,
- változatos tapasztalatszerzésre adjanak lehetőséget,
- élmények biztosításával segítsék az ismeretek tapasztalati úton történő megszerzését,
- aktivizálják a gyermeki kíváncsiságot,
- problémamegoldó és felfedező tevékenységek biztosításával a kreatív fejlesztést segítik elő,
- alkalmazzák a differenciált bánásmódot,
- a tudás iránti vágyat keltsék fel, elégítsék ki és tartsák ébren,
- óvodapedagógusaink a tanulás irányítása során személyre szabott pozitív értékeléssel segítsék a gyermek személyiségének kibontakozását,
- módszerkombinációkat alkalmazzanak,
- felkészítsék a gyerekeket a majdani tanuláshoz szükséges képességeik felhasználására,
- nyerjék meg a szülői környezetet a közös nevelésnek, fejlesztésnek.

Gyermeki tevékenységek

- legyenek képesek minta- és modellkövetésre, spontán játékos tapasztalatszerzésre,
- tudjanak kérdezni és válaszolni az adott szituációnak megfelelően,
- éljék át a felfedezés örömét,
- legyenek érdeklődőek a különböző tevékenységek iránt,
- önállóságuk, figyelmük, kitartásuk stabilizálódjon a tanulási folyamatban,
- motiváltság jellemezze gyermekeinket a feladatok elvégzése során,
- tanulási képességeik, gondolkodási műveleteik érjék el az iskolakezdésez szükséges érettséget,
- legyenek tisztában a teljesítőképességeikkel,

- legyenek képesek több napon keresztül egy azon tanulási tevékenységben együttesen részt venni,
- alakuljon ki ön- és beszédfigyelmük,
- tudjanak alkalmazkodni társaikhoz, alakuljon ki kudarcűrő képességük.

A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

- A gyermekek örömmel, önként tanuljanak.
- A tevékenységek befejezése után visszatérjenek eredeti játékukhoz, vagy újat kezdjenek.
- Tartsák be a szabályokat, normákat.
- Ha a helyzet megkívánja türelmesen várják ki a sorukat.
- Alakuljon ki a koncentrált figyelem.
- Képesek legyenek a szándékos felidőzésre.
- Cselekedeteikben és gondolkodásukban egyszerű problémákat oldjanak meg.
- Érdeklődjenek környezetük tárgyai, jelenségei és ezek összefüggései iránt.
- Feladataik végrehajtásában kitartóak legyenek.
- Munkatempójuk életkoruknak megfelelő legyen.

A tevékenységekben megvalósuló tanulásnak valamennyi nevelési területtel szoros a kapcsolata

Óvodánkban a szervezett tanulás alatt a szabad játékba integrált tanulást értjük, mely a nap egészét áthatja. A tevékenységek közben újabb és újabb tapasztalatokhoz juttatjuk a gyermekeinket, folyamatosan követve és segítve az egyes gyermekek tanulási képességeinek alakulását. Személyre szabott pozitív, egyéni fejlesztő értékeléssel segítjük a gyermek személyiségének kibontakoztatását. A Pedagógiai Programunk keretjellege biztosítja az óvodapedagógusaink számára a gyermekeink igényéhez, egyéniségéhez, teherbírásához, képességeihez és a nevelő beállítódásához igazodó csoportszerkezet és tanulási keret megválasztását is. A tanulás óvodánkban a nevelés egészén belül egyénenként és osztatlan csoportokban, kötött és kötetlen kezdeményezések, tevékenységek, beszélgetések, tapasztalatszerző séták formájában valósul meg.

13. A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését szolgáló intézkedések

Intézményünk elkötelezett abban

- az egyenlő bánásmód elve teljes körűen érvényesüljön
- az intézményen belül a szegregációmentességet biztosítsa
- az intézmény szolgáltatásaihoz egyenlően minden gyermek hozzáférjen
- intézményünkben érvényesüljön a diszkriminációmentesség
- megvalósítsa az inkluzív nevelést
- a minőségi neveléshez való hozzáférés mindenki számára biztosított.

Kiemelt figyelmet igénylő gyermek

- különleges bánásmódot igénylő gyermek:
 - sajátos nevelési igényű gyermek,
 - beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek,
 - kiemelten tehetséges gyermek
- a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerint hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermek.

13.1 Különleges bánásmódot igénylő gyermekek

Különleges bánásmódot igénylő gyermekek – olyan gyermekek, akiknek állandó vagy átmeneti jelleggel fizikai, biológiai, pszichikai, intellektuális, családi vagy szociokulturális okok miatt egyéni, sajátos nevelési-oktatási szükségleteik vannak, ezért a speciális nevelési-oktatási szükségletekhez, sajátosságokhoz egyénenként igazodó bánásmódot igényelnek az óvodában.

13.1.1 Sajátos nevelési igényű gyermekek

Sajátos nevelési igényű gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján mozgásszervi, érzékszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, több fogyatékoság együttes előfordulása esetén halmozottan fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályozási zavarral) küzd.

Óvodánk az alapító okiratban meghatározottak alapján az alábbiak szerint tudja befogadni a sajátos nevelési igényű gyermekeket

- mozgásszervi, értelmi vagy beszéd fogyatékos, autizmus spektrum zavarral vagy egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő gyermekek ellátása – minden óvodában,
- érzékszervi fogyatékos – enyhe fokban hallássérült – gyermekek ellátása (székhely óvodában)

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teszi szükségessé.

A gyermekek habilitációs, rehabilitációs célú fejlesztésének az alapja a szakértői bizottság szakvéleménye.

Az óvodapedagógusok feladatai

- a sérült kisgyermek harmonikus személyiségfejlődéséhez az elfogadó, az eredményeket értékelő környezetet biztosítsák,
- az egyéni sikereket segítő tulajdonságokat, funkciókat fejlesszék,
- a sajátos nevelési igényű gyermekeknél is a nevelés általános célkitűzéseinek megvalósítására törekedjenek,
- az egyes területeken kimagasló képességeket mutató gyermeket támogassák,
- kompenzációs lehetőségek körét bővítésük a nem vagy kevésbé sérült funkciók differenciált fejlesztésével,
- rugalmas szervezeti kereteket alakítsanak ki a sajátos nevelési igényű gyermekek egyéni foglalkoztatásának megvalósulásához,
- a sérült gyermeket/gyermekeket fogadják el úgy, hogy mindig az értéket keressék benne/bennük. A többi gyermeket is az elfogadásra, együttműködésre neveljék.
- annyi segítséget adjanak, ami a további önálló cselekvéséhez szükséges,
- folyamatosan konzultáljanak, működjenek együtt a speciális szakemberekkel,
- készítsenek egyéni fejlesztési tervet a szakemberek útmutatása alapján,
- a pedagógiai munkát segítő alkalmazottakat és a szülőket megfelelően érzékenyítsék és tájékoztassák a sajátos nevelési igényű gyermek befogadásáról,
- működjenek együtt a sérült gyermek családjával.

13.1.2 Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek

Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló: az a különleges bánásmódot igénylő gyermek, tanuló, aki a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján az életkorához viszonyítottan jelentősen alul teljesít, társas kapcsolati problémákkal, tanulási, magatartásszabályozási hiányosságokkal küzd, közösségbe való beilleszkedése, továbbá személyiségfejlődése nehezített vagy sajátos tendenciákat mutat, de nem minősül sajátos nevelési igényűnek.

A fejlesztés tartalmilag kiterjed mindazon részterületekre, amelyeket a szakértői bizottság megjelöl (mozgás, testséma, téri orientáció, percepciófejlesztés stb.).

13.1.3 Kiemelten tehetséges gyermekek

Kiemelten tehetséges gyermekek azok a különleges bánásmódot igénylő gyermekek, akik átlag feletti általános vagy speciális képességek birtokában magas fokú kreativitással rendelkeznek, és felkelthető bennük a feladat iránti erős motiváció, elkötelezettség.

Programunk teljes mértékben támogatja és segíti a gyermeki kreativitás felszabadítását, a tehetségígéreték felfedezését és fejlesztését, melyet óvodai csoportjainkban differenciáltan valósítunk meg.

Tehetségígéreték támogatása

- tartalmi,
- feldolgozási képességekben, feladat végzés tempójának növelése.

A gyermekek előzetes ismereteikre, tapasztalataikra építünk. Nagyobb hangsúlyt kap a kreativitás fejlesztése, az együttműködés kialakítása, a szociális kompetenciák fejlesztése. A művészeti tevékenységek segítségével is mozgósítjuk az erkölcsi, esztétikai és intellektuális érzelmeket. Ezek adják az alapját fejlesztésünknek.

A tehetségígéretes gyermek erősségét fejlesztjük, ezzel egyidőben kiemelkedő adottságával összefüggő gyengébb képességeit kiegyenlítjük.

Alapelveink

- A kreatív nevelőtestület minden tagja elkötelezett a gyermekek átlagon felüli adottságának felfedezésében és fejlesztésében. Az innovatív pedagógus közösség igényként fogalmazta meg a kreatív, tehetségígéretes gyermekek külön gondozását.
- Törekszünk arra, hogy minden gyermeknek megtaláljuk önmagához képest a legjobb adottságát. Ezek a tehetségígéret megmutatkozási formái lehetnek.
- Minden óvodapedagógus a legjobb tudását adja annak érdekében, hogy az óvodánkba járó gyermekek közül mindenki megkaphassa a lehetőséget átlagon felüli adottsága kibontakoztatásához.
- A játéktevékenységben az alkotáshoz szükséges szabadságot biztosítjuk.
- Olyan feltételeket teremtünk, melyek lehetőséget adnak a gyermekek kreativitásának kibontakozásához, eredeti ötleteik megvalósításához, variálásához, szempontjaik megváltoztatásához, problémahelyzetek többféle módon történő kezeléséhez.
- Fontosnak tartjuk, hogy a gyermekek értékeit megismertessük az óvodát követő intézménnyel (iskola)

Célunk

- A kiemelkedő képességű, kreatív gyermekek felfedezése, személyiségük optimális fejlesztése.
- A mindennapi tapasztalatszerzéseken túl az ismeretek bővítése, a többszörös intelligencia, a gyermekek produktív, komplex, kritikai gondolkodásának, kreativitásának fejlesztése.
- A tehetségígéretes életének figyelemmel kísérése.

A tehetségígéretes gondozásának folyamata

- A szülők tájékoztatása a tehetségígéretes gondozó rendszerről az előzetes szülői értekezleteken.
- Anamnézis kitöltése.
- A gyermekek személyiségjegyeinek, fejlettségének megfigyelése.
- Az eredmények rögzítése az egyéni fejlettségmérő dokumentumban - tehetségazonosítás.
- A tehetséggondozó feladatok rögzítése a prevenció, korrekció és/vagy tehetséggondozó egyéni fejlesztési tervben.
- Gyermekek egyéni fejlesztése.
- Egyéni képességek változásainak rögzítése.

- Szülők félévi tájékoztatása.
- Tervkészítés a gyermek fejlesztéséhez.
- Fejlesztési eredmények rögzítése, értékelése.
- Konzultáció a szülővel a gyermek fejlettségéről, az átlagon felüli adottságairól.
- Hatásvizsgálatok (gyerekek, szülők, iskoláktól kapott visszajelzések, pedagógus önértékelése, értékelése, nyílt napok,), után követés.

Az óvodapedagógusok feladatai

- Ismerjék fel a gyermekek kiemelkedő, átlagon felüli adottságait.
- A tehetségígéretes gyermekek kiemelkedő képességeit fejlesszék az alábbiak szerint:
 - a gyermekek motiváltságának, érdeklődésének fenntartása,
 - tevékenységek széles skálájának kínálata,
 - differenciált képességfejlesztés,
 - a hagyományos tanulási tapasztalatok bővítése,
 - az önkiteljesedéshez szükséges jó kommunikációs készség (szövegalkotás, önálló ítéletalkotás) fejlesztése,
 - azon képességek fejlesztése, amelyekben a tehetségígéretnak mutatózó gyermekek az átlagnál jobb teljesítményt nyújtanak.
- A tehetséggel összefüggő erősítendő területek fejlesztése az alábbiak szerint:
 - a pszichomotoros képességek, az érzelmi-szociális érettség területén felmerülő problémák megoldásának segítése (a gyermek önértékelésének, önbizalmának erősítése, fejlesztése)
 - szükség esetén szakember segítségének igénybevétele,
 - toleráns, támogató környezet, kreatív légkör kialakítása,
 - szabadidős, lazító programok beiktatása, amelyek biztosítják a feltöltődést, pihenést.
 - Szakmai kompetenciájának növelése a továbbképzéseken való részvétellel.
 - Szakmai együttműködés szakemberekkel, segítő intézményekkel, más óvodákkal, tehetségpontokkal stb.
 - A szülők tájékoztatása és megnyerése a közös munka érdekében,
 - Segítségadás a szülőknek a megfelelő iskola és az intézményen kívüli speciális fejlesztés lehetőségeinek kiválasztása érdekében.
 - Segítse a tehetségígéretek felismerését, kiteljesedését, kövesse őket figyelemmel.

A tehetségigéretnek gondozásának kommunikálása

- folyamatos együttműködés a szülőkkel,
- kiállítások rendezése,
- képek, videofelvételek bemutatása,
- nyílt napok szervezése,
- beszámoló készítése a fenntartónak,
- az elért eredmények ismertetése a kolléganők, a tehetséggondozást segítők felé.

13.2. Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek

Kiemelt feladatunk a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek fejlődésének, elősegítése. Iskolai sikerességük záloga a megfelelő minőségű és időtartamú óvodáztatásuk.

Az élet első évei meghatározó jelentőségűek az idegrendszer, a tanulás, az adaptációs készségek alakulásában. Az alapvető készségek, melyek a sikeres iskolakezdés feltételei, kisgyermekkorban, óvodáskorban az agyi érési folyamatok lezárulásáig - megterhelés nélkül - rendkívül hatékonyan fejleszthetők. A kisgyermekkorban történő pedagógiai támogatás jelentősen csökkentheti a későbbi iskolai kudarokat.

Tudatos óvodai pedagógiai munkára van szükség ahhoz, hogy a hátrányokat az óvodai nevelés csökkenteni tudja.

A hátrányos helyzet okai lehetnek környezeti-, anyagi-, egészségügyi, a gyermek személyiségében rejlő okok.

Pedagógiai munka kiemelt területei

- Az óvodába lépéskor részletes anamnézist készítünk a belépő gyerekről. Erre a programunk által elfogadott formanyomtatvány áll rendelkezésre.
- Kommunikációs nevelés (szókincs, nyelvi kifejezőkészség, beszédértés, beszéd észlelés fejlődésének elősegítése) a nevelési tervben kapnak helyet. Munkánk ezen területének fejlesztését logopédus segíti.
- Érzelmi és közösségi nevelés, (az intézményes nevelésbe illeszkedés elősegítése, bizalom, elfogadás, együttműködés) a nevelési tervben kapnak helyet.
- Egészséges életmódra nevelés (egészségtudat kialakítása, táplálkozás) a nevelési tervben kapnak helyet.
- Társadalmi érzékenység tudatos fejlesztése a nevelési tervben kap helyet (erkölcsi és

értékorientált közösségi nevelés, szokások fejlesztése).

- Korszerű óvodapedagógiai módszerek (a gyermek kezdeményezéseire támaszkodó módszerek, kooperatív technikák, mozgás, zene felhasználása, szülőkkel való partneri együttműködés módszerei) a nevelési tervben kap helyet. Egyéni-, mikro csoportos képességfejlesztő foglalkozások és közös programok szervezése).

14. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységünk

Természetesnek tartjuk a problémákkal, különböző hátrányokkal küzdő családokkal, gyermekekkel való egyéni törődést, a segítségnyújtást.

Alapelvünk, hogy mindenkihez szeretettel, odafigyeléssel, bizalommal közelítsünk. Fontosnak tartjuk a kölcsönös megbecsülést.

Az óvodapedagógusok feladatai

- a toleranciát, segítőkészséget alakítsák ki a gyerekekben, a másság elfogadása, elfogadtatása érdekében,
- segítsék a mindennapi élethez szükséges készségek kialakítását,
- működjenek együtt azokkal a szolgálatokkal, melyek a családokat támogatják, illetve a gyermekeknek szolgáltatásokat biztosítanak,
- a tehetséges gyerekek fejlődésének elősegítése érdekében a szülővel működjenek együtt, (tanácsadás, külső segítség keresése)
- a családok körében is szorgalmazzák az egészséges életmódra nevelés, az egészséges életvitel szokásainak fontosságát,
- hangsúlyozzák az egészségfejlesztő mozgás és sport jelentőségét, a szabadidő tartalmas eltöltésének igényét.

Tevékenységeink a szociális hátrányok enyhítésére

- egészséges életmódra nevelés
- a sport és egyéb mozgástevékenységek megismertetése, megszerettetése
- interkulturális ismeretnyújtás: Pl. életvezetés, migráns és nemzetiség kultúrája
- tehetségígéretes gyermekek felfedezése
- felzárkóztató foglalkozás a lemaradó gyermekeknek
- a családi életre nevelés tanítása: tanácsadás, külső segítség felajánlása

- mozgáslehetőség biztosítása
- kulturális rendezvények csoportos látogatása
- az eltérő egyéni igények kielégítése
- a személyes intimitás védelme WC használatkor, és más esetekben, ha a gyermek igényli
- a különböző családi háttérből érkező gyermekek helyes higiénés és étkezési szokásainak kialakítása
- személyes gondozottság kialakítása
- fontos a hátrányos környezetből érkező gyermekek számára a mozgás és pihenés összhangjának megteremtése, és egy helyes élet, biológiai ritmus kialakítása
- az egyéni eltérésekre épülő, de életkoruknak megfelelő terhelést adjunk a gyermekeknek
- fejlődésüket mindig önmagához mérjük, és a kis lépéseket is becsüljük meg, dicsérettel juttassuk sikerélményhez.

A családok bevonása az óvoda életébe

Az óvodáskorú gyermek nevelésének elsődleges színtere a család. Az óvodai nevelés a családi nevelés kiegészítője, minden szülői észrevételt szívesen fogadunk, de az óvodapedagógus személye nem helyettesítheti a szülőt.

- A szülők felelősségérzete megnő az által, hogyha bevonjuk őket az óvoda életébe, megtapasztalja az óvodapedagógus felkészültségét, a gyermek fejlesztése érdekében végzett feladatait, az előítélet mentességet. Az óvodapedagógus sok-sok információt szerezhet a családokról, a gyermek, otthoni háttéréről. Ez segít abban, hogy jobban megismerhessük a gyermekek egyéni eltéréseit, adottságait, érdeklődését, erősségeit, valamint a szülők gyermekekkel szemben támasztott elvárásait.
- Az őszinteség, a segítőkész emberi hangnem bizalmat kelt a hátrányos helyzetű szülőkben, különösen, ha látja, és tapasztalja, hogy gyermekét elfogadják.
- Közös programokon történő részvételi lehetőség az óvodában: nyíltnapok, barkácsolás, kertgondozás stb.
- Ismeretterjesztő foglalkozások, előadás és tréning a szülők és pedagógusok részére
- Felvilágosítás a szociális juttatások lehetőségeiről a szülői értekezleten, családi beszélgetéseken (fogadó órákon), a gyermekvédelmi megbízott által szóban, valamint írásos tájékoztatón keresztül.

- A kisebbségi réteghez tartozó családok szokás és értékrendje különböző, ám az a szülő, aki már maga is járt óvodába, onnan pozitív emlékei vannak, szívesen engedi a saját gyermekét is, és örömmel fogadja az óvodapedagógus instrukcióit.

15. A fejlődés jellemzői óvodáskor végére

A gyermekeink belső érése, valamint a családi nevelés és az óvodai nevelési folyamatunk eredményeként a gyermekeink többsége az óvodáskor végére eléri az iskolai élet megkezdéséhez szükséges fejlettséget. A szülők élhetnek rugalmas beiskolázás lehetőségével, amennyiben úgy ítélik meg, hogy gyermekük nem alkalmas az iskolai élet megkezdésére, az Oktatási Hivatalhoz fordulhatnak az óvodapedagógussal történő egyeztetés alapján. A kérelem benyújtásának határideje a beiskolázási év január 18-ig. A kérelmet benyújthatja a szülő, gyám, gyámhatóság. A kérelem benyújtásának formái: ügyfélfelkapun, vagy postai úton. (Oktatási Hivatal, Budapest, 1982.) A kérelemürlap elérhető a beiskolázást megelőző év december 28-tól. A kérelemhez nem kötelező mellékleteket csatolni, de benyújtható minden, a gyermek fejlettségét alátámasztó óvodai, szakorvosi, pedagógiai szakszolgálati vélemény.

Az óvodában a szülő kérésre rendelkezésre bocsátandó: fejlődési napló, pedagógiai vélemény (fejléces lapon, óvodaigazgató aláírásával, és az intézmény körbélyegzőjével ellátva.)

E-mailben a kérelmeket az Oktatási Hivatal nem fogadja be.

További halasztás nem kérhető azon gyerekeknek, akik 7 életévüket a beiskolázási év augusztus 31-ig betöltik.

Abban az esetben, ha a Pedagógiai Szakszolgálat Szakértői Bizottsága a Szakértői véleményben további egy év óvodai nevelésre tesz javaslatot a szülőnek nem kell kérelmet benyújtania az Oktatási Hivatalhoz. A gyermek még egy évig óvodában marad, melyet az óvoda rögzíti a köznevelési információs rendszer (KIR) tanulói nyilvántartásában.

A tankötelezettség teljesítésének megkezdése 6 éves kor előtt is lehetséges.

A gyermek abban az évben, amelynek augusztus 31. napjáig a hatodik életévét betölti, tankötelessé válik. Ha a gyermek az iskolába lépéshez szükséges fejlettségi szintet korábban eléri, az Oktatási Hivatal engedélye alapján hatodik életévének betöltése előtt megkezdheti tankötelezettségének teljesítését az általános iskolában. Ennek érdekében a szülőnek kérelmet kell benyújtania az Oktatási Hivatalhoz függetlenül attól, hogy jelenleg középső, vagy nagy csoportba járnak-e és hogy korábban hány évig részesültek óvodai nevelésben. A Hivatal a döntését a szülővel határozat formájában közli, a határozat *kötelező érvényű*. Amennyiben a Hivatal helyt ad a szülő kérelmének, a gyermek egy tanévvel korábban válik tankötelessé, vagyis egy évvel korábban kezdi meg az általános iskolai tanulmányait. A szülő nem hagyhatja fi-

gyelmen kívül a Hivatal határozatát, azzal ellentétes módon a későbbiekben nem dönthet úgy, hogy mégsem írhatja be az iskolába a gyermekét. A benyújtás határideje minden év január 18. A tankötelezettség korábbi megkezdése iránti kérelmet a szülő/gyám nyújthatja be.

Amennyiben a szülői felügyeleti jogot a szülők közösen gyakorolják, a kérelmet benyújtó szülő nyilatkozik arról, hogy a kérelemben foglaltakkal a másik szülő egyetért.

Amennyiben a szülő/gyám helyett a törvényes képviselő megbízásából más személy nyújtja be a kérelmet, ahhoz csatolni kell a szülő/gyám által adott teljes bizonyító erejű magánokiratba foglalt meghatalmazást.

A kérelem benyújtásának formái: ügyfélkapun, vagy postai úton.

Az iskolakezdésükhöz az alábbi feltételek megléte szükséges: *testi, lelki és szociális érettség*, amelyek mindegyike egyaránt szükséges a sikeres, eredményes iskolai munkához.

A testileg egészségesen fejlődő gyermekeink hatéves koruk körül eljutnak az első alakváltozáshoz. Megváltoznak testarányaik, megkezdődik a fogváltásuk. Testük arányosan fejletté, teherbíróvá válik. Mozgásuk összerendezettebb, harmonikusabb, finommozgásra képesek. Mozgásukat, viselkedésüket, testi szükségleteik kielégítését szándékosan irányítani tudják. Különös jelentősége van a téri, vizuális és az akusztikus észlelésük fejlettségének a téri tájékozódásuknak, a mozgásfejlettségüknek, a testsémájuk kialakulásának. Jól terhelhetővé válnak. Állóképességük, erejük, ügyességük folyamatosan fejlődik.

A lelkileg egészségesen fejlődő gyermekeink az óvodáskor végére készen állnak az iskolába lépésre. A tanuláshoz szükséges képességeik alkalmassá teszik őket a tanulás megkezdéséhez. Érzékelésük, észlelésük tovább differenciálódik. Az önkéntelen emlékezeti bevésés és felidézés, továbbá a közvetlen felidézés mellett megjelenik a szándékos bevésés és felidézés, megnő a megőrzés időtartama; a felismerés mellett egyre nagyobb szerepet kap a felidézés.

Megjelenik a tanulás alapját képező szándékos figyelem, fokozatosan növekszik a figyelem tartama, terjedelme, könnyebbé válik a megosztása és átvitele.

Cselekvő-szemléletes és képi gondolkodás mellett az elemi fogalmi gondolkodás is kialakulóban van.

Az óvodáskor végére gyermekeink *szociálisan éretté* válnak az iskolára.

A szociálisan egészségesen fejlődő gyermekek kedvező iskolai légkörben készen állnak az iskolai élet és a tanító elfogadására, képes a fokozatosan kialakuló együttműködésre, kapcsó-

latteremtésre felnőttel és gyermektársaival. Gyermekeink egyre több szabályhoz tudnak alkalmazkodni; késleltetni tudják a szükségleteik kielégítését, feladattudatuk kialakulóban van, és ez a feladat megértésében, feladattartásban, a feladatok egyre eredményesebb elvégzésében – szükség szerint kreatív – elvégzésében nyilvánul meg. Kitartásuknak, munkatempójuknak, önállóságuknak, önfegyelmüknek alakulása biztosítja ezt a tevékenységet.

2014. szept. 1-jétől kötelező 3 éves kortól a gyermekek óvodai elhelyezése.

A hároméves kortól kötelező óvoda látogatás ideje alatt az óvodai nevelési folyamat célja, feladata a gyermeki személyiség harmonikus testi és szociális fejlődésének elősegítése

2025.szept.1-jétől a gyermekek a tanköteles korukat megelőző évben a későbbi eredményes, iskolai előrehaladáshoz fontos képességeik és készségeik fejlesztése érdekében az óvodai csoportokban naponta összesen 45 perces időkeretben, a feladatra differenciált, a gyermek egyéni terhelhetőséghez igazodó- amennyiben az infrastrukturális adottságok lehetővé teszik, külön térben szervezett- iskola előkészítőfejlesztő pedagógiai tevékenységben vesznek részt. A sajátos nevelési igényű gyermekek esetében folyamatos, speciális szakemberek segítségével végzett pedagógiai munka mellett érhető csak el a megfelelő fejlettség.

A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek iskolaérettségi kritériumai tükrözik a befogadó intézmény elvárásait az iskolába kerülő gyermekekkel szemben.

Óvodánkba a felvétel a következők alapján történik

- óvodai felvétel – beiratkozás,
- óvodai átvétel – másik intézményből,
- előfelvétel, ha nevelési év folyamán tölti be a gyermek a 3. életévét.

A szülő gyermeke felvételét, átvételét bármikor kérheti, gyermekek felvétele folyamatos.

Óvodánk gyermekei elsősorban a körzetünkben érkeznek, de a szülők kérésére más körzetből is jelentkezhetnek. Felvételükről és átvételükről mindenkor az óvoda vezetője dönt.

Elsőbbséget élveznek a felvétel tekintetében a **hátrányos, a halmozottan hátrányos**, valamint a **sajátos nevelési igényű** családok gyermekei.

Az óvodánkba felvett gyerekek elosztásáról, a szülői igények, az óvodapedagógusok véleményének lehetőség szerinti figyelembevételével az óvodaigazgató dönt.

Óvodánkban a gyermekeink fejlődését folyamatosan figyelemmel kísérjük, és nyomon követjük. Gyermekeink abban a nevelési évben, amelynek augusztus 31. napjáig a 6. életévüket betöltik, illetve legkésőbb az azt követő nevelési évben tankötelessé válnak. Azok a gyerme-

kek, akiknek a szakértői bizottság javasolja, további egy nevelési évig az óvodai ellátást, a következő nevelési évben vállalnak tankötelessé.

Az intézményünkbe járó gyermekek, ha az iskola alkalmassághoz szükséges fejlettséget korábban elérik, akkor abban a nevelési évben a szülők kérésére, a szakértői bizottság véleménye alapján hatéves koruk előtt megkezdhetik iskolai tanulmányaikat.

Pedagógiai Programunk fontos célja a nevelés-oktatás eszközeivel

a kiemelt figyelmet igénylő gyermekek képességeinek felismerése és gondozása

- beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekek,
- kiemelten tehetséges gyermekek,
- gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvény szerinti hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű gyermekek segítése.

Nevelő munkánk során gondoskodunk a gyermekek személyiségének fejlődéséről, tehetségüknek kibontakoztatásáról. Ennek érdekében mindent megteszünk, melynek során figyelembe vesszük a gyermekek egyéni képességeit, adottságait, fejlődésüknek ütemét, szociokulturális helyzetét.

A különleges bánásmódot igénylő gyerekekkel egyénileg foglalkozunk, szükség szerint együttműködünk a nevelést segítő más szakemberekkel, így segítve a bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatását.

A beilleszkedési, tanulási és magatartási nehézségek előfordulását megelőzhetjük korai felismeréssel, a megfelelő fejlesztő eljárásokkal minimálisra csökkenthetjük, megszüntethetjük. A gyermekek felzárkóztatását fejlesztő pedagógusok végzik heti rendszerességgel.

Óvodába lépéskor *az értelmi képességeket* meghatározó funkciók fejlettségi szintjéről is tájékozódunk. Az észlelt hiányosságokat, zavarokat a gyermekek Személyi Lapján rögzítjük.

Fejlesztésüket komplex módon valósítjuk meg, kihatva az egész személyiségükre. Egyszerre és egymással kölcsönhatásban kell érzékelnünk és fejlesztenünk a gyerekek beszédét, a megismerő tevékenységét, az érzelmeit, az akaratát, a mozgását, illetve a magatartási problémáit.

A nehézségekkel küzdő óvodásaink sajátos szükségleteit, a differenciálás sokszínű eszközeivel fejlesztjük, így biztosítva számukra az esélyegyenlőséget.

Gyermekeinket képességeiknek megfelelően terheljük, szükség esetén segítjük, csak az önállósághoz vezető utat mutatjuk meg.

A felmerülő problémák megoldását a *komplexitás jellemzi, együttműködve a családokkal*, tiszteletben tartva azok intimitását, erősítve a családi nevelés fontosságát.

A kialakult előítéletek megszüntetése és az újabb előítéletek kialakulásának megelőzése, a hátrányok csökkentése, az esélyegyenlőség megteremtése nevelési alapelvünk.

Céljaink

- a hátránykompenzációval az esélyegyenlőség, az eltérő szociális és kulturális környezetből érkező gyermekek segítése,
- érvényesüljenek a gyermekeket megillető jogok.
- a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézségekkel küzdő gyermekeink gondozásában, fejlesztésében minden óvodapedagógusunk részt vesz, fejlesztőpedagógusaink tevékenysége kiemelt jelentőséggel bír, többletfeladat hárul rájuk ezen a téren.

Feladataink közé tartozik, hogy az átlagtól eltérő fejlődést mutató gyermekeket a csoportban dolgozó óvodapedagógusok vizsgálatra küldik a Pedagógiai Szakszolgálatához. Szakvéleményük alapján a lemaradt, hátrányokkal küzdő gyermekeket fejlesztő pedagógusaink differenciált fejlesztésben részesítsék.

A különleges bánásmódot igénylő gyerekek mellett, feladatunk a *tehetséges gyermekek* felismerése, segítése, képességeiknek kibontakoztatása, szükségleteiknek kielégítése, kreativitásuk segítése, személyiségük pozitív irányú fejlesztése. A differenciálás módszerét alkalmazzuk a kiemelten tehetséges gyermekek nevelésében, lehetőséget adunk az önmegvalósításra.

Minden területen lehetnek tehetségek, ezt a megfigyeléseink hozzák felszínre. Bizonyítási lehetőséget teremtünk számukra, és teret nyitunk a további fejlődésükhöz.

16. A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek

A gyermek és ifjúságvédelemmel összefüggő pedagógiai feladataink nevelési munkánk szerves részét képezik. Biztosítanunk kell a gyermekek számára mindazokat a jogokat és ellátásokat, melyeket az intézményünk számára a vonatkozó jogszabályok, rendeletek és helyi rendelkezések előírnak.

A gyermekek személyiségét, emberi méltóságát és jogait tiszteletben tartjuk, védelmet biztosítunk számukra a fizikai és lelki erőszakkal szemben, kiemelten figyelünk az esélyegyenlőség biztosítására és a hátrányok kompenzáására.

Egyre több óvodánkban a nevelési és társadalmi gondokkal küzdő, felbomlott családokban élő, illetve szülő nélkül maradt gyermekek száma. Ők, a teljes és kiegyensúlyozottabb életet élő társaikkal szemben hátrányban vannak.

Az esetleges sérülések, hiányok, traumák náluk pszichés zavarokat okozhatnak, melyek játékukban, viselkedésükben megmutatkozhatnak, és negatívan befolyásolhatják személyiségük alakulását. Az észrevehető jelekre figyelünk. A rendellenesség, a másság észrevétele fontos, a gyökereket megkeresve, az adódó tennivalókat végrehajtva tudunk testileg-lelkileg ép, boldog gyermekeket nevelni. Harmonikus személyiségfejlődés feltételeit megteremtjük, érzelem-dús, kulturált, jó környezetet és szeretetteljes nevelést biztosítunk.

Biztonságban és egészséges környezetben neveljük óvodásainkat.

Intézményünkben megkülönböztetett figyelmet fordítunk a gyermekvédelemre, amely szorosan kapcsolódik pedagógiai tevékenységünkhöz. Olyan légkört teremtünk, amely eleve kizárja annak lehetőségét, hogy bármelyik gyermek, bármilyen oknál fogva hátrányos helyzetbe kerüljön. Biztosítjuk a ránk bízott apróságok fejlődéséhez szükséges feltételeket, lehetőségeket, a gyermekek képességeinek, tehetségének kibontakoztatásához, azért, hogy szükség esetén leküzdhesse azokat a hátrányokat, amelyek születésénél, családi-, vagyoni helyzeténél vagy bármilyen más oknál fogva fennállnak.

Hatékony nevelőmunkára törekszünk, hogy a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű és sajátos nevelési igényű gyermekeink normál első osztályban kezdjék meg iskolai tanulmányaikat. Óvodánk mindent megtesz a gyermekeink esélyegyenlőségének biztosítása érdekében.

A hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekeink szüleit megilleti az a jog, hogy gyermekeik óvodába járatásához a gyermekek védelméről és a gyámügyi igazgatásról szóló törvényben meghatározottak szerint anyagi támogatást kapjanak.

A hátrányos, halmozottan hátrányos helyzet szempontjából meghatározó tényezők a következők

- a szülő, a családba fogadó gyám iskolai végzettsége alacsony,
- a szülő, a családba fogadó gyám alacsony foglalkoztatottsága,
- az elégedetlen lakáskörülmények/szegregációban élnek,
- a nevelésbe vétel.

Hátrányos helyzetű az a rendszeresen gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a meghatározott körülmények közül 1 fenn áll.

Halmazottan hátrányos helyzetű az a rendszeresen gyermekvédelmi kedvezményre jogosult gyermek, aki esetében a meghatározott körülmények közül 2 fennáll, és a nevelésbe vett gyermek.

A veszélyeztetett, hátrányos helyzetű és halmazottan hátrányos helyzetű gyermekek feltérképezése kiemelt feladatunk, a fokozottabb gondoskodás és segítség érdekében.

Óvodánk mindent megtesz azért, hogy minőségi nevelési-oktatási szolgáltatást biztosítson.

A szülőnek kötelessége lehetőséget teremteni arra, hogy gyermeke teljesíteni tudja feladatait az intézménnyel együttműködve, és kísérje figyelemmel gyermeke előmenetelét.

Biztosítania kell gyermeke óvodai nevelésben való részvételét, és a gyermek mulasztásával kapcsolatos szabályokat is be kell tartania.

A szülőnek gyermeke távollétét minden esetben igazolnia kell a házirendünk, a hatályos jogszabályok és a helyi rendelkezések szerint.

Elhanyagolást jelent, ha a gondviselő rendszeresen elmulasztja a gyermeke alapvető szükségleteinek kielégítését, védelmét, felügyeletét, amely súlyos ártalmakat okozhat, vagy ezeknek veszélyével fenyegethet bármelyik területen: egészség, oktatás, érzelmi fejlődés, táplálkozás, lakhatás, biztonságos körülmények, amelyek veszélyt jelentenek vagy jelenthetnek a gyermeke egészségi állapotára, mentális, lelki, erkölcsi és szociális fejlődésére.

Ezen belül az *érzelmi elhanyagolás* is nagy gondot jelent, amely nem más, mint érzelmi biztonság, az állandóság, a szeretetkapcsolat hiánya, a gyermek érzelmi kötődésének durva mellőzése és elutasítása, és a gyermek jelenlétében történő erőszakos, durva, támadó magatartás más családdal szemben.

Az *érzelmi bántalmazás* azt a rendszeres, hosszú időn át tartó rossz bánásmódot jelenti, amely súlyos és tartósan káros hatással van a gyermek fejlődésére.

Kiemelten figyelünk a *fizikai elhanyagoltságra*, amely alapvető fizikai szükségletek, higiénés feltételek hiánya, felügyelet hiánya, a gyermek védelmének elmulasztása olyan esetekben, amikor veszélynek van kitéve. Ezek közé sorolható az orvosi ellátás késleltetése, az orvosi utasítások be nem tartása, a védőoltások beadásának indokolatlan elmulasztása, késleltetése.

A legsúlyosabb véték a gyerekekkel szemben a fizikai bántalmazás, amely sérülést, fájdalmat okoz a gyermeknek. Az a szándékos cselekedet vagy gondatlanság (ütés, rázás, mérgezés...stb.), amely a gyermek fizikai sérüléséhez, halálához vezethet. Ide sorolható a közlekedés során elkövetett gondatlan veszélyeztetés (gyermekülés hiánya, ittas vezetés, kivilágítatlan kerékpár...)

Ennek megítélésekor figyelembe kell vennünk, hogy milyen mértékben vannak meg ezek a feltételek a családokban.

Minden olyan mulasztás vagy baj, amely a szülő felelőtlenségéből, nemtörődömségéből adódik, amelynek során jelentősen árt gyermeke egészségének, vagy lassítja, akadályozza szomatikus-, mentális- és érzelmi fejlődését, az együtt jár a gyermek veszélyeztetésével. Ebben az esetben az intézmény köteles a gyermek jóléti szakszolgálat, védőnő felé azt jelezni.

A gyermekvédelmi feladatokat az intézményvezető megbízásából a gyermekvédelmi felelős irányítja és szervezi.

A gyermekvédelmi felelősünk segíti az óvónők munkáját a gyermekek védelme érdekében. Betartja és betartatja a gyermekek jogait, az őket érintő döntésekben a mindenkinek felett álló érdekeiket képviseli.

Az óvodapedagógusok feladata

- az óvodába járó gyermekek szociális, szociokulturális hátterét ismerjék meg,
- a gyermekek testi-lelki egészségének fejlesztése és megóvása érdekében minden erőfeszítést tegyen meg a felvilágosítással, a balesetvédelmi előírások betartásával és betartatásával, a veszélyhelyzetek feltárásával és elhárításával a szülők, szükség esetén más szakemberek bevonásával.
- az új óvodások befogadását segítsék elő, beilleszkedésüket az adott csoportba a lehető legzökkenőmentesebbé tegyék,
- szükség szerint végezzenek környezettanulmányt,
- a problémákat, a hátrányos helyzet okozta tüneteket, az okokat ismerjék fel, és ha szükséges, ehhez szakember segítségét kérik,
- a feltáró munka után az indulási hátrányok kompenzálására készítsenek tervet és hajtsák végre, szervezzenek felzárkóztatást,
- a tehetséggondozást valósítsák meg,
- az integrált nevelést segítsék elő a gyermekek problémái szerinti súlyossági foknak megfelelő ellátási formában,
- tegyenek jelzést az óvodaigazgatónak hátrányos, halmozottan hátrányos helyzetű és veszélyeztetett gyermekekről, valósítsák meg differenciált nevelésüket, fejlesztésüket,

- biztosítsák a gyermekeket megillető jogok érvényesülését, az óvodán belül, szükség esetén védő-óvó intézkedésekre tegyenek javaslatot,
- kísérik figyelemmel a rendszeres óvodába járást, szükség esetén a hiányzást jelezzék az óvodaigazgatónak,
- a családok szociális és anyagi helyzetének javítása érdekében adjanak tájékoztatást a különböző támogatási formákról,
- minden rendelkezésre álló eszközzel segítsék a gyermek családban történő felnevelését,
- alakítsanak ki a szülőkkel együttműködő kapcsolatot, a szülői szerep eredményesebb betöltését segítsék elő,
- a prevenciót minden gyermekre terjesszék ki,
- figyeljék a pályázatokat.

Gyermekvédelmi felelős feladatai

- fogadó óra keretében lehetőséget ad a szülők számára az esetleges problémák megbeszélésére,
- probléma esetén, az óvodán kívüli gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket felkeresi (védőnő, gyermekorvos, Gyermekjóléti Szakszolgálatok, SZMJV Polgármesteri Hivatala Egészségügyi- és Közszerzőlati Osztály Szociális és Családvédelmi Iroda, TEGYESZ, Gyámhatóság, Rendőrség),
- figyelemmel kíséri a változó jogszabályokat, a helyi önkormányzat ehhez kapcsolódó rendeleteit,
- munkájáról folyamatosan tájékoztatja a nevelőtestületet, az óvoda vezetőjét,
- törekszik a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek szüleivel közvetlen kapcsolat kialakítására (családlátogatás, fogadóóra),
- feladata, hogy segítse és szorgalmazza a veszélyeztetettség, a hátrányos helyzet mielőbbi felismerését, keresse a segítségnyújtás lehetőségét,
- nyilvántartást vezet, feljegyzéseket készít,
- munkáját a vonatkozó jogszabályok értelmében végzi,
- figyelemmel kíséri a változásokat, az érvényben lévő jogszabályok, törvények betartását.

A nevelőtestület feladatai

- biztosítjuk a gyermekeket megillető jogok érvényesülését,
- elősegítjük a szociálisan hátrányos helyzetű gyermekek óvodába kerülését,
- arra törekszünk, hogy minél közvetlenebb kapcsolatot alakítsunk ki a gyermekekkel és családjukkal,
- probléma esetén jelzést teszünk a gyermekvédelmi felelősnek,
- kölcsönös türelemre, alkalmazkodásra törekszünk,
- előítéletektől mentesen közelítünk a családok felé,
- érzékenyítjük a gyermekeket és a szülőket a másság elfogadására,
- a hátrányos helyzet okozta tüneteket felismerjük, kompenzáljuk azokat, ha szükséges szakemberek segítségét kérjük,
- a rendelkezésre álló eszközökkel elősegítjük a gyermek családban történő felnevelését.

Óvodaigazgató gyermekvédelmi feladatai

- az óvodaigazgató fő feladata a gyermekek mindenek felett álló érdekeinek érvényesítése és az érvényesülés ellenőrzése,
- a vezető felelőssége kiterjed az óvodai nevelőmunka egészséges és biztonságos feltételeinek megteremtésén túl a gyermekbalesetek megelőzésére is,
- az óvodapedagógus és a gyermekvédelmi felelős, a gyermekkel és családjukkal kapcsolatos minden olyan tény, adatot, információt, amelyről a hivatásának ellátása során szerzett tudomást, az óvoda vezetőjével tudatja, aki továbbítja a családvédelemmel foglalkozó intézményeknek, gyermek és ifjúságvédelemmel foglalkozó szervezeteknek, a gyermek veszélyeztetettségének feltárása, illetve megszüntetése céljából.

A gyermeki jogok érvényesülése óvodánkban, a nevelésben részt vevő minden dolgozón és a gyermekeket nevelő családokon múlik. Kötelességünk mindent megtenni a vonatkozó törvényi előírások betartásáért és betartatásáért, így biztosítva gyermekeinknél az önazonosság megőrzését, ápolását, erősítését, az interkulturális nevelésen alapuló integráció lehetőségét, az emberi jogok és alapvető szabadságjogok védelmét.

16.1 Az esélyegyenlőség megvalósítása

Óvodánkban kiemelten kezeljük a gyermekek esélyegyenlőségének megvalósítását. Az egyenlő hozzáférést befogadó, biztonságot adó légkör megteremtésével igyekszünk minden

gyermek számára elérhetővé tenni. Nevelőmunkánk során olyan hátránykompenzáló módszerek, eljárások alkalmazására törekszünk, amelyekkel a gyermekek nevelése, fejlesztése eredményesebbé tehető. Különös gondot fordítunk a diabéteszes és a fokozott allergiás betegséggel élő gyermekekre. 1-es típusú diabétesszel élő gyermekek ellátása biztosított. A gyermekori diabétesz gondozásával foglalkozó egészségügyi intézmények szakmai iránymutatása alapján.

Céljaink

- a szegregációmentesség biztosítása, az egyenlő bánásmód elvének érvényesítése,
- az esélyteremtést támogató lépések megtétele az óvodai élet minden területén,
- a HH és a HHH, BTMN-es gyermekek hátrányainak kompenzálása
- az SNI gyermekek integrált nevelésének, fejlesztésének biztosítása,
- a gyermekek kompetenciájának fejlesztése a tevékenységekben megvalósuló tanulás során
- együttműködés a szülőkkel, a szakmai, és a társadalmi környezettel.

A gyermekek esélyegyenlőségének biztosítása csak az óvodapedagógusok, a szülők, a szakmai szolgáltatók, a védőnői szolgálat, a gyermekvédelmi intézmények és a kisebbségi önkormányzat összehangolt tevékenységével érhető el eredményesen.

A rászoruló gyermekek esetében csoporton kívül, fejlesztőcsoport keretében, végzünk felzárkóztatást, fejlesztést. A tehetséges hátrányos helyzetű gyermekeknek biztosítjuk a tehetséggondozó programokban való részvételt.

Az SNI gyermekek fejlesztésére minden esetben egyéni fejlesztési tervet dolgoznak ki, a velük foglalkozó gyógypedagógusok a Szakértői Bizottság diagnózisában megfogalmazott korrekciós javaslatok alapján. A csoportok óvodapedagógusai a gyógypedagógusokkal folyamatosan konzultálnak.

A fejlesztő óvodapedagógusok, a logopédus a BTMN-es gyermekek esetében a Szakértői Bizottság véleményét figyelembe véve közösen segítik a szükséges képességek fejlesztését. Integrált óvodai nevelésük a rehabilitációs foglalkoztatás mellett a csoport óvodapedagógusainak fokozott odafigyelésével, egyéni bánásmóddal történik.

17. Óvodai szolgáltatások

A szolgáltatásokat Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlési határozatának értelmében, a szülők és a gyerekek igényeinek megfelelően szervezzük. Óvodai szolgáltatásainkat a Házi-
rendünkkel összhangban, de a csoportok napirendjének alárendelve, rugalmasan, tervezzük meg.

Ezekről, a szolgáltatásokról a szülők a nevelési év első szülői értekezletén szóbeli tájékoztatást és írásos értesítőt kapnak, melynek során eldönthetik, hogy melyik szolgáltatást veszik igénybe gyermekeik számára.

Térítésmentes szolgáltatások

- a logopédus minden gyermekre kiterjedő szűrővizsgálata, a beszédhibások fejlesztése,
- hitoktatás,
- a fejlesztő pedagógusok és gyógypedagógusok által végzett tevékenységek az egész óvodára kiterjedően.
- úszásoktatás – tanköteles gyermekek számára

Térítéses szolgáltatások

- játékos angol és német nyelvi foglalkozások
- görkorcsolya és jégkorcsolya oktatás
- úszásoktatás,
- gyermektánc,
- zeneovi,
- időszakos gyermekfelügyelet,
- Sissone

18. Programunk nyilvánossága

Pedagógiai Programunkat nyilvánosságra kell hozni, melyet minden nevelési év első szülői értekezletén az új gyermekek szüleinek a vezető óvónő, és a már óvodába járó gyermekek szülei részére a csoport óvodapedagógusai adnak felelevenítő tájékoztatást.

Ez a dokumentum megtalálható az óvodaigazgatói irodában, kivonatos formában pedig minden csoportban a szülők, érdeklődők rendelkezésére áll.

19. Pedagógiai munka külső és belső ellenőrzésének rendje

Külső ellenőrzés-értékelés rendje

Fenntartónk kötelezettsége és joga, hogy értékelje a nevelési intézményünk Pedagógiai Programjában meghatározott feladatok végrehajtását, a pedagógiai-szakmai munkánk eredményességét.

Intézményünk vezetője a pedagógiai munkáért való felelőssége körében szakmai ellenőrzést indíthat az intézményben végzett nevelő munkával kapcsolatosan, óvodapedagógusaink munkája színvonalának külső szakértővel történő értékelése céljából.

A köznevelési intézmény ellenőrzése lehet

- pedagógiai-szakmai,
- törvényességi,
- hatósági.

Belső ellenőrzés-értékelés rendje

Az ellenőrzésre jogosultak felelősség- és hatásköre:

- óvodaigazgató: az óvodában folyó valamennyi tevékenységet ellenőrizheti,
- óvodaigazgató-helyettes: az intézményvezető által rögzített és rábízott feladatokat végzi el,
- munkaközösségvezetők: az adott nevelési területhez kapcsolódóan látják el a feladataikat, a munkaközösség munkatervében meghatározottak szerint.

Az óvodaigazgató az évente ismétlődő, munkakörönkénti értékelésen - ellenőrzésen felül a Pedagógiai Program felülvizsgálatához, módosításához igazodva ellenőrzi mindenre kiterjedően, átfogóan az óvodapedagógusok minőségi pedagógiai-szakmai tevékenységét.

Az óvodaigazgató teljes körű ellenőrzése kiterjed az óvoda valamennyi dolgozójára

- az óvónő fejlesztő munkájára, nevelő munka hatékonyságára, a Pedagógiai Program és az éves munkaterv gyakorlati megvalósítására, színvonalára,
- gyermekekkel való kapcsolatára,
- az azonos csoportban dolgozó óvónők együttműködésére,
- az óvónő-dajka - pedagógiaiasszisztens együttműködésére,
- a gyermekcsoport szokás-, szabály rendszerére,

- a gyermekcsoport fejlettségi szintjére,
- a gyermekek egyéni fejlettségi szintjére,
- az óvoda környezeti nevelésére,
- a neveléssel összefüggő adminisztrációs tevékenységre,
- a szülőkkel való kapcsolattartásra.

Ellenőrzési lehetőségei

- tervszerű, előre megbeszélt szempontok szerinti ellenőrzés,
- spontán, alkalmyszerű ellenőrzés.

20. Pedagógiai Programunk bevalásának vizsgálata

A Pedagógiai Programunk bevalását az Óvodai Nevelés Országos Alapprogramjával összhangban vizsgáljuk.

A program vizsgálata, értékelése kiterjed

- dokumentum vizsgálatára,
- a használhatóság eredményességére,
- a hatályos törvényi előírásokra,
- dokumentum felépítésére, tartalmára, belső logikájára,
- a kiválasztott értékeink bevalására,
- a nevelőmunkához kapcsolódó dokumentumokra,
- a gyermekvédelmi feladatok megvalósulására, a gyermeki jogok érvényesülésére

Vizsgáljuk a program

- használhatóságát a mindennapi nevelő munkában,
- hatását a gyermekekre,
- a tervezett nevelő-fejlesztő tartalmakra,
- a program eredményességére a szocializáció terén, a kommunikációban,
- tapasztalatszerzésre irányuló játékos lehetőségeit,
- hatását a nevelőtestületre, az egyes kollégák vele való azonosulását,
- befolyását az óvónők munkakedvére, pedagógiai munkájára,
- hatását a szülőkre és a családok igényeire,
- hatását a környezetre, és az óvodakép kialakítására.

Programunk eredményességének mutatója az, hogy óvodapedagógusaink magukénak érzik, és napi szinten alkalmazzák a benne foglaltakat.

A program ellenőrzésében, értékelésében az óvodaigazgató irányításával valamennyi óvónő részt vesz.

A szakmai dokumentumok ellenőrzésében a munkaközösség vezetők meghatározott szempontok szerint - a sajátosságok kiemelésével - aktívan közreműködnek.

A pedagógiai értékelést újfajta szemléletmóddal közelítjük meg, melynek elengedhetetlen része az önképzés és továbbképzés, a speciális ismeretek elsajátítása, tudatosítása érdekében.

„Mi a gyermekszeretettel nem elégszünk meg.

Hirdetjük, hogy szeresd és ismerd meg a gyermeket.

Ismerd meg, hogy igazabban szerethessed, hogy mélyebben védelmezhessed, s jobban nevelhessed!”

/Nagy László/

SZOMBATHELYI MOCORGÓ ÓVODA

Intézmény OM-azonosítója: 036474

Készítette a nevelőtestület bevonásával:

Tóth Csabáné

**Tóth Csabáné
igazgató**

Szombathely, 2026.01. 13.

Legitimációs záradék

Fenntartó nevében

**Szombathely Megyei Jogú Város Közgyűlésének Kulturális, Oktatási és Civil
Bizottsága a Szombathelyi MOCORGÓ Óvoda „MOCORGÓ” című
Pedagógiai Programját számú határozatával
jóváhagyta.**

.....
**Dr. László Győző
alpolgármester**

Szombathely, 2026.

A dokumentum jellege: nyilvános

P.h.

Érvényességi rendelkezések

Jelen formátumban a Szombathelyi Mocorgó Óvoda Pedagógiai Programja 2025. szeptember 1-jétől lép hatályba, és határozatlan időre szól.

A program módosításának lehetséges indokai

- törvényi változások,
- szakmai indokok,
- szülői igények.

A pedagógiai program módosítása akkor valósulhat meg, ha a nevelőtestület vagy a szülők (50%+1fő) módosítási kérelmüket az óvodaigazgatónak írásban benyújtják.

Tartalom

1.Bevezető	2
2.Jelen módosítás alapja.....	4
3.Küldetésünk.....	6
4.Specialitásaink.....	6
5.Óvodánk bemutatása.....	6
6. Óvodánk jellemző adatai.....	9
7.Programunk célja.....	10
7.1.Gyermekei jogok.....	10
7.2.Szülői jogok.....	11
8. Gyermekkép, óvodakép.....	11
8.1.Gyermekkép.....	11
8.2.Óvodakép.....	12
9.Óvodai nevelésünk célja.....	12
10.Óvodai nevelés feladatai.....	15
10.1.Pedagógiai programunk rendszere.....	15
10.2.Az óvodai nevelés általános feladatai.....	16
10.2.1.Az egészséges életmód alakítása.....	17
10.2.2.Egészség nevelési programok, tevékenységek.....	18
10.2.3.Az érzelmi, az erkölcsi és értékorientált közösségi nevelés.....	24
10.2.4.Az anyanyelvi, az értelmi fejlesztés és nevelés megvalósítása.....	27
11.Az óvodai élet megszervezése.....	31
11.1.Személyi feltételek.....	31
11.2.Tárgyi feltételek.....	32
11.3.Az óvodai élet megszervezése.....	34
11.4.1.Ajánlott napirendi keret.....	35
11.4.2.Ajánlott napirendi keret.....	36
11.5.1.Ajánlott heti rend.....	37
11.5.2.Ajánlott heti rend.....	38
11.5.3.Nyári élet.....	38

11.5.4.Hagyományaink, ünnepeink.....	39
11.5.5.Óvodánk szakmai dokumentumai.....	40
11.6.Az óvoda kapcsolatai.....	41
11.6.1.Családdal való kapcsolat.....	42
11.6.2.Kapcsolattartás a Fenntartóval.....	45
11.6.3.Társintézményekkel való kapcsolat.....	45
11.6.4.Kapcsolattartás egyéb intézményekkel.....	46
11.7.Kapcsolatok modellje.....	47
12.Az óvodai élet tevékenységi formái és az óvodapedagógus feladatai.....	48
12.1.Játék.....	48
12.2.Verselés, mesélés.....	55
12.3.Ének, zene, népi játék, tánc.....	58
12.4.Rajzolás, festés, mintázás, kézi munka.....	62
12.5.Mozgás.....	65
12.5.1.Mindennapos mozgás	67
12.6.Külső világ tevékeny megismerése.....	71
12.7.Munka jellegű tevékenységek.....	78
12.8.Tevékenységekben megvalósuló tanulás.....	82
13.A kiemelt figyelmet igénylő gyermekek nevelését szolgáló intézkedések.....	86
13.1.Különleges bánásmódot igénylő gyermekek.....	86
13.1.1.Sajátos nevelési igényű gyermekek.....	86
13.1.2.Beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermekek.....	88
13.1.3.Kiemelten tehetséges gyermekek.....	88
13.2.Hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek.....	91
14.A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek.....	92
15.A fejlődés jellemzői óvodás kor végére.....	94
16.A gyermekvédelemmel összefüggő pedagógiai tevékenységek.....	98
16.1.Az esélyegyenlőség megvalósítása.....	103
17.Az óvodai szolgáltatások.....	104
18.Programunk nyilvánossága.....	105
19.Pedagógiai munka külső és belső rendje.....	106
20.Pedagógiai Program bevalásának vizsgálata.....	107
21.Legitimációs záradék.....	109
22.Érvényességi rendelkezések.....	111